

**ПРОГРАМА
ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2021 РІК**

**Структура
Програми економічного і соціального розвитку
Харківської області на 2021 рік**

стор.

Вступ**Частина I****Пріоритети та основні завдання соціально-економічного розвитку області на 2021 рік****1.1. Розвиток базових галузей економіки та інфраструктури життєзабезпечення**

- 1.1.1. Промисловий комплекс
- 1.1.2. Агропромисловий комплекс
- 1.1.3. Енергозабезпечення
- 1.1.4. Транспортний комплекс
- 1.1.5. Реформування житлово-комунального господарства
- 1.1.6. Охорона навколишнього природного середовища
- 1.1.7. Розвиток будівельної галузі та забезпечення населення житлом
- 1.1.8. Розвиток споживчого ринку

1.2. Забезпечення умов для стійкого економічного розвитку

- 1.2.1. Інвестиційна діяльність
 - 1.2.1.1. Капітальні інвестиції
 - 1.2.1.2. Іноземні інвестиції
- 1.2.2. Зовнішньоекономічна діяльність
- 1.2.3. Розвиток малого та середнього бізнесу
- 1.2.4. Реформування системи надання адміністративних послуг
- 1.2.5. Цифрова інфраструктура
- 1.2.6. Податково-бюджетна діяльність

1.3. Підвищення стандартів життя

- 1.3.1. Демографічна політика
- 1.3.2. Стан справ щодо соціально-правового захисту дітей
- 1.3.3. Зайнятість населення та ринок праці
- 1.3.4. Грошові доходи населення та заробітна плата
- 1.3.5. Соціальне забезпечення
- 1.3.6. Охорона праці
- 1.3.7. Охорона здоров'я
- 1.3.8. Підтримка дітей та молоді
- 1.3.9. Фізична культура і спорт
- 1.3.10. Освіта
- 1.3.11. Культура і туризм

Частина II

Основні прогностичні показники на 2021-2023 роки

Частина III

Заходи Програми щодо реалізації пріоритетних завдань у 2021 році

Частина IV

Прогнозна сума видатків на фінансування окремих заходів на 2021 рік

Частина V

Перелік інвестиційних проектів, які планується реалізувати у 2021 році

ВСТУП

Програма економічного і соціального розвитку Харківської області на 2021 рік (далі – Програма) підготовлена на основі поглибленого аналізу показників розвитку області за попередній період, визначає цілі, пріоритетні напрями соціально-економічного розвитку Харківської області на 2021 рік, а також заходи щодо реалізації державної політики, спрямованої на підвищення якості життя громадян.

Програма розроблена Департаментом економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації спільно з іншими структурними підрозділами обласної державної адміністрації, територіальними підрозділами центральних органів виконавчої влади, з урахуванням пропозицій районних державних адміністрацій, об'єднаних територіальних громад та виконкомів міських рад міст обласного значення, відповідно до Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету» (зі змінами).

Програму було розроблено з урахуванням:

- проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік»;
- Цілей сталого розвитку України до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722;
- Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від від 5 серпня 2020 року № 695;
- Стратегії розвитку Харківської області на 2021–2027 роки та Плану заходів на 2021 – 2023 роки з реалізації Стратегії розвитку Харківської області на 2021–2027 роки, схвалених рішенням Харківської обласної ради від 27 лютого 2020 року №1196-VII;
- постанови Кабінету Міністрів України від 29 липня 2020 року № 671 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2021-2023 роки».

У Програмі визначено заходи щодо розвитку провідних галузей виробничої та соціальної сфери у 2021 році відповідно до завдань, передбачених актами Президента України, Кабінету Міністрів України, рішеннями Харківської обласної ради, розпорядженнями та дорученнями голови Харківської обласної державної адміністрації.

Структуру Програми побудовано відповідно до вказаних пріоритетних напрямів розвитку.

У частині I «Пріоритети та основні завдання соціально-економічного розвитку області на 2021 рік» Програми визначено поточну ситуацію, пріоритетні завдання на 2021 рік, спрямовані на вирішення проблемних питань, наведено обласні та державні галузеві програми, що реалізуються в області у відповідних галузях економіки і соціальної сфери.

У частині II Програми наведено основні прогностичні показники на 2021-2023 роки, які є критеріями реалізації пріоритетних завдань Програми. У даній Програмі здійснено розрахунок окремих прогностичних показників за двома сценаріями: базовим (сценарій 1) та цільовим (сценарій 2) відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 29 липня 2020 року № 671 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2021-2023 роки».

Прогноз на 2021-2023 роки розроблений за основним, найбільш вірогідним сценарієм, який ґрунтується на аналізі розвитку економіки впродовж останніх років, поточної економічної ситуації, що склалася внаслідок форс-мажорних обставин світового масштабу, та її наслідків для України, припущеннях, які враховують вплив зовнішніх та внутрішніх чинників у перспективі.

Прогноз на 2021-2023 роки також враховує поточні зміни, що сталися останнім часом в законодавчій сфері, зокрема, запровадження обігу землі сільськогосподарського призначення, незмінність обраного курсу на реформи та європейський вектор розвитку, що передбачає поглиблення зовнішньоекономічних відносин з країнами Європейського Союзу. При цьому враховуються реалії, які наразі склались у зовнішньоекономічному просторі, викликані наслідками пандемії, та їх вплив на зовнішньоекономічну діяльність України.

Прогноз на 2021-2023 роки містить кількісні оцінки та орієнтири щодо розвитку економіки і соціальної сфери. В ньому обґрунтовуються основні фактори, що впливають на макроекономічну динаміку упродовж найближчого етапу після виходу з карантину та надалі, умови збереження макроекономічної стабільності, оцінюється вплив зазначених процесів на рівень життя населення.

Також, враховуючи значну невизначеність у прогнозах розвитку, в першу чергу, світової економіки та тривалості і повторюваності пандемії COVID-19, у Прогнозі на 2021- 2023 роки стисло представлено два альтернативних сценарії, які передбачають як більш успішний для більшості економічно розвинених країн шлях подолання наслідків пандемії, так і рецесивний, затяжний, з відповідним впливом на розвиток української економіки.

З урахуванням прогностичних макропоказників розвитку України у 2021-2023 роках, а також аналізу динаміки відповідних показників на регіональному рівні за декілька останніх років, розроблено основні прогностичні показники розвитку Харківської області на 2021-2023 роки.

Частина III Програми містить конкретні заходи щодо виконання пріоритетних завдань у відповідній сфері, заплановані на 2021 рік, та очікувані результати виконання цих заходів.

У частині IV «Прогнозна сума видатків на фінансування окремих заходів на 2021 рік» наведено заходи, які не включено до наявних в області обласних та державних галузевих програм і фінансування яких буде здійснюватися з обласного бюджету в рамках реалізації Програми економічного і соціального розвитку Харківської області на 2021 рік.

У частині V Програми «Перелік інвестиційних проектів, які планується реалізувати у 2021 році» наведено перелік об'єктів, будівництво яких

передбачено здійснювати в області протягом 2021 року. Вказані об'єкти будуть фінансуватися за рахунок різних джерел, не заборонених законодавством.

Координацію реалізації Програми здійснює Харківська обласна державна адміністрація, її структурні підрозділи спільно з територіальними органами центральних органів виконавчої влади, які розробили відповідні розділи Програми.

У ході виконання до Програми можуть вноситися зміни. Зміни до Програми затверджуються Харківською обласною радою за поданням Харківської обласної державної адміністрації. Контроль за виконанням Програми здійснює Харківська обласна рада.

Частина I. Пріоритети та основні завдання соціально-економічного розвитку області на 2021 рік

1.1. Розвиток базових галузей економіки та інфраструктури життєзабезпечення

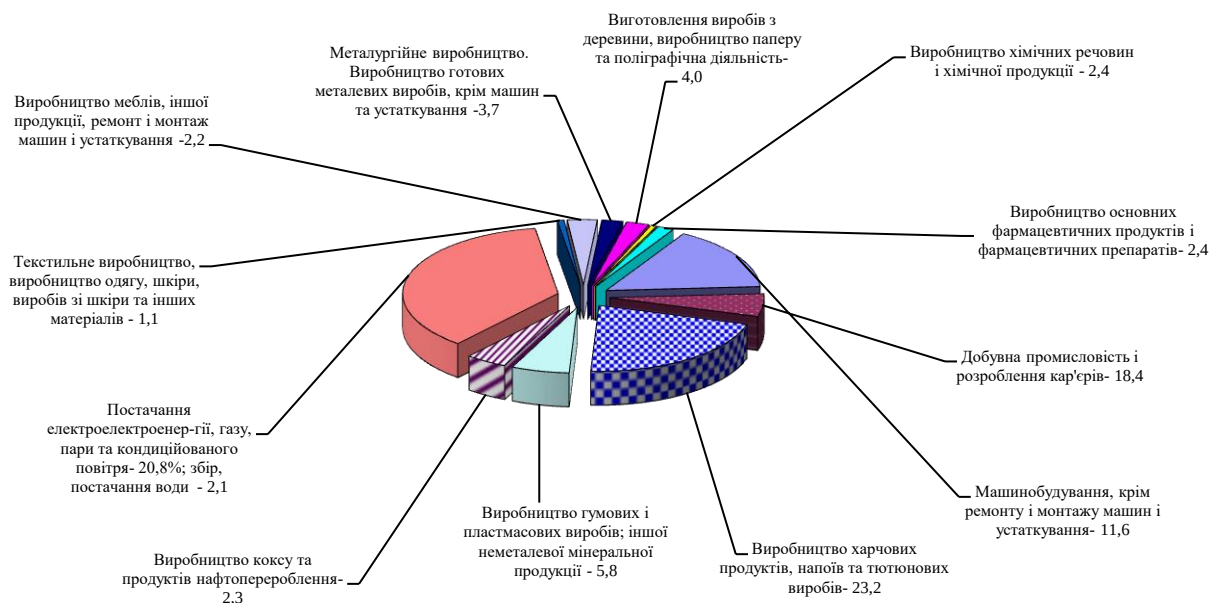
1.1.1. Промисловий комплекс

Стислий опис ситуації в галузі:

Харківська область є одним із провідних промислових регіонів України і за обсягом реалізованої промислової продукції у січні-липні 2020 року посіла 5 місце. За січень - липень 2020 року промисловими підприємствами області реалізовано промислової продукції (товарів, послуг) без ПДВ та акцизу на 94,0 млрд грн, що складає 7,1% від загальнодержавного обсягу реалізації промислової продукції.

Промисловість регіону представлена всіма основними видами діяльності, провідними з яких є виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів, машинобудування, постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, добувна промисловість, на які припадає 74,0% обсягів реалізації промисловості області.

Структура обсягів реалізації промислової продукції за січень-липень 2020 року

Структура промисловості Харківської області є однією з найбільш прогресивних в Україні. Її базу складають переробні галузі, сукупна питома вага яких становить 58,7%. У переробній промисловості понад дві третини обсягів реалізованої продукції припадають на галузі: виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів (40%); машинобудування, крім ремонту

і монтажу машин і устаткування (20%); виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції (10%).

В області розташовано близько 1000 промислових підприємств, на яких працює понад 150 тис. осіб. Формування обсягу реалізації на регіональному рівні значною мірою залежить від діяльності досить обмеженого кола підприємств, серед яких: філія ГПУ «Шебелинкагазвидобування» АТ «Укргазвидобування», виробничий підрозділ «Шебелинське відділення з переробки газового конденсату і нафти» АТ «Укргазвидобування», ПрАТ «Філіп Морріс Україна», Харківське відділення ПАТ «АБІнБев Ефес Україна», АТ «Турбоатом», ДП «Завод «Електроважмаш», ДП «Завод ім. Малишева», ПрАТ «Завод «Південкабель», ПАТ «ХМЗ «Світло шахтаря», АК «Харківобленерго», Зміївська ТЕС ПАТ «Центренерго», ПАТ «ХарківськаТЕЦ-5», ТОВ «Фармакомпанія «Здоров'я», ПАТ «Харківський плитковий завод», ПрАТ «Харківська бісквітна фабрика», ПрАТ «Купянський молочноконсервний комбінат», на які припадає майже 40% (38,6%) промислового обсягу реалізації продукції області. Ситуація на цих підприємствах безпосередньо впливає на показники роботи промислового комплексу області.

Світова фінансова криза, спричинена активним поширення коронавірусу COVID-19, запровадження карантинних заходів створили ряд гострих проблем, зокрема й економічного характеру.

У січні-липні 2020 року індекс промислової продукції по області склав 95,2%. За індексом промислової продукції Харківська область посіла 11 місце серед регіонів України при середньому значенні по Україні – 92,3%.

У машинобудуванні обсяги промислового виробництва знизились на 21,2% (по Україні зменшилися на 22,1%). З початку року машинобудівними підприємствами області реалізовано продукції майже на 11 млрд.грн. На Харківщині виробляється 12,5% всієї машинобудівної продукції країни. За обсягами реалізованої продукції машинобудування Харківська область посідає перше місце серед регіонів України.

За січень - червень 2020 року експортні поставки машинобудівної продукції становили 151,7 млн. дол.США, а її частка у загальному обсязі експорту області склала 23,4%. Поставки машинобудівної продукції до країн ЄС склали 41,2 млн. дол. США, їх частка становить 24% обсягу експорту до країн ЄС.

З метою вирішення проблемних питань, а саме забезпечення підприємств державними замовленнями на виготовлення продукції, та інших нагальних питань роботи конкретних промислових підприємств обласна державна адміністрація проводить системну роботу з центральними органами виконавчої влади щодо їх вирішення.

Протягом I півріччя 2020 року обласною державною адміністрацією направлено листи:

- Президенту України щодо стану справ на Харківському державному авіаційному виробничому підприємстві, відновлення його діяльності шляхом залучення підприємства до виконання державного оборонного замовлення,

відновлення серійного виробництва АН-74 та реалізації 2 одиниць літаків АН-140-100 (від 17.01.2020 № 01-37/502);

- Президенту України щодо пропозиції АТ «Турбоатом» та сприяння участі українських підприємств в поставках обладнання в Республіку Узбекистан в рамках міжнародного співробітництва України та Узбекистану (від 24.01.2020 № 01-37/660);

- Президенту України щодо проведення на базі АТ «Турбоатом» наради з питань розвитку енергетичного машинобудування України (від 24.01.2020 № 01-37/659).

- Прем'єр-міністру України та Голові Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури щодо забезпечення державним замовленням на виробництво рухомого складу та укріплення керівної ланки філії «Панютинський вагоноремонтний завод» АТ «Укрзалізниця» (від 20.02.2020 № 01-39/1574);

- Прем'єр-міністру України щодо стану справ на Харківському державному авіаційному виробничому підприємстві, відновленню його діяльності, залучення підприємства до виконання державного оборонного замовлення, відновлення серійного виробництва АН-74 та реалізації літаків АН-140-100, а також проведення у м. Харкові наради з зазначеного питання під його головуванням за участю Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Державної прикордонної служби України, ДП «Антонов» та інших. (від 07.03.2020 № 01-39/2123);

- Фонду державного майна України щодо продажу єдиного майнового комплексу державного підприємства ДП «Завод «Радіореле» (від 13.03.2020 № 01-52/2238);

- Прем'єр-міністру України щодо розгляду листів АТ «Завод «Південкабель» та Об'єднання організацій роботодавців Харківської області «Граніт» з питання виробництва кабельно-провідникової продукції та прийняття на законодавчому рівні відповідних рішень (від 20.03.2020 № 01-39/2487);

- Президенту України щодо стану справ на Харківському державному авіаційному виробничому підприємстві та з пропозицією щодо створення нової, або визначення серед вже існуючих, лізингової компанії з відповідним державним фінансуванням для викупу та подальшої реалізації літаків власного виробництва та надання відповідних доручень Уряду та керівництва ДК «Укроборонпром» (від 20.03.2020 № 01-37/2482).

- Прем'єр-міністру України щодо сприяння у вирішенні питання фінансування реконструкції крупних енергетичних об'єктів України в рамках укладених контрактів з ПрАТ «Укргідроенерго» (від 06.04.2020 № 01-39/2904);

- Прем'єр-міністра України щодо сприяння у вирішенні питання фінансування реконструкції крупних енергетичних об'єктів України в рамках підписаних договорів між АТ «Турбоатом» та ДП НАЕК «Енергоатом» (від 06.04.2020 № 01-39/2905);

- Прем'єр-міністру України щодо сприяння у вирішенні питання подовження термінів проведення атестації робочих місць, проходження працівниками медичного огляду, проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці (від 24.04.2020 № 01-39/3428);

- Прем'єр-міністру України щодо сприяння у вирішенні питання налагодження співпраці з АТ «Укрзалізниця» по ремонту тепловозів на ДП «Завод ім. В.О. Малишева» (від 11.05.2020 № 01-39/3793);

- Gold Leaf Aviation Inc. щодо модернізації та виведення на ринок оновленого літака АН-74 (від 01.06.2020 № 01-54/4341);

- Міністру інфраструктури України, генеральному директору АТ «Укрзалізниця» щодо забезпечення філії «Панютинський вагоноремонтний завод» замовленням на виробництво рухомого складу (від 26.08.2020 № 01-47/6963).

З метою аналізу стану справ на конкретних підприємствах, вивчення проблемних питань їх діяльності та визначення оптимальних шляхів їх вирішення проводилися відвідування промислових підприємств області. Під час відвідувань проводилися наради з керівним складом промислових підприємств області з питання розвитку промислового потенціалу області.

11 січня 2020 року голова обласної державної адміністрації Олексій Кучер обговорив з делегацією ДК «Укроборонпром» на чолі з генеральним директором Айварасом Абромавичусом. Разом із Айварасом Абромавичусом до регіону прибули два його заступники: з авіа- та ракетобудування, а також бронетанкової, радіолокаційної та спеціальної техніки. Ключовою темою наради стала робота харківських авіаційних та бронетанкових підприємств, що входять до складу «Укроборонпрому», зокрема питання ліквідації заборгованості із виплати зарплати на ХДАВП та виконання інших фінансових зобов'язань підприємства та продовження на 2020 рік контракту на виготовлення 45 БТР-4Е ДП «Харківське конструкторське бюро з машинобудування ім. О.О. Морозова», участь у виконанні якого також бере ДП «Завод ім. Малишева».

11 лютого 2020 року головою обласної державної адміністрації проведено зустріч з тимчасовим повіреним у справах Республіки Узбекистан в Україні Баходиром Ібрагімовим щодо співробітництва в питанні будівництва першої АЕС в Узбекистані та залучення до даного проекту АТ «Турбоатом».

12 лютого 2020 року Олексій Кучер в обласній державній адміністрації під час робочої зустрічі з керівником Фонду держмайна обговорив перспективи роботи ДП «Завод «Електроважмаш» та АТ «Турбоатом».

13 лютого 2020 року голова обласної державної адміністрації О. Кучер під час перебування у м. Києві, зустрівся з головою Державного космічного агентства та керівництвом ДК «Укроборонпрому», в ході якої обговорили формат участі українських виробників сфери аероспейсу в міжнародній виставці ILA - 2020, що повинна була відбутися у Берліні з 13 по 17 травня. Участь у зустрічі взяли представники асоціації «Укрaviaпром».

Під час зустрічі Олексій Кучер та голова Державного космічного агентства Володимир Усов, представники ДК «Укроборонпром» та спеціалісти «Укрaviaпром» узгодили позиції та обговорили організаційні питання.

19 травня 2020 року Олексій Кучер під час робочої поїздки до м. Києва провів зустріч із Владиславом Криклієм, в ході якої обговорили низку важливих для області питань: створення національного авіаперевізника та вихід ХДАВП із кризового стану; розвиток Панютинського вагоноремонтного заводу та потенційні державні замовлення на ДП «Завод ім. Малишева» від АТ «Укрзалізниця».

У травні 2020 року під головуванням Секретаря Ради національної безпеки і оборони України Олексія Данілова відбулася нарада щодо розвитку авіаційної галузі України. У нараді взяли участь представники найбільших підприємств галузі, зокрема, президент ДП «Антонов», директор ДП «Івченко-Прогрес», президент АТ «Мотор Січ», директор Харківського державного авіаційного об'єднання, голова правління ПрАТ «ФЕД», директор ДП «Конотопський авіаремонтний завод «АВІАКОН».

22 травня 2020 року відбулась зустріч голови обласної державної адміністрації Олексія Кучера з головою правління ПрАТ «ФЕД» Віктором Поповим, який повідомив голову обласної державної адміністрації про результати наради РНБО. Під час заходу учасники обговорили питання створення національного перевізника на базі літаків Харківського авіаційного заводу, яке раніше було порушене головою обласної державної адміністрації під час зустрічі з Міністром інфраструктури Владиславом Криклієм.

17 червня 2020 року Олексій Кучер ознайомився з роботою підприємств Корпорації «ФЕД» (ДП ХМЗ «ФЕД», ПрАТ «ФЕД», ХАКБ) та обговорив з їх директорами питання, для вирішення яких потрібно сприяння керівництва області. Голова обласної державної адміністрації відзначив, що питання розвитку власного літакобудування активно опрацьовується на державному рівні. Зокрема, пріоритетним напрямком роботи є створення національного авіаперевізника, що дозволить завантажити авіаційні заводи внутрішнім замовленням.

27 червня 2020 року при підтримці голови обласної державної адміністрації Олексія Кучера проведено перший в історії країни Всеукраїнський з'їзд авіабудівників у м. Харкові, на якому обговорювались питання розвитку авіаційної галузі країни та ефективності роботи підприємств, що входять до складу ДК «Укроборонпром», зокрема відновлення виробництва літаків на Харківському державному авіаційному виробничому підприємстві.

Участь у з'їзді взяли представники провідних підприємств авіапромислової галузі, зокрема, ДК «Антонов», АТ «Мотор Січ», ДП «Івченко-Прогрес», компанія FED (АТ «ФЕД»), ДП «Харківський машинобудівний завод «ФЕД» та інші.

08 липня 2020 року голова обласної державної адміністрації в ході візиту на Харківське державне авіаційне виробниче підприємство було обговорено проблемні питання роботи підприємства з керівництвом підприємства.

Також 08 липня 2020 року в ході відвідування Ізюмського району Харківської області голова обласної державної адміністрації відвідав найбільші промислові підприємства району, серед яких і ДП «Ізюмський приладобудівний завод», який входить до складу ДК «Укроборонпром».

13 липня 2020 року очільник області відвідав ДП «Завод «Електроважмаш», де ознайомився з роботою заводу, обговорив з керівництвом та робітниками проблемні питання. Серед проблем - нестача замовлень, затримка зарплати та заборгованість перед підприємством з боку ПрАТ «Укргідроенерго».

14 липня 2020 року Олексій Кучер під час робочої поїздки до м. Києва провів зустріч Міністром інфраструктури України - Владиславом Криклем, в ході якої досягнуто домовленостей про повернення Панютинському вагоноремонтного заводу планових показників виробництва на 2020 рік та з керівництвом Фонду державного майна України - Дмитром Сенниченком, в ході зустрічі з яким обговорили шляхи вирішення проблемних питань на ДП «Завод «Електроважмаш».

Також протягом 2020 року під час робочих поїздок до районів області головою обласної державної адміністрації Олексієм Кучером було ознайомлено з роботою низки підприємств: ТОВ «Фінпрофіль», ДП «Ізюмський комбінат хлібопродуктів», ТОВ ВФК «Старк», ТОВ «Приколотнянський завод», Зміївська ТЕС ПАТ «Центренерго», ТОВ «Нововодолазький масложировий комбінат», ТОВ м'ясокомбінат «РІАЛ» та інші.

Проведена робота у вирішенні проблемних питань промислових підприємств вже дала позитивні результати.

1. Спільно з територіальними відділеннями центру зайнятості та податкової вдалося врегулювати питання надання фінансової допомоги по частковому безробіттю для ряду промислових підприємств Харківської області, яку вони не могли отримати через те що вони на обліку, як платники податків в інших регіонах України. Це дозволило отримати з бюджету значні кошти, які пішли на компенсаційні виплати для тисяч працівників наших підприємств – АТ «Турбоатом», ПрАТ «Харківська бісквітна фабрика», ТОВ «Велмаш-Україна» та інші.

2. Вдалося відновити роботу ДП «ХКБМ», яке було фактично паралізовано через неузгодженість дій підприємства, ДК «Укроборонпром» та Міністерства оборони України. Виготовлена продукція (а це партія БТР-4 для ЗСУ) не приймалась, роботи на підприємстві встали, почали накопичуватись борги – лише із виплати заробітної плати на 30 млн. грн, виникла загроза отримання багатомільйонних штрафних санкцій з боку замовників. Для вирішення цього питання проведено ряд нарад з сторонами конфлікту, зокрема із залученням Президента України Володимира Зеленського. Завдяки втручанням голови обласної державної адміністрації вдалося розв'язати конфлікт, зараз підприємство працює стабільно ліквідована заборгованість, ХКБМ повністю завершило відвантаження БТР-4 для ЗСУ.

3. Уникнути соціальної напруги і завантажити Панютинський вагоноремонтний завод. Єдиним замовником робіт заводу є АТ

«Укрзалізниця», яке значно знизило обсяг замовлень. Це питання неодноразово порушувалось перед Урядом, керівництвом Укрзалізниці, була проведена зустріч в м. Київ з Міністром інфраструктури України з цього питання, завдяки чому досягнуто домовленостей про повернення Панютинському вагоноремонтного заводу планового рівня замовлень на 2020 рік.

Підприємству вже видано додатковий ліміт у розмірі 45 млн грн для модернізації та капітального ремонту вантажних вагонів, що дозволило стабілізувати ситуацію на підприємстві.

Крім того, «Укрзалізниця» надала філії «Панютинський ВРЗ» додатковий ліміт з освоєння капітальних інвестицій на III-IV кв. 2020 року на суму 90 млн грн, що збільшило замовлення на ремонт 280 вантажних вагонів, у тому числі: модернізація вагонів — 95 од. на суму 30,54 млн грн; деповський ремонт вагонів, що капіталізується — 185 од. на суму 59,46 млн грн.

4. Заблокувати рішення щодо введення 18% мита на імпорт полімерних матеріалів, яке було прийнято на засіданні Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі у травні місяці. Введення цього мита - це пряма загроза для усіх виробників кабельно-провідникової продукції, зокрема ПрАТ «Завод Південкабель», при його введенні продукція підприємства стала б неконкурентоспроможною. Обласна державна адміністрація звернулась до керівництва Держави та Уряду з цього питання, і дане рішення було переглянуте.

5. На стадії прийняття рішень знаходяться питання щодо відродження літакобудування в Харківській області. 13 серпня 2020 року Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль в рамках робочої поїздки до Харківської області ознайомився з діяльністю Харківського державного авіаційного виробничого підприємства (ХДАВП) та провів нараду за участю Віце-прем'єр-міністра з питань стратегічних галузей промисловості Олега Уруського, Міністра інфраструктури Владислава Криклія, народних депутатів, керівництва підприємства ХДАВП, керівництва Харківської ОДА, представників ДК «Укроборонпром» та профспілки авіабудівників України.

За підсумками наради було вирішено створити робочу групу під керівництвом Віце-прем'єр-міністра – Міністра з питань стратегічних галузей промисловості, яка має напрацювати необхідні підходи для вирішення проблеми галузі авіа виробництва. Засідання робочої групи відбулося 10 вересня 2020 року в Мінекономіки, де були розглянуті питання плану санації ХДАВП, утворення державної авіакомпанії та інші питання.

6. Проводиться значна робота в енергомашинобудівній галузі. 13 серпня 2020 року Прем'єр-міністр Денис Шмигаль ознайомився з діяльністю АТ «Турбоатом» в рамках робочої поїздки до Харківської області. Під головуванням очільника Уряду відбулася нарада щодо актуальних питань розвитку вітчизняного енергетичного машинобудування, зокрема АТ «Турбоатома» та ДП «Завод «Електроважмаш», та їх участі в модернізації української електроенергетики. У нараді взяли участь Віце-прем'єр-міністр – Міністр з питань стратегічних галузей промисловості Олег Уруський, Міністр інфраструктури Владислав Криклій, т. в. о. Міністра енергетики Ольга

Буславець, народні депутати, представники Харківської обласної державної адміністрації та енергетичних підприємств.

Прем'єр-міністр наголосив, що і новостворене Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості і Уряд сприятимуть тому, щоб українські машинобудівні підприємства отримували нові експортні контракти, а саме активно використовувати Експортно-кредитне агентство, яке допомагатиме підприємствам просувати свою продукцію за кордон та виходити на нові ринки.

7. Створення в Харківській області промислового кластеру. Під час візиту на Харківщину 30 липня 2020 року Голови Верховної Ради України Дмитра Разумкова основним питанням стало відродження промисловості, зокрема - авіабудівних підприємств. Одна з пропозицій – зміни у законодавстві, які дозволять створити на Харківщині промисловий кластер. Спікеру парламенту було передано проект закону, над яким працювали вчені і юристи області, для того, щоб на території Харківського регіону створити особливу зону – зону пріоритетного розвитку.

За підсумками січня-липня 2020 року, зафіксовано збільшення обсягів виробництва продукції на ДП «Завод ім. Малишева», ПрАТ «ФЕД», ТОВ «Харківський завод підйомно-транспортного устаткування», ПрАТ «Вовчанський агрегатний завод», ДНВП «Об'єднання «Комунар» та інші.

Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – важлива складова частина промислового комплексу Харківської області, її частка в обсягах реалізації промисловості становить 23,2%, а в обсягах експорту – 34,2%. Цей вид діяльності відіграє значну роль в економіці регіону та є одним з індикаторів його розвитку. За підсумками січня-липня 2020 року обсяги виробництва галузі збільшились на 0,9%.

У січні-липні 2020 року збільшилось на 1,4% виробництво харчових продуктів, питома вага якого в галузі становить 60,5%. У тому числі: м'яса та м'ясних продуктів - на 22,4%; продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів – на 7,0%, олії та тваринних жирів – на 2,6%, перероблення та консервування риби – на 17,4%.

Із зростанням виробництва працювали такі підприємства : ПАТ «Філіп Морріс Україна», Харківське відділення ПАТ «АБІнБев ЕфесУкраїна», ТОВ «Салтівський м'ясокомбінат», ТОВ ЛГЗ «Прайм», ТОВ «Богодухівський молзавод», ТОВ «Рибоконсервний завод «Екватор», ДП «Новопокровський комбінат хлібопродуктів», питома вага яких в галузі становить 44,5%.

Підприємствами з виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів за січень – червень 2020 року експортовано продукції на 221,9 млн дол. США, що на 17,6% більше відповідного періоду 2019 року.

До країн ЄС поставки харчових продуктів збільшилися на 14,5% і склали 46,3 млн дол. США, їх питома вага становить 27% експорту до ЄС.

Харківський регіон є одним з флагманів вітчизняної фармації, який відрізняється концентрацією усіх складових фармацевтичної галузі. Частка регіону в обсягах реалізації фармацевтичної продукції країни становить 10,8%, це 3 місце серед регіонів України.

У січні-липні 2020 року виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів збільшилось на 7,0%. Збільшили обсяги виробництва: ТОВ «ФК «Здоров'я», ТОВ «Дослідний завод «ГНЦЛС», питома вага яких в галузі становить 54,4%. Підприємства галузі реалізовано промислової продукції на суму 2,2 млрд.грн. Слід зазначити значне зростання у І півріччі 2020 року експорту лікарських препаратів - на 12,8%, у тому числі у країни ЄС зростання в 2,4 раза.

У січні-липні 2020 року зафіксовано збільшення виробництва хімічних речовин і хімічної продукції на 8,9%, питома вага якого в обсягах реалізації промисловості становить 2,4%. Збільшилось виробництво основної хімічної продукції, добрив і азотних сполук (питома вага в галузі – 34,8%) – на 21,3%, мила і миючих засобів (питома вага в галузі – 40,5%) – на 2,9%, іншої хімічної продукції (питома вага в галузі – 11,2%) - на 9,2%.

У 2019 році (річна звітність) фінансовий результат діяльності промислових підприємств області до оподаткування становив 5,2 млрд.грн прибутку, що на 0,7 млрд.грн більше, ніж у 2018 році. Прибутковими підприємствами промисловості отримано 10,6 млрд.грн прибутку, що на 2,9% більше, ніж у 2018 році. Збільшення прибутку зафіксовано у виробництві харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів (на 26,5%); постачанні електроенергії, газу, пари то кондиційованого повітря (в 1,5 раза); металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів (в 2,5 раза); виробництві основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів (в 1,6 раза); виробництві хімічних речовин і хімічної продукції (на 11,8%); текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів (в 1,6 раза).

Основна частина прибутку сформована підприємствами з виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів (4,0 млрд.грн або 37,9% від загальної суми прибутку промисловості); машинобудування (2,0 млрд.грн або 18,4%) та з виробництва гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції (0,8 млрд.грн або 7,8%).

За 2019 рік частка прибуткових підприємств у загальній кількості становила 73,3% (по Україні – 72,0%). Найбільша частка прибуткових підприємств спостерігається у виробництві основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів (84,8%); виробництві гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції (76,4%), виготовленні виробів з деревини, паперу та поліграфічної діяльності (76,2%).

У 2019 році (остання звітність) інноваційною діяльністю у промисловості області займалося 27,1% промислових підприємств (по Україні - 15,8%), впроваджували інновації – 25,9% (по Україні - 13,8%). Впроваджено 144 нових технологічних процеси, у тому числі 40 маловідходних, ресурсозберігаючих; 279 інноваційних видів продукції, у тому числі 108 нових видів.

На інновації підприємства було витрачено 672,1млн.грн, з яких 48,4% - на виконання досліджень і розробок; 48,0% - на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення, 3,6% – на інші інноваційні витрати.

Питома вага реалізованої інноваційної продукції становить 3,0% в обсязі реалізованої продукції промислових підприємств області (по Україні частка-1,3%).

Основним завданням у промисловому комплексі області на 2021 рік залишається сприяння подальшому розвитку його галузей шляхом сталого нарощування обсягів виробництва. Основний акцент зроблено на вирішенні проблемних питань конкретних підприємств: отриманню підприємствами державного замовлення на виробництво профільної продукції; стабілізація фінансово-економічного стану Харківського державного авіаційного виробничого підприємства, залучення харківських підприємств до процесу виробництва та модернізації рухомого складу «Укрзалізниці» з метою всебічної підтримки розвитку вітчизняного виробництва, сприяння підвищенню конкурентоспроможності продукції та розширенню ринків її збуту. Це можливо за умов продовження практики об'єднання зусиль керівників підприємств, обласної державної адміністрації, органів місцевого самоврядування та Уряду України.

Основою для розрахунку індексу та обсягу реалізації промислової продукції на 2021 рік та перспективу на 2022-2023 роки стали дані понад ста провідних промислових підприємств області, від яких залежить формування зведених показників промисловості як у галузевому розрізі, так і на регіональному рівні, і на які припадає майже 40% обсягів реалізації промисловості області.

Аналіз матеріалів, наданих підприємствами, засвідчив, що на більшості підприємств у 2021 році очікується позитивна динаміка промислового виробництва. Поряд із цим, керівники підприємств визначають низку основних причин, що стримують нарощування обсягів виробництва, а саме: висока вартість енергоносіїв, тарифів та імпорту (сировини), жорстка цінова конкуренція на зовнішніх ринках, а також зниження кількості замовлень на внутрішньому ринку, обмежена можливість державних підприємств у залученні кредитних коштів, високий рівень податкового навантаження державних підприємств, низький рівень впровадження інновацій через значну зношеність основних фондів, а також суттєвий спад світової економіки та впровадження масштабних заходів, направлених на стримування і боротьбу з COVID-19, як в Україні, так і в більшості країн світу.

Ураховуючи зазначене, прогноз індексу промислової продукції на 2021 рік розроблено на варіантній основі за двома сценаріями: 1 - базовий та 2 - цільовий.

У першому сценарії враховується нестійка тенденція світової економіки в умовах макрофінансової нестабільності та наслідків пандемії COVID-19 і передбачаються дещо гірші зовнішні та внутрішні умови розвитку, що може негативно вплинути, в першу чергу, на фінансові можливості підприємств та економіку області в цілому, зокрема через подовження карантинних заходів.,

За сценарієм 1, у 2021 році прогнозується індекс промислової продукції – 98,9%, у тому числі у добувній промисловості та розробленні кар'єрів – 99,5%, у переробній – 98,7%, у постачанні електроенергії, газу, пари та

кондиційованого повітря – 99,8%.

Економічне зростання у 2021 році за другим сценарієм формуватиметься, головним чином, за рахунок зростання внутрішнього попиту, з одночасним розширенням зовнішніх ринків збуту, інтенсивного впровадження економічних реформ, подолання наслідків пандемії. Очікується відновлення економічного зростання і його прискорення через зростання попиту у світі на продукцію вітчизняного АПК, зниження цін на імпортовані енергетичні товари, продовження структурних реформ у співпраці з міжнародними партнерами.

За 2-м сценарієм прогнозується індекс промислової продукції на рівні 101,3%, у тому числі у добувній промисловості – 100,6%, у переробній – 101,5%, у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 102,5%.

У числі найбільш ймовірних внутрішніх ризиків у 2021 році можна зазначити такі: повільне впровадження реформ, невисокий рівень платоспроможності реального сектора економіки і негативні тренди у кредитній активності банківського сектору. Головними зовнішніми ризиками вважаються: недоотримане фінансування від МВФ, скорочення доступу до зовнішніх позик на міжнародному кредитному ринку.

Створення сприятливих умов для високотехнологічного, інтелектуально-місткого бізнесу та нових виробництв в Україні шляхом запровадження конкурентних переваг інституційної, регуляторної, фіскальної, інфраструктурної політики, провадження реформ дозволить збільшити виробництво конкурентоздатної продукції та її експорт, сформувати сучасну індустріальну та інноваційну інфраструктуру, яка відповідатиме вимогам закордонних та українських інвесторів.

Пріоритетні завдання Програми щодо розвитку галузі та вирішення проблемних питань на 2021 рік:

- підтримка державних промислових підприємств та підприємств інших форм власності;
- сприяння випуску конкурентоспроможної продукції, збільшенню обсягів виробництва на підприємствах оборонно-промислового комплексу області;
- диверсифікація зовнішніх ринків збуту продукції;
- сприяння залученню інвестицій, створенню позитивного бізнес-іміджу області;
- активізація інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств;
- сприяння імпортозаміщенню по різних групах товарів;
- зростання енергоефективності виробництва, економія енергоресурсів в умовах високої вартості енергоносіїв.

1.1.2. Агропромисловий комплекс

Стислий опис ситуації в галузі:

На сьогодні аграрний сектор є ключовою галуззю економіки, базовою складовою виступає сільське господарство. Цей сектор також формує основу продовольчої і в значній частині економічної та екологічної безпеки, а також формує соціально-економічні основи розвитку сільських територій.

Харківщина – один із найбільш потужних агропромислових регіонів України, що має площу сільськогосподарських угідь 2,4 млн. га (76,7% від загальної території області). Це 3 місце по Україні.

У структурі валового виробництва сільського господарства області рослинництво займає 84,1%, тваринництво – 15,9%.

Загальна кількість сільськогосподарських підприємств області - 2100.

Область має значний досвід в розвитку органічного землеробства. У 2020 році 24 суб'єкта господарювання здійснюють діяльність з виробництва органічної продукції.

На сьогодні аграрний сектор економіки забезпечує потреби внутрішнього ринку в більшості видів продукції та займає провідні позиції на зовнішніх ринках щодо експорту соняшникової олії та зернових культур.

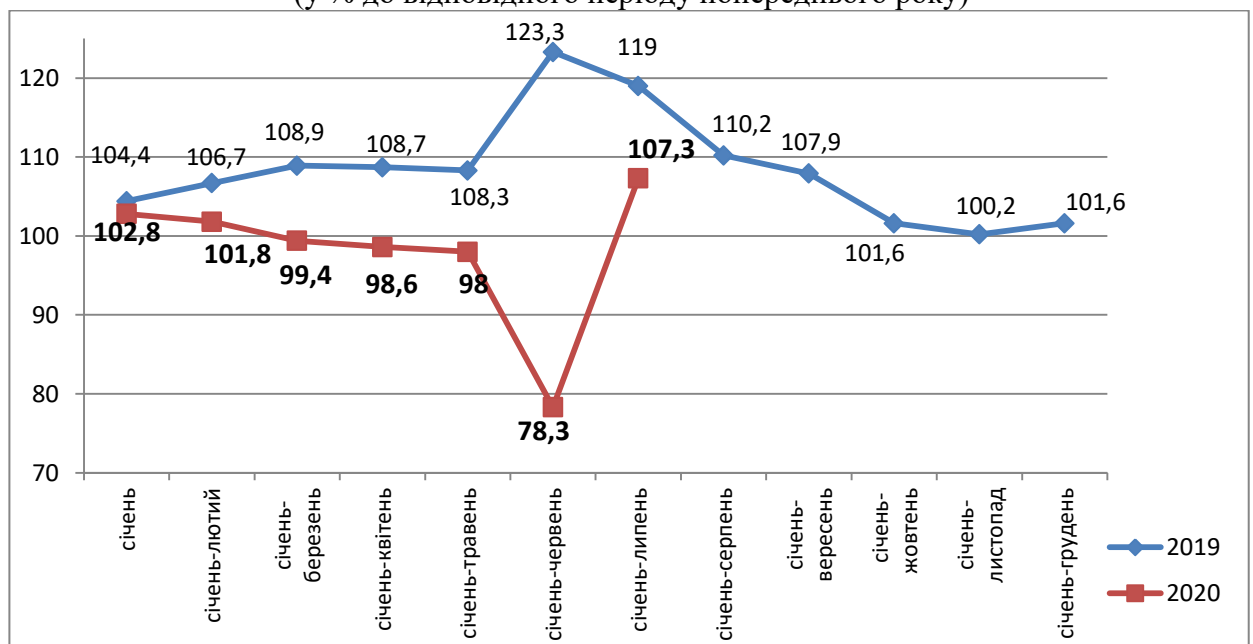
Харківська область - лідер серед інших регіонів України по валовому збору пшениці, соняшнику та інших культур.

Протягом 2020 року вживались заходи, спрямовані на забезпечення продовольчої безпеки області, підвищення конкурентоспроможності продукції аграрного сектора на внутрішньому та зовнішньому ринках, вирішення соціальних проблем села.

За підсумками січня-липня 2019 року індекс валової продукції сільського господарства в усіх категоріях господарств склав 107,3% (по Україні – 88,8%), з цього показника область посіла 1 місце серед областей України, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – 107,4% (по Україні – 84,7%), в господарствах населення – 107,1% (по Україні – 95,8%).

Динаміка індексу валової продукції сільського господарства за 2019-2020 роки

(у % до відповідного періоду попереднього року)

За 2020 рік індекс обсягів виробництва валової продукції сільського господарства по усіх категоріях господарств, порівняно з 2019 роком, очікується на рівні 100,0 %, у тому числі по галузі рослинництва очікується на рівні 100,4 %, по галузі тваринництва – 98,3 %.

По усіх категоріях господарств у 2020 році очікується виробництво валової продукції сільського господарства (в порівняльних цінах 2010 року) на загальну суму 15187,5 млн. грн, у тому числі сільськогосподарськими підприємствами – 9110,6 млн. грн (60,0%), господарствами населення – 6076,9 млн. грн (40,0%).

За січень-липень 2020 року індекс валової продукції по галузі **рослинництва** складає 110,8% (по Україні – 84,3%), з цього показника область посіла 1 місце серед областей України, у т.ч. у сільгосп підприємствах – 109,4% (по Україні – 79,1%), у господарствах населення – 114,1% (по Україні – 95,4%).

За даними Держстату України станом на 01.08.2020 зібрано 2999,5 тис т зернових і зернобобових культур, що становить 113,6% до відповідного періоду 2019 року та 1 місце в Україні, урожайність складає 47,8 ц/га (на 01.08.2019 – 39,5 ц/га) (по Україні – 35,5 ц/га). У тому числі пшениці зібрано 2437,9 тис.т, що на 14,7% більше відповідного періоду 2019 року, урожайність - 50,6 ц/га (на 01.08.2019 – 42,6 ц/га); ячменю зібрано 480,1 тис.т, що на 11,9% більше відповідного періоду 2019 року, урожайність - 41,4 ц/га (на 01.08.2019 – 33,5 ц/га).

Ріпаку озимого зібрано 32,9 тис.т, що на 1,7 рази більше відповідного періоду 2019 року, урожайність складає 25,0 ц/га (на 01.08.2019 – 22,2 ц/га).

У галузі рослинництва проводиться робота по нарощуванню обсягів виробництва продукції шляхом удосконалення (оптимізації) структури та розширення посівних площ зернових та технічних культур.

За 2020 рік очікуваний валовий збір зернових культур складе 4,4 млн. т або на 14,0 тис. т (або на 0,3 %) більше, ніж у 2019 році. У тому числі: пшениці (озимої та ярої) – 2627,5 тис. т (115,2% до 2019 року), жита – 12,3 тис. т (більше майже в 2 рази до 2019 року), ячменя (озимого та ярого) – 569,7 тис. т (109,1% до 2019 року), кукурудзи на зерно – 1115,0 тис. т (75,3% до 2019 року), гречки – 6,8 тис. т (117,2% до 2019 року), проса – 27,0 тис. т (107,1% до 2019 року).

За оперативними даними станом на 01.09.2020 сільгосптоваровиробники зібрали 3397,2 тис. т зернових та зернобобових культур з площі 715,8 тис. га (72% до площі збирання), середня урожайність склала 47,5 ц/га (у 2019 році – 42,2 ц/га). У розрізі культур намолочено: пшениці (озимої та ярої) – 2700,6 тис. т зерна, середня урожайність – 50,6 ц/га (у 2019 році – 42,1 ц/га); ячменю (озимого та ярого) – 590,9 тис. т, середня урожайність – 41,8 ц/га (у 2019 році – 32,5 ц/га); гороху – 50,8 тис. т, середня урожайність – 24,2 ц/га (у 2019 році – 18,7 ц/га); озимого жита – 13,7 тис. т, середня урожайність – 39,5 ц/га (у 2019 році – 25,9 ц/га); вівса – 19,3 тис. т, середня урожайність – 31,7 ц/га (у 2019 році – 21,7 ц/га); гречки – 3,4 тис. т, середня урожайність – 13,6 ц/га (у 2019 році – 10,4 ц/га); проса – 18,4 тис. тонн, середня урожайність – 25,3 ц/га (у 2019 році – 21,2 ц/га).

Крім того, ріпаку (озимого та ярого) намолочено 32,9 тис. т, середня урожайність – 24,3 ц/га (у 2019 році – 21,2 ц/га).

Також розпочато збирання технічних культур: соняшник обмолочено на площі 10,1 тис. га (2%), намолочено – 17,3 тис. т, середня урожайність – 17,1 ц/га; сої обмолочено – 0,5 тис. га (3%), намолочено 1,1 тис. т, середня урожайність – 20,0 ц/га.

У 2020 році соняшнику очікується зібрати 1500,0 тис. т, що на 1,3% більше минулорічного показника (1480,6 тис. т).

Валове виробництво цукрових буряків очікується на рівні 151,7 тис. т або на 39,3% менше ніж у 2019 році. Із урожаю цукрових буряків 2020 року виробництво цукру складе близько 21,6 тис. т. Обсяги виробленого цукру, з урахуванням завезення цукру з інших областей та залишків попереднього року, задовольняють внутрішні потреби області у цьому продукті харчування.

Виробництво картоплі складе близько 0,9 млн. т, дані обсяги повністю задовольняють внутрішню потребу до кінця маркетингового року.

Валовий збір овочів у 2020 році очікується у розмірі 689,0 тис. т, що повністю забезпечує внутрішню потребу області.

По всіх категоріях господарств збільшиться виробництво плодоягідних культур на 1,9 %, у порівнянні з минулим роком, валовий збір складе 60,0 тис. т.

Індекс виробництва валової продукції **тваринництва** за січень - липень 2020 року склав 97,6% (по Україні – 97,5%), у т.ч. у сільгосп підприємствах – 98,7% (по Україні – 98,8%), у господарствах населення – 96,7% (по Україні – 96,0%).

За січень-липень 2020 року усіма категоріями господарств реалізовано на забій сільськогосподарських тварин (у живій масі) 74,3 тис.т, вироблено 297,4 тис.т молока, одержано 429,4 млн.шт. яєць.

До січня-липня 2019 року обсяги реалізації сільськогосподарських тварин збільшились на 3,1% (по Україні збільшились на 0,3%), виробництво молока зменшилось на 2,3% (по Україні зменшилось на 3,9%), виробництво яєць зменшилось на 2,7% (по Україні зменшилось на 1,2%).

Станом на 01.08.2020 кількість великої рогатої худоби в усіх категоріях господарств області склала 165,8 тис. голів, що на 7,1% менше відповідного періоду 2019 року (по Україні менше на 6,7%), свиней – 198,6 тис. голів, що на 3,2% менше (по Україні менше на 4,4%), овець – 75,8 тис. голів, що на 5,5% менше (по Україні менше на 6,2%), птиці – 9927,6 тис. голів, що на 4,9% менше (по Україні менше на 3,4%).

Сільськогосподарськими підприємствами у січні-липні 2020 року реалізовано худоби та птиці на забій (у живій масі) 35,2 тис. т, що на 11,7% більше, ніж у відповідному періоді 2019 року (по Україні на 2,1% більше), вироблено молока – 144,3 тис. т (4 місце в Україні), що на 1,3% менше (по Україні на 1,1% менше), одержано 202,1 млн.шт. яєць, що на 5,7% менше (по Україні на 1,7% менше).

В сільськогосподарських підприємствах кількість великої рогатої худоби станом на 01.08.2020 склала 82,6 тис. голів, що на 4,1% менше відповідного періоду 2019 року (по Україні на 8,1% менше), свиней – 127,4 тис. голів, що на 5,6% більше (по Україні на 1,2% менше), овець – 6,8 тис. голів, що на 5,6% менше (по Україні на 15,3% менше), птиці – 2868,0 тис. голів, що на 15,4% менше (по Україні на 5,1% менше).

У порівнянні з січнем-липнем 2019 року обсяги вирощування сільськогосподарських тварин у сільськогосподарських підприємствах області збільшились на 0,1% (по Україні на рівні січня-липня 2019 року), у тому числі свиней – на 3,0% більше, овець - на 20,4% більше.

Завдяки впровадженню сучасних технологій збільшується продуктивність сільськогосподарських тварин. У січні-липні 2020 року середній надій від однієї корови по сільгосппідприємствам області склав 4750 кг молока (2 місце в Україні), що на 8,0% більше відповідного періоду 2019 року (по Україні більше на 7,4%).

По галузі тваринництва у 2020 році в цілому по області вирощування сільськогосподарських тварин (у живій масі) складе 113,6 тис. т, що на 5,3% менше обсягів 2019 року. Обсяги виробництва молока прогнозовано складуть 519,0 тис. т, що на 0,1 % менше ніж у 2019 році; яєць – 700,0 млн. шт. (на 1,0 % менше).

Сільськогосподарські підприємства Харківської області почнуть проводити розрахунки за оренду земельних ділянок (паїв) за 2020 рік приблизно з кінця серпня 2020 року. За підсумками 2020 року очікується збільшення:

- розміру виплати орендної плати в середньому по області до 8,8% від нормативно грошової оцінки земельної ділянки (паю) (у 2019 році – 8,3%);
- розміру виплати за 1 га орендованої земельної ділянки до 2900 грн (у 2019 році - 2706 грн/га).

Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника по галузі сільського господарства в області за січень – липень 2020 року становить 8476 грн, що на 769 грн або 10% більше показника 2019 року (7707 грн).

Одним із ключових факторів, що впливає на покращення виробничої діяльності сільгосптоваровиробників області, є залучення інвестицій.

За I півріччя 2020 року у сільському господарстві освоєно 490,2 млн.грн капітальних інвестицій, що становить 7,7% загального обсягу капітальних інвестицій в області.

Протягом 2020 року проводилась робота по технічному та технологічному переоснащенню агропромислового виробництва. За результатами роботи січня - червня 2020 року сільгосптоваровиробники області придбали 186 одиниць сільськогосподарської техніки на суму близько 320,4 млн. грн.

У 2020 році закінчено впровадження інвестиційного проєкту по будівництву сучасного молочного комплексу із автоматизованим доїльним залом на 1920 голів великої рогатої худоби у ТОВ «Агрофірма «Пісчанська» Красноградського району. Даний проєкт дає можливість суттєво збільшити на підприємстві чисельність продуктивної худоби, а отже і обсяги виробництва молока.

У Первомайському районі ТОВ «Лихачовський елеватор» у серпні поточного року завершено будівництво елеватору місткістю зберігання 36 тис. т зерна. Кошторисна вартість будівництва склала 60 млн. грн.

У 2020 році Харківська область прийняла участь у XXXII Міжнародній агропромисловій виставці «Агро-2020».

Експозиція області отримала золоту медаль у номінації: «За найкращу виставкову експозицію серед областей України». На регіональному стенді були представлені кращі виробники у галузі рослинництва, тваринництва, харчової і переробної промисловості та здобутки аграрної науки.

Протягом 2021-2023 років у галузі агропромислового комплексу Харківської області буде реалізовуватися наступні інвестиційні проекти:

- Приватне підприємство «Прок» (Харківський район, с. Борисівка) проводить реконструкцію комбикормового заводу потужністю 100 т/рік. Кошторисна вартість реконструкції складає 3,0 млн. грн. Частково завезено устаткування. Стан реалізації проєкту 10 %. Завершення реконструкції заплановано на 2021 рік. Після завершення буде створено 5 додаткових робочих місць;

- Приватне підприємство «Агрофірма «Світанок» (Богодухівський район) встановлює систему краплинного зрошення горіхового саду, площа якого складає 100,3 га. Вартість проєкту складає 3,114 млн. грн. Стан реалізації проєкту становить 60 %. Після завершення реконструкції буде створено 12 робочих місць.

Слід відмітити, що виконання прогностичних показників області у галузі сільського господарства на 2021 рік будуть, у першу чергу, досягнуті за рахунок використання новітніх технологій при виробництві сільськогосподарської продукції, використання якісного посівного матеріалу, який забезпечить збільшення урожайності сільгоспкультур. Також буде проведено низку заходів у галузі тваринництва, що дасть змогу збільшити виробництво молока та м'яса і вийти на прогностичні показники.

Основні проблеми:

- обмежена купівельна спроможність населення, що знижує ємкість внутрішнього ринку;

- необхідність удосконалення ринкових механізмів цінового регулювання, кредитно-фінансової системи та податкової політики, формування інфраструктури ринку, спрямування інвестицій на відновлення та розвиток ресурсного потенціалу сільськогосподарського виробництва і харчової промисловості;

- обмежені обсяги фінансування програм підтримки сільського господарства;

- низький рівень заробітної плати у галузі сільського господарства;

- незадовільний стан соціальної та інженерної інфраструктури в сільській місцевості.

Пріоритетні завдання на 2021 рік:

Забезпечення продовольчої безпеки області шляхом:

- збільшення обсягів виробництва продукції сільського господарства з урахуванням вимог до забезпечення потреб області та можливості її реалізації за межами області;

- оновлення та техніко-технологічне переоснащення підприємств агропромислового комплексу;
- оптимізації структури посівних площ сільськогосподарських культур, яка буде відповідати оптимальному співвідношенню культур у сівоzmінах в різних природно-сільськогосподарських регіонах;
- підвищення розміру середньомісячної заробітної плати у галузі сільського господарства та доведення її до рівня середньої по області по усіх галузях економіки;
- подальше збільшення виплат за оренду земельних ділянок (паїв) сільськогосподарськими підприємствами залежно від результатів господарської діяльності та фінансово-економічного стану орендаря;
- створення умов для розвитку сільських територій;
- забезпечення цінової стабільності та товарної наповненості на продовольчому ринку області шляхом проведення ярмаркових та інших заходів.

1.1.3. Енергозабезпечення

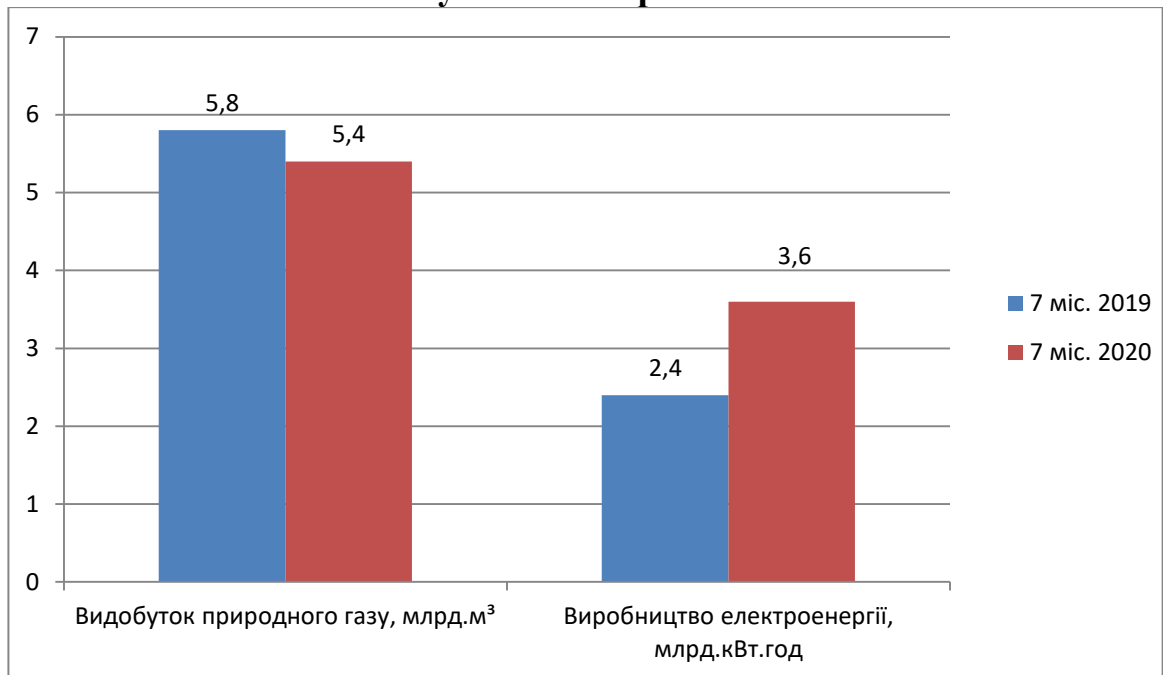
Стислий опис ситуації в галузі:

Харківська область має комплексно розвинутий паливно-енергетичний комплекс, з урахуванням наявності природних ресурсів, генеруючих потужностей та виробництва нафтопродуктів.

На підприємства паливно-енергетичного комплексу припадає майже 42,0% загального обсягу реалізації промисловості. За січень-липень 2020 року підприємствами комплексу реалізовано промислової продукції (виконано робіт, послуг) на суму 39,1 млрд грн.

Оснoву паливно-енергетичного комплексу області становить добувна промисловість. Харківська область є одним із головних добувачів вуглеводнів в Україні. За січень-липень 2020 року в області видобуто 5,4 млрд м³ природного газу, що становить 46,6% видобутку газу в Україні. Видобуток газового конденсату склав 163,5 тис. т, або 37,6% від видобутку по Україні, і збільшився на 11,0%.

Динаміка видобування природного газу та виробництва електроенергії у 2019-2020 роках

На основному газовидобувному підприємстві області ГПУ «Шебелинкагазвидобування» АТ «Укргазвидобування» у січні-липні 2020 року видобуто 4,5 млрд м³ природного газу, що на 9,8% менше ніж у відповідному періоді 2019 року.

Будучи структурним підрозділом АТ «Укргазвидобування», ГПУ «Шебелинкагазвидобування» працює згідно з планами основного підприємства в межах чинного законодавства.

З метою збільшення обсягів видобування підприємством вживається відповідних заходів зі стабілізації видобутку газу і нафти за рахунок інтенсифікації видобутку із діючих родовищ і свердловин та введення нових потужностей згідно з регіональною Програмою розвитку паливної галузі Харківської області до 2020 року, затвердженою рішенням обласної ради від 22 грудня 2011 року № 292-VI. На території області підприємством АТ «Укргазвидобування» розробляється 1377 свердловин на 38 родовищах. В тому числі Філія газопромислового управління «Полтавагазвидобування» АТ «Укргазвидобування», яка розробляє 71 свердловину на 8 родовищах області. Видобуток цього підрозділу за 6 місяців 2020 року склав 325,3 млн. м³ газу, 9 400 т газового конденсату та 300,0 т нафти.

Філією Бурове управління «Укрбургаз» АТ «Укргазвидобування», на території області за 6 місяців 2020 року пройдено 27,095 тис. м експлуатаційного буріння та 17,225 тис. м розвідувального буріння. По Харківській області БУ «Укрбургаз» за 6 місяців 2020 року закінчено будівництво по експлуатаційному бурінню та введено в експлуатацію 3 свердловини, обсяг виконаних робіт склав 672,3 млн. грн.; по розвідувальному бурінню закінчено будівництвом і введено в експлуатацію 9 свердловин, обсяг виконаних робіт склав 1 159,6 млн. грн.

Серед пріоритетних напрямків розвитку підприємств паливно-

енергетичної галузі на період 2020-2022 років є впровадження комплексу заходів для забезпечення стабілізації та нарощування об'ємів видобутку вуглеводневої сировини. До основних заходів ГПУ «Шебелинкагазвидобування», які плануються на 2021 рік: реконструкція першого ступеня стиснення газу на Червонодонецькій дожимно-компресорній станції; будівництво та підключення газопроводу пошукової свердловини № 888 на УКПГ № 3 Шебелинського ГКР та реконструкція УКПГ № 3 Шебелинського ГКР.

У напрямі розвитку газотранспортної системи на 2021 рік ТОВ «Оператор ГТС» (східний регіон) заплановано будівництво установки катодного захисту в районі км 9,8 газопроводу-відводу до газорозподільної станції м. Чугуїв Ду 400, та реконструкція газорозподільної станції м. Чугуїв (смт. Есхар) Харківського лінійного виробничого управління магістральних газопроводів.

У виробництві коксу та продуктів нафтоперероблення провідним підприємством є виробничий підрозділ «Шебелинське відділення з переробки газу та газоконденсату» АТ «Укргазвидобування», яке забезпечує 98% реалізації продукції галузі. Підприємство переробляє переважно вітчизняну сировину, завантаження потужностей залежить від видобутку вуглеводнів підприємствами АТ «Укргазвидобування».

За січень-липень 2020 року ВП «Шебелинське відділення з переробки газового конденсату і нафти» перероблено 248,7 тис.т сировини, що на 3,1% більше ніж заплановано на цей період. Виробництво бензину збільшилося на 2,5% до планового показника. Після завершення реконструкції та модернізації обладнання, за рахунок встановлення каталізатору гідроочищення останнього покоління компанії UOP (США), на Шебелинському відділенні з переробки газу та газоконденсату виробляється дизельне паливо із значно нижчим вмістом сірки відповідно до міжнародних стандартів Євро 5. З початку року вироблено 44,3 тис. т дизельного палива згідно з плановим показником. З початку року Відділеннями з переробки газу (Юліївським та Хрестищенським) здійснено переробку природного газу 3,0 млрд.м³, що більше на 9% від запланованого на цей період.

У 2020 році підприємствами енергетичного комплексу області забезпечено стаке енергопостачання споживачів області. У січні-липні 2020 року енергетичними підприємствами вироблено 3,6 млрд кВт. год. електричної енергії, що в 1,5 раза більше відповідного періоду 2019 року, у тому числі на Зміївській ТЕС ПАТ «Центренерго» електроенергії вироблено в 1,5 раза більше, на філії «Теплоелектроцентрально» ТОВ «ДВ Нафтогазовидобувна компанія» – в 1,6 раза більше, на ПрАТ «Харківська ТЕЦ-5» – в 1,6 раза більше.

У структурі виробництва електричної енергії основними виробниками є Зміївська ТЕС ПАТ «Центренерго» (55,8%) та ПрАТ «Харківська ТЕЦ-5» (32,9%), частка філії «Теплоелектроцентрально» ТОВ «ДВ Нафтогазовидобувна компанія» становить 10%.

З початку 2020 року на Зміївській ТЕС ПАТ «Центренерго» завантажувались, переважним чином, три енергоблоки, які працюють на вугіллі газової групи. Коефіцієнт використання встановленої потужності за звітний

період склав 17,55% проти 12% минулого року. Протягом опалювального періоду ТЕС забезпечено теплопостачання смт Слобожанське Зміївського району.

У 2020 році ПрАТ «Харківська ТЕЦ-5» вироблено 1,2 млрд. кВт.г електричної енергії та відпущено покупцям 0,98 млн.Гкал теплової енергії.

На період 2021-2022 років Філія «Теплоелектроцентрально» ТОВ «ДВ нафтогазовидобувна компанія» заплановано завершити розробку проєктної документації на модернізацію ТЕЦ та, відповідно до розробленої технічної документації, розпочати роботи з модернізації обладнання.

Надійне електропостачання в області досягнуто завдяки стабільній роботі оператора системи передачі та операторів системи розподілу електричної енергії.

У 2020 році ВП Північної ЕС НЕК «Укренерго», відповідно до Інвестиційної програми Північної ЕС НЕК «Укренерго» на 2020 рік виконувалось технічне переоснащення ПС 330 кВ «Артема», ПС 330 кВ «Лозова» та реконструкція ПС 330 кВ «Куп'янськ» ПС 330 кВ «Степова», з яких на останніх двох підстанціях передбачено завершення робіт у 2021 році.

За підсумками 7 місяців 2020 року АТ «Харківобленерго» загалом виконано заходи Інвестиційної програми на 2020 рік на 70,5% від запланованого на рік, з яких на технічний розвиток, модернізацію та будівництво електричних мереж та обладнання витрачено 81% від загальної суми, заходи по зниженню та/або недопущенню понаднормативних витрат електроенергії – 9,0%, запровадження та розвиток інформаційних технологій – 3,0%, модернізацію та закупівлю транспортних засобів – 4,0%.

З початку року АТ «Харківобленерго» введено в експлуатацію енергетичні об'єкти після технічного переоснащення, які розташовано в м. Харкові (ПС «Сокольники», вул.Лагерна), Вовчанському районі, смт Слатине Дергачівського район, с. Андріївка Балаклійського району Харківської області.

АТ «Харківобленерго» згідно з Планом розвитку АТ «Харківобленерго» на 2020-2024 роки заплановано внесення до Інвестиційної програми на 2020 рік продовження робіт по технічному переоснащенню ПЛ-35 кВ «Безлюдовка-Заря» та ПС 110/35/6 кВ «Безлюдовка», будівництво яких розпочато у 2019 році. Це дозволить збільшити надійність енергозабезпечення споживачів сел. Павленки (перевід мережі живлення селища напругою 6 кВ на 10 кВ, забезпечення резервного живлення селища Павленки від ПС «Безлюдовка» із встановленням силового трансформатора 35/10 кВ на підстанції «Безлюдовка»).

Як оператор системи розподілу Регіональна філія «Південна залізниця» у складі АТ «Укрзалізниця» планує на 2021 рік заходи по модернізації існуючих тягових підстанцій та об'єктів розподілу, які спричиняють обмеження або неналежну якість електропостачання споживачів згідно з Планом розвитку системи розподілу на 2021-2025 роки та інвестиційною програмою АТ «Укрзалізниця» на 2021 рік.

Зокрема на 2021 рік передбачено технічне переоснащення 7 енергетичних об'єктів на загальну суму 30,5 млн.грн., в тому числі обладнання тягових

підстанцій в м. Харків (Основа, Новоселівка), м. Лозова, смт. Слатине, Дергачівському районі (ПС «Шпаківка»), перегін Кузьмівка-Сватове.

Згідно з основними напрямками державної політики в області реалізуються заходи у сфері енергоефективності та енергозбереження.

В області на 01 липня 2020 року діють 604 сонячні електростанції (СЕС) сумарною потужністю 36,2 МВт.

У порівнянні з I-м півріччям 2019 року, на теперішній час кількість СЕС виросла у 2,2 рази. Потужність введених в експлуатацію СЕС зросла майже у 3,8 рази, за рахунок впровадження за цей період потужностей промислових СЕС (юридичних осіб > 50 кВт) – 18,0 МВт та СЕС фізичних осіб (потужністю ≤ 50 кВт) – 8,8 МВт.

За I-е півріччя 2020 року на СЕС вироблено 17 346 тис. кВт.г електричної енергії, в тому числі СЕС які належать юридичним особам (потужністю >50 кВт) – 9 598 тис. кВт*г та фізичним особам (потужністю ≤ 50 кВт) – 7 748 тис. кВт.г, що перевищило показники за аналогічний період попереднього року майже у 6 разів (юридичні особи – 1 396 тис. кВт.г, фізичні особи – 1 532 тис. кВт.г).

В області енергозбереження продовжує дію Програма відшкодування відсотків за кредитами, отриманими населенням Харківської області на впровадження енергозберігаючих заходів, на 2016 – 2020 роки, затверджена рішенням обласної ради від 17.12.2015 № 14-VII (зі змінами).

На черговій сесії обласної ради в лютому 2020 року на фінансування Програми відшкодування відсотків за кредитами, отриманими населенням Харківської області на впровадження енергозберігаючих заходів, на 2016 – 2020 роки в обласному бюджеті були передбачено кошти в сумі 843,6 тис. грн. (рішення XXIII сесії Харківської обласної ради VII скликання від 27 лютого 2020 року № 1217-VII «Про внесення змін до рішення обласної ради від 05 грудня 2019 року № 1130-VII «Про обласний бюджет Харківської області на 2020 рік» та додатків до нього»).

На 1 серпня 2020 року 514 позичальникам проведено чергові виплати у розмірі 440,325 тис. грн.

З початку дії Програми загальна сума відшкодування з обласного бюджету склала майже 4,5 млн. грн. для 2893 її учасників.

Обласною державною адміністрацією вживаються заходи стосовно поширення досвіду реалізації зазначеної обласної програми у територіальних громадах і містах обласного значення. На сьогодні районними державними адміністраціями прийнято 19 місцевих програм щодо здешевлення кредитів, узятих на запровадження енергозберігаючих заходів.

Основні проблеми:

- скорочення завантажень генеруючих підприємств внаслідок складності накопичення вугілля антрацитової групи.

- відсутність механізму погашення заборгованості ДП «Енергоринок» за електричну енергію, отриману від теплоелектроцентралей та накопичення заборгованості теплопостачальних підприємств за отриману теплову енергію;

- невисокі темпи інвестування підприємств паливно-енергетичного комплексу області у технічне переоснащення, модернізацію (знос енергетичного обладнання становить приблизно 60%). Запровадження заходів з оновлення основних фондів стримується необхідністю значних капітальних вкладень (від 500 млн. грн до 4000 млн. грн), залучення яких потребує урядових рішень та гарантій;

- відсутність механізму компенсації витрат на будівництво об'єктів газопостачання замовниками споруджених газопроводів, які будувались відповідно до розпорядження КМУ від 26.08.2009 № 1001-р, та передачі їх у державну власність.

Пріоритетні завдання Програми щодо розвитку галузі та вирішення проблемних питань на 2021 рік:

На виконання Стратегії розвитку Харківської області на 2021-2027 роки сприяти, затвердженої рішенням обласної ради від 27.02.2020 № 1196-VII, сприяти:

- нарощуванню ресурсної бази паливно-енергетичних ресурсів;
- збільшенню видобутку вуглеводнів за рахунок освоєння нових площ та родовищ та впровадження заходів зі стабілізації та нарощування видобутку вуглеводнів;
- забезпеченню стабільного енергопостачання споживачів області;
- збільшенню обсягів виробництва високоякісних продуктів нафтопереробки;
- розвитку енергозберігаючих та енергоефективних технологій.

Основні проблеми:

- скорочення завантажень генеруючих підприємств внаслідок складності накопичення вугілля та погашення заборгованості за поставлені електричну та теплову енергію;

- невисокі темпи інвестування підприємств паливно-енергетичного комплексу області у технічне переоснащення, модернізацію (знос енергетичного обладнання становить приблизно 60%). Запровадження заходів з оновлення основних фондів стримується необхідністю значних капітальних вкладень (від 500 млн грн до 4000 млн грн), залучення яких потребує урядових рішень та гарантій;

- щорічне скорочення обсягів капіталовкладень, спрямованих на реалізацію Інвестиційної програми АК «Харківобленерго», внаслідок неповних платежів за спожиту електроенергію підприємств комунального господарства м. Харкова (КП «Харківводоканал», КП «Харківські теплові мережі»);

- відсутність механізму компенсації витрат на будівництво об'єктів газопостачання замовниками споруджених газопроводів, які будувались відповідно до розпорядження КМУ від 26.08.2009 № 1001-р, та передачі їх у державну власність;

- затримка відшкодувань з державного бюджету підприємствам комплексу, які постачають електричну енергію та природний газ пільговим категоріям

побутових споживачів та споживачам, яким було призначено житлову субсидію, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 11.01.2005 № 20 «Про затвердження Порядку перерахування деяких субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг, субсидій та компенсацій».

1.1.4. Транспортний комплекс

Стислий опис ситуації в галузі:

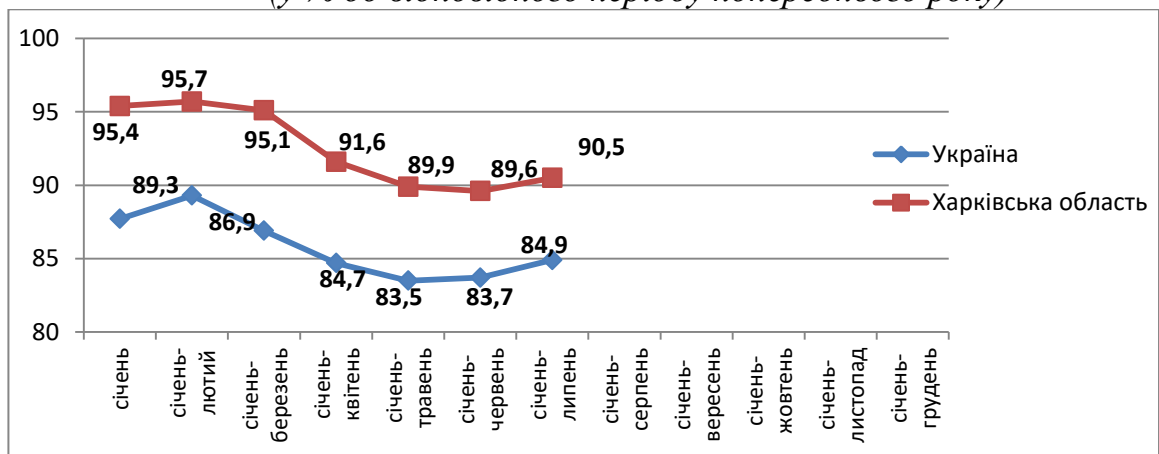
Харківська область, завдяки зручному транспортно-географічному положенню на перетині міжнародних маршрутів «Північ-Південь», «Захід-Схід», є одним з найбільших логістичних центрів країни, що поєднує в собі наявність залізничного транспорту, сучасного міжнародного аеропорту, високу щільність автомобільних доріг, а також наявність міського електротранспорту.

Загальні обсяги пасажирських перевезень усіма видами транспорту за січень-липень 2020 року становили 190,0 млн. пасажирів (61,5% до відповідного рівня 2019 року), виконано пасажирську роботу в обсязі 2329,0 млн пас. км (51,2% до відповідного рівня 2019 року).

За січень-липень 2020 року всіма видами транспорту перевезено (відправлено) 23,8 млн т вантажів, виконано 10039,4 млн.ткм вантажної роботи. У порівнянні з січнем-липнем 202018 року обсяги вантажних перевезень зменшились на 9,5%, обсяги роботи з вантажу зменшились на 9,1%.

На зменшення перевезень у 2020 році вплинуло тимчасове припинення пасажирських перевезень (КП «Харківський метрополітен», АТ «Українська залізниця», Міжнародний аеропорт «Харків») та зменшення обсягів вантажних перевезень внаслідок зниження економічної активності через запровадження карантинних заходів, спрямованих на недопущення поширення COVID-19.

**Темпи росту (зменшення) вантажних перевезень
всіма видами транспорту по Харківській області та Україні у 2020 році
(у % до відповідного періоду попереднього року)**

Залізничний транспорт є однією з важливих складових частин транспортної мережі області, задовольняє потреби у вантажних і пасажирських перевезеннях. Філія «Південна залізниця» АТ «Українська залізниця» міцно

утримує позиції провідного підприємства з перевезення пасажирів та вантажів у регіоні. Розгорнута довжина залізничних колій по Харківській області складає 2165,4 км, експлуатаційна довжина дорівнює 1379,4 км, із них 80,3% обслуговуються електровозною тягою, решта 19,7% – тепловозною. Щільність залізничних колій на 1000 кв. км території дорівнює 48 км (по Україні цей показник складає 36 км). Обласний центр — місто Харків — є потужним транспортним вузлом, одним з центрів транспортної логістики України, що пов’язує шість суміжних областей і забезпечує транспортні зв’язки з іншими державами. Залізничні вузли: Харків, Лозова, Красноград, Люботин та Куп’янськ.

За січень-липень 2020 року регіональною філією «Південна залізниця» АТ «Українська залізниця» було відправлено 8,3 млн. пасажирів, що на 55,0% менше обсягів перевезень відповідного періоду 2019 року; 17,9 млн. т вантажів, що на 3,1% менше відповідного періоду 2019 року.

Автомобільним транспортом щороку перевозиться близько 25% усіх вантажів області та 15% усіх пасажирів області. Вантажний автомобільний транспорт здійснює доставку продукції у містах, підвезення — вивезення вантажів у транспортних вузлах залізничного транспорту; перевезення вантажів на малі та середні відстані у роздрібній торгівлі, промисловості, транспортному забезпеченні малого бізнесу, обслуговуванні аграрного комплексу і будівництва. Щоденно автомобільним транспортом користується майже 250 тис. пасажирів.

За січень-липень 2020 року автомобільним транспортом перевезено майже 5,9 млн. т вантажів та 28,4 млн пасажирів, що складає 75,4% та 52,7% до рівня січня-липня 2019 року.

Авіаційний транспорт Харківської області представлений Міжнародним аеропортом, який здійснює відправлення та прийом пасажирів, вантажів, пошти та забезпечує виконання польотів і обслуговування повітряних суден, що належать як вітчизняним, так і іноземним авіакомпаніям.

Міжнародний аеропорт «Харків» - один з ключових інфраструктурних об’єктів регіону і є найбільшим аеропортом у Східній Україні, входить до переліку лідерів серед українських аеропортів за інтенсивністю обслуговування злетів-посадок повітряних суден та кількістю обслуговуваних туристів на внутрішніх і міжнародних авіаперельотах. Міжнародний аеропорт «Харків» першим в Україні отримав безстроковий сертифікат відповідності найвищим стандартам безпеки польотів та якості обслуговування, які встановлені Регламентом Єврокомісії для аеропортів Європейського Союзу.

У січні-липні 2020 року пасажиропотік аеропорту склав 324,3 тис. пасажирів, що на 52,5% менше у порівнянні з відповідним періодом 2019 року, в тому числі у міжнародному сполученні — 271,3 тис. пасажирів, що на 51,2% менше.

Кількість виконаних рейсів у січні-липні 2020 року склала 1672, що на 44,4% менше у порівнянні з відповідним періодом 2019 року, у тому числі в міжнародному сполученні — 1061 рейс, що на 48% менше.

У червні 2020 року після відновлення роботи Міжнародного аеропорту «Харків» були відкриті перельоти до Києва (Windrose Airlines, SkyUp Airlines), Мінськ (Belavia), Будапешт (Wizz Air). У липні 2020 року поновилися перельоти до Анталії, Вроцлава, Гданська, Дортмунда, Катовіце, Кракова, Одеси, Стамбулу. Відкрилися нові рейси до Берліну, Таллінну, Мілану. Очікується запуск перельотів до міст Бодрум, Даламан, Хургаду, Шарм-ель-Шейх, Тіван та Тиран.

Харківським метрополітеном за січень-липень 2020 року перевезено 65,8 млн. пасажирів, що на 46,5% менше обсягів відповідного періоду 2020 року. Щоденно метрополітеном користується майже 580 тис. пасажирів.

На метрополітенівський вид транспорту припадає понад 40% обсягів перевезень пасажирів області, тому саме припинення його роботи (з 18 березня по 24 травня 2020 року) в умовах жорсткого карантину негативно вплинуло на загальні обсяги перевезень пасажирів по області.

Трамваями і тролейбусами міста Харкова за січень-липень 2020 року перевезено 87,5 млн. пасажирів, що на 23,2% менше відповідного періоду 2019 року.

Пріоритетні завдання на 2021 рік:

- забезпечення стійких зв'язків між окремими галузями та районами області, продовження роботи з розбудови та модернізації транспортної інфраструктури;
- своєчасне та повне задоволення потреб господарства та населення в перевезеннях.

1.1.5. Реформування житлово-комунального господарства

Стислий опис ситуації в галузі:

З початку 2020 року споживачів області забезпечено житлово-комунальними послугами у необхідних обсягах.

Рівень оплати споживачів за надані у 2020 році послуги теплопостачання станом на 01.07.2020 склав 96,3 %, в тому числі населення – 96,6 %. Установи, що фінансуються з державного бюджету, розраховались на рівні 84,5 %, з місцевих бюджетів – на 109,1 %, інші споживачі – на 86,9 %.

По оплаті послуг водопостачання та водовідведення рівень розрахунків споживачів у 2020 році склав 70,2 %, в тому числі населення – 83,4 %, установи, що фінансуються з державного бюджету – 80,2 %, з місцевих бюджетів – 95,4 %, інші споживачі – 42,0 %. З утримання житлових будинків – 96,5 %.

Загальна сума дебіторської заборгованості підприємств галузі станом на 01.07.2020 склала 7 795,5 млн грн, в т.ч. за житлово-комунальні послуги, надані населенню, - 4576,2 млн грн або 58,7 %. Заборгованість бюджетних установ, які фінансуються з державного бюджету, склала 48,3 млн грн; бюджетних установ, які фінансуються з місцевих бюджетів, – 45,8 млн грн; інших споживачів –

1577,8 млн грн. З початку 2020 року дебіторська заборгованість збільшилась на 1754,5 млн грн або на 29,0 %.

Недостатній рівень розрахунків споживачів за надані послуги залишається **головною проблемою** житлово-комунального господарства області.

Кредиторська заборгованість підприємств житлово-комунального господарства області на 01.07.2020 становила 18 428,1 млн грн. Заборгованість за енергоносії в загальній сумі кредиторської заборгованості склала 13 804,6 млн грн або 74,9 %. У порівнянні з початком 2020 року кредиторська заборгованість збільшилась на 1825,8 млн грн або на 11,0 %.

З метою скорочення обсягів дебіторської та кредиторської заборгованості підприємствами галузі та місцевими органами влади вживається ряд заходів: проводиться роз'яснювальна робота щодо підвищення платіжної дисципліни споживачів, необхідності оформлення субсидій, робота з укладання договорів на реструктуризацію заборгованості населення за житлово-комунальні послуги, претензійно-позовна робота зі злісними неплатниками.

З початку 2020 року відповідними органами місцевого самоврядування прийнято 14 рішень про встановлення тарифів на комунальні послуги, з них 8 - на послуги водопостачання, водовідведення, 6 – на теплопостачання.

У ході підготовки об'єктів водопостачання та водовідведення області до роботи в осінньо-зимовий період 2020/2021 років станом на 01.08.2020 виконано ремонт або заміну 33,03 км з 48,51 км водопровідних мереж (68,1 %) та 6,96 км з 10,92 км каналізаційних мереж (63,7 %).

З метою покращення якості надання послуг теплопостачання та недопущення виникнення аварійних ситуацій здійснено підготовку та випробування 1219,72 км із запланованих 2024,19 км теплових мереж (60,3%), проведено заміну 6,53 км із запланованих 11,1 км аварійних теплових мереж (58,8%), капітально відремонтовано або реконструйовано 8 котелень із запланованих 18 од. (44,4%). На підготовку водопровідно-каналізаційного та теплового господарства до осінньо-зимового періоду 2020/2021 років витрачено 87,1 з 156,3 млн грн.

З метою оптимізації обсягів ресурсоспоживання в житловому фонді продовжуються роботи з оснащення житлових будинків приладами обліку. Станом на 01.08.2020 рівень оснащення лічильниками теплової енергії складає 95,2 %, холодної води – 11,2 % та гарячої води – 8,2%.

У реалізації енергоефективних заходів у багатоквартирному житловому фонді беруть участь ОСББ та ЖБК Харківської області.

Станом на 01.07.2020 в області налічується 1276 ОСББ (598 – в м. Харкові, 678 – в районах області та містах обласного значення) та 510 ЖБК (474 – в м. Харкові, 36 – в районах області та містах обласного значення).

З обласного бюджету ОСББ та ЖБК області надається фінансова підтримка в рамках реалізації *Програми стимулювання об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, житлово-будівельних кооперативів Харківської області до впровадження енергоефективних технологій на 2016 – 2020 роки* (далі – Програма), згідно з якою з обласного бюджету відшкодовується 20% суми кредиту, залученого ОСББ/ЖБК на придбання енергоефективного

обладнання та матеріалів (окрім цього з державного бюджету в рамках урядової програми «тепліх» кредитів відшкодовується частина суми кредиту у середньозваженому розмірі між 40% і 70% – залежно від кількості субсидіантів у будинку). В обласному бюджеті на 2020 рік для реалізації Програми передбачено 1,5 млн грн.

Станом на 14.08.2020 банками – учасниками Програми видано 25 «тепліх» кредитів ОСББ та ЖБК на суму 9,5 млн грн, на розгляді знаходиться ще 10 заявок на загальну суму 1,6 млн грн. Компенсацію з обласного бюджету сплачено за 6 кредитними договорами на загальну суму близько 0,5 млн грн.

У 2020 році Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу Харківської обласної державної адміністрації є головним розпорядником коштів по об'єктах житлово-комунального господарства на загальну суму 136 954,208 тис. грн.

За рахунок обласного фонду охорони навколишнього природного середовища передбачено кошти в обсязі 57 388,401 тис. грн. Станом на 01.08.2020 профінансовано 15 434,577 тис. грн, з них освоєно – 12 739,484 тис. грн.

За рахунок субвенції державного бюджету на здійснення заходів соціально-економічного розвитку окремих територій передбачено кошти у суму 14 060,196 тис. грн (фінансування відсутнє).

За рахунок обласного бюджету передбачено кошти у сумі 65 505,611 тис. грн, у тому числі:

- на об'єкти водо-, теплопостачання, покрівлі житлових будинків передбачено 50 038,437 тис. грн (профінансовано – 7 681,420 тис. грн, з них освоєно – 6 410,423 тис. грн);

- на виконання Програми розвитку освітлення населених пунктів Харківської області «Енергія світла» на 2019 – 2021 роки передбачено кошти у сумі 15 467,174 тис. грн (профінансовано та освоєно – 79,644 тис. грн).

Пріоритетні цілі та завдання на 2021 - 2023 роки:

- скорочення споживання підприємствами галузі енергетичних та матеріальних ресурсів для виробництва комунальних послуг, проведення модернізації та переоснащення житлово-комунального господарства;

- продовження роботи щодо оснащення житлових будинків приладами обліку;

- впровадження енергозберігаючих заходів в житлово-комунальному господарстві;

- підвищення рівня благоустрою у населених пунктах області

- скорочення понаднормативних втрат води та теплової енергії в мережах;

- безумовне освоєння коштів, виділених з бюджетів всіх рівнів та обласного екологічного фонду; залучення інвестицій.

Критерії ефективності та результативності реалізації завдань:

- зменшення питомого споживання енергоресурсів на одиницю реалізації послуг;
- стабілізація фінансового стану підприємств галузі.

1.1.6. Охорона навколишнього природного середовища

Стислий опис ситуації в галузі:

Висока концентрація промислового, сільськогосподарського виробництва, транспортної інфраструктури на території області в поєднанні із значною щільністю населення створюють достатньо велике навантаження на біосферу.

Основними стаціонарними **забруднювачами атмосферного повітря** у Харківській області є підприємства теплоенергетичної та нафтогазовидобувної промисловості. Це такі підприємства, як Зміївська ТЕС ПАТ «Центренерго», Філія «Теплоелектроцентрально» ТОВ «ДВ Нафтогазовидобувна компанія», ПрАТ «Харківська ТЕЦ-5», філія ГПУ «Шебелинкагазвидобування» АТ «Укргазвидобування». Сумарний вклад зазначених підприємств у забруднення атмосферного повітря стаціонарними джерелами викидів області в 2019 році склав 58,5%.

За даними Головного управління статистики у Харківській області, викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у 2019 році склали 106,5 тис. т (у 2018 році – 44,7 тис. т, у 2017 році – 45,0 тис. т.). Збільшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у Харківській області, пов'язано зі збільшенням обсягів виробництва підприємств енергетичної галузі, зокрема Зміївської ТЕС ПАТ «Центренерго» (у 2019 році – 57,3 тис. т, у 2018 році – 10,5 тис. т, у 2017 році – 34,1 тис. т). Основними джерелами забруднення атмосферного повітря на Зміївській ТЕС ПАТ «Центренерго» є котлоагрегати, фізичне зношення яких складає 51,3-99,6%.

Основним напрямом діяльності, спрямованим на покращення стану атмосферного повітря в Харківській області, є зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферу від стаціонарних та пересувних джерел за рахунок впровадження заходів по охороні атмосферного повітря.

Спостереження за забрудненням атмосферного повітря міста Харкова проводиться на 10 стаціонарних пунктах спостереження (ПСЗ).

Всього за I півріччя 2020 року відібрано 24030 проби повітря на 20 забруднюючих інгредієнтів (за I півріччя 2019 року – 23393 проби).

Аналізуючи матеріали спостережень за станом атмосферного повітря міста Харків, відмічається тенденція до погіршення по діоксиду азоту, цинку.

Намітилась незначна тенденція покращення якості атмосферного повітря по діоксиду сірки, фенолу, формальдегіду, сажі, залізу, міді та хрому.

Не змінився рівень забруднення по оксиду вуглецю, пилу, сірководню, аміаку, оксиду азоту, марганцю, кадмію, свинцю та нікелю.

**Індекс забруднення атмосферного повітря
в цілому по місту Харкову за 2017-2020 роки**

Роки	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень
Індекс забруднення атмосферного повітря по місту Харкову												
2017	3,88	3,95	5,8	5,11	4,58	5,27	4,92	4,79	4,57	4,39	3,93	3,51
2018	3,36	3,45	2,99	4,34	4,12	4,51	4,43	4,96	4,43	4,81	4,26	3,49
2019	4,22	3,99	4,15	4,01	4,32	4,39	4,07	4,83	4,89	4,0	3,48	3,19
2020	3,9	3,94	4,1	4,1	3,86	4,6						

За даними Головного управління Державної податкової служби України у Харківській області основним бюджетоформуючим платником з екологічного податку Харківської області є Зміївська ТЕС ПАТ «Центренерго». Всього за даними Головного управління Державної казначейської служби України у Харківській області в 2019 році до місцевого та державного бюджетів надійшло екологічного податку у сумі 183,5 млн. грн, в тому числі від викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення – 136,4 млн. грн., у I півріччі 2020 року ці показники відповідно складають 96,0 млн. грн та 71,2 млн. грн.

Підприємствами теплоенергетичної та нафтогазовидобувної промисловості вживаються заходи з визначення комплексу потенційних джерел і механізму фінансового забезпечення реконструкції, модернізації, технічного переоснащення та виведення з експлуатації великих спалювальних установок, включених до Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок (далі – Національний план скорочення викидів), затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.06. 2018 № 428-р, термін дії якого завершується 31.12. 2033. Після завершення терміну дії Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок всі спалювальні установки мають відповідати вимогам Директиви 2010/75/ЄС по викидах перелічених вище забруднюючих речовин.

Зміївська ТЕС ПАТ «Центренерго» має у своєму складі 10 великих спалювальних установок. Національним планом скорочення викидів передбачено заходи для скорочення викидів забруднюючих речовин для 6 енергоблоків (1,2,7,8,9,10 енергоблоки). По інших 4 енергоблокам (3,4,5,6 енергоблоки) заплановано заміну новими вугільними спалювальними установками в період 2024-2033 років, основною вимогою визначено їх роботу менш 40000 годин. Фінансування заходів планується за власні кошти.

З метою зниження рівня викидів забруднюючих речовин в атмосферу ПрАТ «Харківська ТЕЦ-5» спільно з науково-дослідною установою «Український науково-дослідний інститут екологічних проблем», проведено комплекс режимно-налагоджувальних випробувань енергетичного котла ТГМП 344А станційний № 3 для оптимізації топкового процесу в частині налаштування двохступеневої схеми спалювання палива.

Однією з найгостріших проблем в області є стан поводження з **твердими побутовими відходами**.

За даними Головного управління статистики у Харківській області, протягом 2019 року в області утворилося 1752,3 тис. т відходів. Утилізовано, оброблено (перероблено) 203,1 тис. т відходів, або 11,6% від загальної кількості утворених.

Із загальної кількості утворених відходів I-IV класів небезпеки 1348,7 тис. т було передано іншим підприємствам, спалено 79,4 тис. т відходів.

На території Харківської області розташовано 78 організованих місць видалення твердих побутових відходів. Документи, що посвідчують право користування земельною ділянкою, отримано на 14 об'єктів поводження з відходами (18%). Паспортизацію місць видалення відходів проведено для 49 об'єктів (63%). Проектно-кошторисну документацію розроблено на 25 місць видалення відходів (32%) та отримано 18 позитивних висновків державної екологічної експертизи (23%). В більшості випадків, під час експлуатації місць видалення відходів проектні рішення не дотримуються.

Також, в наявності 7 полігонів промислових відходів, на яких здійснюється розміщення відходів III та IV класів небезпеки: золошлаковідвал Зміївської ТЕС ПАТ «Центренерго», колишній шлаковідвал ВАТ «Куп'янський ливарний завод», полігон промислових відходів Обласного комунального спеціалізованого підприємства з виконання норм екологічної безпеки, полігон промислових відходів і золошлаковідвал ПАТ «Харківський тракторний завод», полігон промислових відходів ПрАТ «Харківський підшипниковий завод», золошлаковідвал ТОВ «ДВ Нафтогазовидобувна компанія» філія «Теплоелектроцентрально». Розміщення небезпечних промислових відходів I-го та II-го класів небезпеки на зазначених полігонах не дозволяється.

Основним напрямком роботи у сфері поводження з відходами залишається вирішення питання забезпечення повного збирання небезпечних відходів з метою передачі їх для подальшої утилізації, обробки (переробки) на спеціалізовані підприємства. В області діє мережа підприємств, які здійснюють відповідні операції у сфері поводження з небезпечними відходами.

З метою покращення існуючої ситуації із розміщенням та захороненням твердих побутових відходів на території Харківської області реалізується ряд природоохоронних заходів.

В області реалізується проект будівництва комплексу з переробки твердих побутових відходів з системою збору, утилізації полігонного газу та виробництва електричної енергії в м. Дергачі Харківської області (потужністю 30-40 тис. т/рік), замовником якого є комунальне підприємство «Муніципальна компанія поводження з відходами» Харківської міської ради.

У 2019 році за кошти обласного фонду охорони навколишнього природного середовища було придбано 6 сміттєвозів, зокрема для: сел Гоптівка та Великі Проходи Дергачівського району, Зміївського району Харківської області, м. Лозова, с. Циркуни Харківської області, Малоданилівської селищної ради.

У 2020 році з обласного фонду охорони навколишнього природного середовища передбачено виділити 11 860 тис. грн на придбання 3 одиниць спеціальної техніки для м. Ізюм, м. Чугуїв та м. Первомайський.

Крім того, відповідно до Національного плану управління відходами до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 № 117-р, на цей час в області створено робочу групу та здійснюється розроблення проєкту «Регіональний план управління відходами в Харківській області» (далі – Регіональний план). Зазначеним Регіональним планом передбачається розроблення комплексу заходів у сфері поводження з відходами, які потребують реалізації на території Харківської області, у тому числі з розрахунками кількості місць видалення відходів, яку необхідно буде побудувати, реконструювати, закрити та провести рекультивацію тощо, з черговістю впровадження заходів, термінами їх реалізації та обсягами фінансування.

Харківська область розташована на вододілі двох річкових басейнів – Дона (Сіверського Дінця) та Дніпра. Територіально до басейну Сіверського Дінця належать 17 адміністративних районів, до території Дніпра – 10. Регіон має надзвичайно низьку забезпеченість водними ресурсами – 1,8% від загальних водних ресурсів України.

Водні ресурси Харківської області формуються за рахунок транзитної притоки поверхневих вод по р. Сіверський Донець, місцевого річкового стоку, що формується в межах області, стічних, шахтних і кар'єрних вод, а також експлуатаційних запасів підземних вод.

По території області протікає 867 річок, загальною протяжністю – 6 405 км. Площі земель, зайняті водними об'єктами, складають 91,3 тис. га (2,9% території області), у тому числі під водосховищами і ставками - 46,3 тис. га.

За 2019 рік кількість підприємств, що мають скиди зворотних вод до поверхневих водних об'єктів, становить 92, із них: 82 – в басейні р. Сіверський Донець, 10 – в басейні р. Дніпро.

Ефективну очистку забезпечують очисні споруди 33 водокористувачів, що складає 44% від загальної їх кількості, в тому числі по видам очистки: біологічної очистки – 23, фізико-хімічної очистки – 2, механічної очистки – 8.

Потужність очисних споруд за 2019 рік становить – 505,4 млн. м³, у тому числі перед скидом до водного об'єкту – 480,6 млн. м³.

Основними заходами щодо вирішення найважливіших проблемних питань з охорони і раціонального використання водних ресурсів є реконструкція та будівництво очисних споруд.

Відповідно до комплексної Програми охорони навколишнього природного середовища в Харківській області на 2009-2013 роки та на перспективу до 2020 року (далі – Програма), затвердженої рішенням Харківської обласної ради від 29 жовтня 2009 року № 1413-V (зі змінами), згідно із щорічними розподілами коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища і напрямками їх використання по розділу «Охорона і раціональне використання водних ресурсів» передбачається фінансування заходів на реконструкцію та

будівництво очисних споруд, зокрема: у 2020 році на зазначені цілі заплановано направити 55 528,4 тис. грн.

Відповідно до комплексної Програми охорони навколишнього природного середовища в Харківській області на 2009-2013 роки та на перспективу до 2020 року (далі – Програма), затвердженої рішенням Харківської обласної ради від 29 жовтня 2009 року № 1413-V (зі змінами), загальний обсяг коштів, необхідних для фінансування заходів Програми, визначається щороку відповідно до розподілу коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища і напрямів їх використання (далі – Розподіл).

Згідно з Розподілом у 2020 році (додаток 10 до рішення обласної ради від 27 лютого 2020 року № 1217-VII «Про внесення змін до рішення обласної ради від 05 грудня 2019 року № 1130-VII «Про обласний бюджет на 2020 рік» та додатків до нього») із змінами, внесеними рішенням обласної ради від 28 травня 2020 року № 1289-VII, в рамках комплексної Програми у 2020 році передбачено фінансування заходів на загальну суму 67 388,4 тис. грн. За I півріччя 2020 року профінансовано 13 511,3 тис. грн, освоєно - 1 648,2 тис. грн.

Станом на 01.01.2020 року природно-заповідний фонд Харківської області налічує 246 території та об'єкти загальною площею 74 844 га, в тому числі 13 об'єктів загальнодержавного значення, 233 – місцевого значення, відсоток заповідності становить 2,38 від загальної площі області.

З метою забезпечення збереження біорізноманіття в регіоні, в рамках виконання Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385, проводиться робота з розширення мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

У 2018 році за ініціативи обласної державної адміністрації введено до природно-заповідного фонду області три заповідні об'єкти, а саме:

- рішенням Харківської обласної ради від 06.12.2018 № 886-VII створено ентомологічний заказник місцевого значення «Малорогозянський» в Золочівському районі Харківської області орієнтовною площею 14,1 га;

- рішенням Харківської обласної ради від 06.12.2018 № 887-VII оголошено два об'єкти природно-заповідного фонду Харківської області: гідрологічний заказник місцевого значення «Вітрівський» в Балаклійському районі (орієнтовна площа 349,0 га) та ентомологічний заказник місцевого значення «Гаврилівський» в Борівському районі (орієнтовна площа 43, 56 га).

У 2019 році розроблено матеріали щодо оголошення орнітологічного заказника місцевого значення «Петрівський» на території Красноградського району Харківської області орієнтовною площею 758 га, які на цей час доопрацьовуються. Крім того, проводиться робота щодо оголошення гідрологічного заказника місцевого значення «Руськоколівський» у Дергачівському районі Харківської області (орієнтовна площа – 33,5 га).

Одночасно з цим, на виконання Указу Президента України від 11.12.2009 № 1044 «Про створення національного природного парку «Дворічанський» ведеться робота щодо розширення території зазначеного парку.

Збільшення площі природно-заповідного фонду стримується через відсутність механізму економічного стимулювання землевласників та землекористувачів у наданні згоди на введенні їх земельних ділянок до природно-заповідного фонду та обмеження у використанні природних ресурсів.

Робота щодо створення нових та розширення існуючих об'єктів природно-заповідного фонду області триває.

Пріоритетні завдання щодо розвитку галузі та вирішення проблемних питань на 2021 рік:

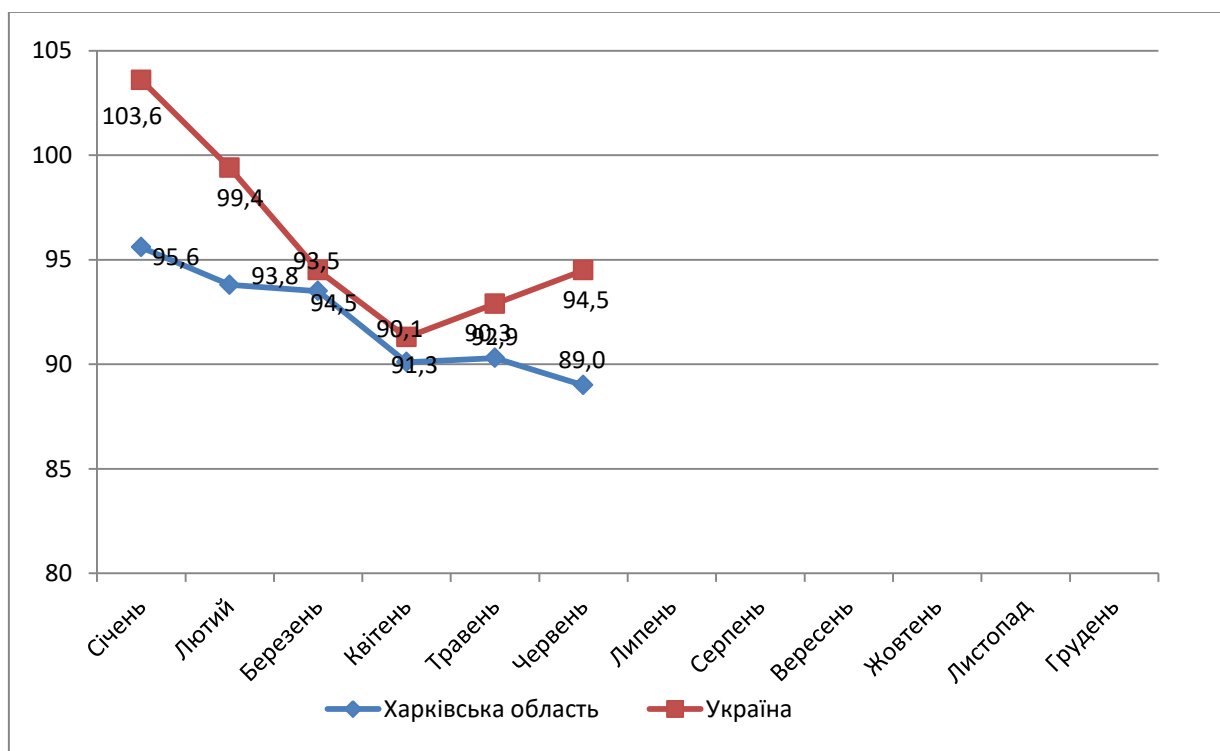
- відновлення і покращення гідрологічного режиму річок Харківської області;
- скорочення викидів від великих спалювальних установок;
- впровадження екологічно безпечного механізму поводження з побутовими та промисловими відходами;
- розширення мережі природно-заповідного фонду.

1.1.7. Розвиток будівельної галузі та забезпечення населення житлом

Стислий опис ситуації в галузі:

За I півріччя 2020 року підприємствами області виконано будівельних робіт на суму 5724,6 тис. грн. Індекс будівельної продукції порівняно з січнем–червнем 2019 року становить 89,0%.

**Зміни обсягів будівельних робіт
(наростаючим підсумком у % до січня–червня 2019 року)**

За характером будівництва обсяги робіт розподілились таким чином: роботи з нового будівництва склали 67,0% від загального обсягу виробленої будівельної продукції, ремонту (капітальний та поточний) – 20,2%, реконструкції та технічного переоснащення – 12,8%.

У Харківській області основну частину загального обсягу будівельно-монтажних робіт виконують підприємства: філія БУ «Укрбургаз» ПАТ «Укргазвидобування», ПАТ «Трест Житлобуд-1», ТДВ «Житлобуд-2», ПАТ «Південспецатоменергомонтаж», ТОВ «Спецгазбуд», Комунальне спеціалізоване підприємство «Харківгорліфт», ТОВ «Електорпівденмонтаж».

Основним фактором, який вплинув на зниження (у порівнянні з попереднім роком) обсягів виконання будівельних робіт є зменшення виконання робіт провідними підприємствами регіону, а саме Публічним акціонерним товариством «Укргазвидобування» філії бурового управління «Урбургаз» (обсяг виконаних робіт складає 32,9 % від загального обсягу виконання будівельних робіт в регіоні, у I півріччі 2019 року він складав 40,3%); Публічним акціонерним товариством «Укргазвидобування» філії управління будівельно-монтажних робіт «Укргазспецбудмонтаж» (обсяг виконаних робіт складає менше 0,3% від загального обсягу виконання будівельних робіт в регіоні, у I півріччі 2019 року він складав 5,7%).

Для зменшення на території області об'єктів незавершених будівництвом (довгобудів) за дорученням керівництва обласної державної адміністрації Департаментом містобудування та архітектури було проведено кількісний і якісний аналіз наявності об'єктів незавершеного будівництва житлового так і не житлового призначення, різних форм власності та джерел фінансування в Харківській області, які мають термін будівництва більше трьох років.

За результатами опрацьованої інформації на території області налічується 386 об'єктів – долгобудів, з них: державної форми власності – 23; комунальної форми власності – 287; приватної – 76.

З метою реалізації державної політики у будівельній галузі, зменшення кількості об'єктів-долгобудів, запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, профілактики травматизму невинного характеру, впорядкування архітектурно-планувальної структури територій населених пунктів та ефективного вирішення питань щодо встановлення подальшої перспективи будівництва (списання) об'єктів незавершеного будівництва на території області головам районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування було доручено підготувати :

- план заходів щодо введення в експлуатацію незавершених будівництвом об'єктів державної та комунальної форм власності, які уже експлуатуються;

- перелік об'єктів незавершеного будівництва державної та комунальної форм власності, які потрібно добудувати, інформацію про необхідний обсяг коштів для їх добудови із зазначенням джерел фінансування.

Для забезпечення виконання планових показників введення житла в експлуатацію обласною державною адміністрацією проводяться координаційні та селекторні наради за участю Департаменту державного архітектурно-

будівельного контролю у Харківській області, Головного управління статистики в Харківській області, голів районних державних адміністрацій та засідання районних/міських робочих груп з введення житла в експлуатацію.

За попередніми даними, за рахунок будівництва нових житлових будинків в області у січні–червні 2020 року прийнято в експлуатацію 232,7 тис.м² загальної площі житла, що менше у 1,8 рази проти січня–червня 2019 року.

Розподіл загальної площі прийнятих в експлуатацію житлових будівель за їх видами у січні–червні 2019 р. склався таким чином: будинки одноквартирні – 18,3% до загального обсягу, будинки з двома та більше квартирами – 81,7%.

Житлова проблема залишається актуальною для багатьох українських родин. З метою вирішення даної проблеми на території області за рахунок коштів обласного бюджету на сьогодні реалізується обласна Програма надання підтримки учасникам антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил для будівництва житла в Харківській області на 2019 – 2021 роки, в рамках реалізації якої у 2020 році заплановано освоїти з обласного бюджету 15,0 млн грн.

Станом на 01.08.2020 на рахунок Одержувача бюджетних коштів (Харківське регіональне управління Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву») перераховано 5,0 млн. грн. із 15,0 млн. грн. запланованих; освоєно 1,11 млн. грн, укладено 6 договорів на будівництво 6 квартир загальною площею 287,6 кв.м.

Основні проблеми:

- велика кількість об'єктів незавершеного будівництва;
- низький рівень завантаженості потужностей будівельних підприємств;
- недофінансування діючих програм житлового будівництва.

Пріоритетні завдання на 2021 рік:

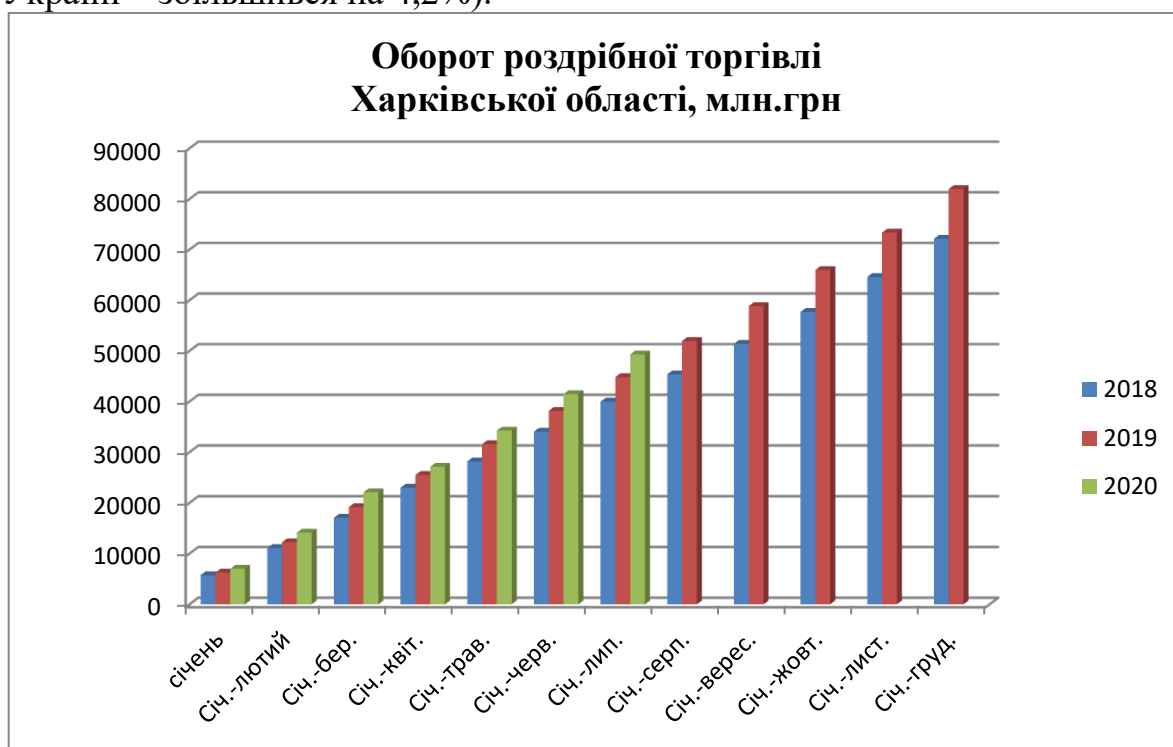
- сприяння залученню забудовниками інвестиційних ресурсів для будівництва житла та реалізації інноваційно–інвестиційних проектів, що мають будівельну складову;
- формування фонду економічних проектів житлових будинків та об'єктів соціальної сфери для повторного використання при забудові населених пунктів із метою скорочення строків проектування та вартості проектних робіт;
- надання пропозицій щодо вдосконалення існуючих і розроблення нових законодавчих і нормативно-правових актів із питань розвитку будівельної галузі;
- формування матеріально-технічної бази житлового будівництва на основі сучасних архітектурно-планувальних, конструктивних та технічних рішень;
- сприяння реалізації діючих в області програм житлового будівництва;
- виробництво будівельних матеріалів;
- створення економічних передумов і стимулів залучення у житлову сферу коштів громадян як потенційних інвесторів, довготермінових кредитів комерційних банків та інших позабюджетних джерел.

1.1.8. Розвиток споживчого ринку

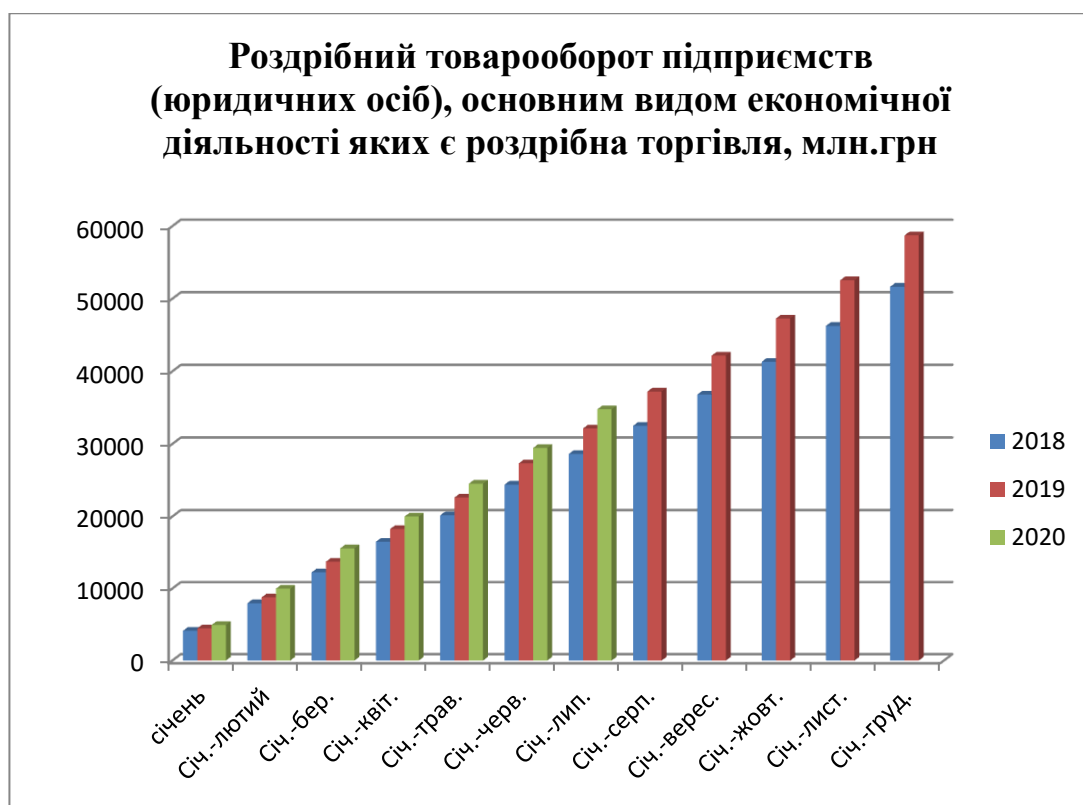
Стислий опис ситуації в галузі:

Торгівля, ресторанне господарство та побутове обслуговування населення є важливою складовою внутрішнього ринку, що відіграє значну роль у формуванні загального економічного потенціалу області та забезпеченні потреб населення в товарах і послугах. Незважаючи на складну ситуацію, що склалась в наслідок розповсюдження коронавірусної інфекції COVID-2019 в світі та Україні, зниження попиту населення на товари і послуги, споживчий ринок області протягом 2020 року мав тенденцію до розвитку.

Так, оборот роздрібної торгівлі, який включає дані щодо роздрібного товарообороту підприємств (юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля, у січні-липні 2020 р. становив 49301,4 млн.грн (4 місце серед регіонів України, поступилися м. Києву – 124856,8 млн.грн., Дніпропетровській – 60663,2 млн.грн. та Київській – 51785,5 млн.грн. областям). Індекс фізичного обсягу обороту роздрібної торгівлі, у порівнянних цінах, за січень-липень 2020 р. збільшився проти відповідного періоду попереднього року на 6,6% (7 місце серед регіонів, по Україні – збільшився на 4,2%).

Роздрібний товарооборот підприємств (юридичних осіб), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля, у січні-липні 2020 р. склав 34768,5 млн.грн. Індекс фізичного обсягу роздрібного товарообороту за січень-липень 2020 р. збільшився проти відповідного періоду попереднього року на 4,8%.

Кількість об'єктів роздрібної торгівлі в Харківській області станом на 01.01.2020 складає 15457 одиниць, з них 10831 одиниця – окремо розташовані магазини.

У мережах супермаркетів та крупних магазинах продовольчого профілю міста Харкова і області вживаються заходи щодо забезпечення роботи проекту «соціального продуктового кошика», спрямованого на забезпечення незахищених верств населення продовольчими товарами за доступними цінами.

З метою насичення споживчого ринку товарами місцевого виробництва, у всіх районах і містах області, в вихідні та передсвяткові дні, протягом січня-березня 2020 року проводилися продовольчі ярмарки в яких брали участь безпосередньо товаровиробники. За цей період проведено 247 продовольчих ярмарок. Обсяги продажу продуктів харчування, які реалізуються на продовольчих ярмарках області за цінами на 10%-15% нижче середніх по області, склали 36486 тис.грн. Починаючи з 12 березня 2020 року, у зв'язку з введенням на території України карантину та проведення інших заходів з протидії поширенню коронавірусної інфекції COVID-19, тимчасово заборонено проведення ярмаркових заходів.

Станом на 01.01.2020 року в регіоні здійснюють діяльність 118 ринків і торговельних майданчиків.

Мережа підприємств побуту станом на 01.01.2020 року становить 5898 одиниць, а кількість підприємств ресторанного господарства Харківської області складає 4567 одиниць.

Пріоритетні завдання Програми щодо розвитку галузі та вирішення проблемних питань на 2021 рік:

- забезпечення сталого розвитку споживчого ринку, у тому числі за рахунок утримання позитивної динаміки основних показників та розвитку мережі сучасних об'єктів торгівлі, ресторанного господарства та побутового обслуговування населення;
- проведення роботи з удосконалення функціонування роздрібних ринків із продажу продовольчих та непродовольчих товарів;
- сприяння забезпеченню захисту прав споживачів;
- сприяння роботі зі створення конкурентного цінового середовища та вільного доступу до продукції місцевих виробників, у тому числі виробників сільгосппродукції;
- забезпечення проведення в районах і містах регіону ярмаркових заходів у вихідні та святкові дні із залученням місцевих товаровиробників.

1.2. Забезпечення умов для стійкого економічного розвитку

1.2.1. Інвестиційна діяльність

1.2.1.1. Капітальні інвестиції

Стислий опис ситуації в галузі:

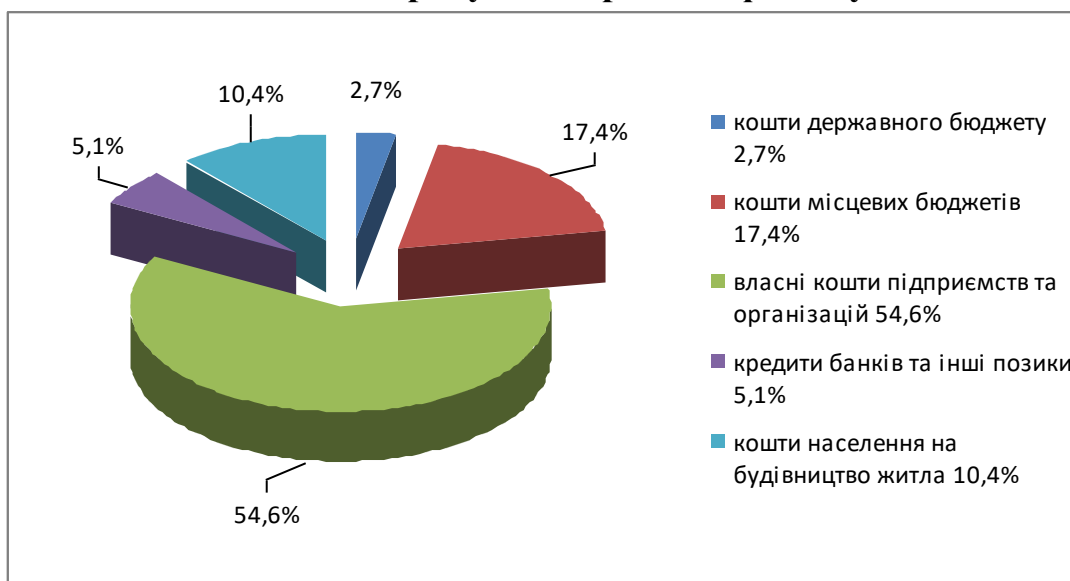
За січень– червень 2020 року підприємствами та організаціями області за рахунок усіх джерел фінансування, у фактичних цінах освоєно 6394,7 млн. грн капітальних інвестицій, обсяг яких проти 9 місяців 2018 року зменшився на 28,7%.

Майже всі інвестиції (98,0% загального обсягу) були спрямовані у матеріальні активи, з яких у машини, обладнання, інвентар та транспортні засоби – 42,9%, у будівлі та споруди – 49,6%.

У нематеріальні активи вкладено 2,0% загального обсягу капітальних інвестицій, з яких 0,9% – витрати на програмне забезпечення та бази даних, 0,9% – на права на комерційні позначення, авторські та суміжні права, патенти, ліцензії, концесії тощо.

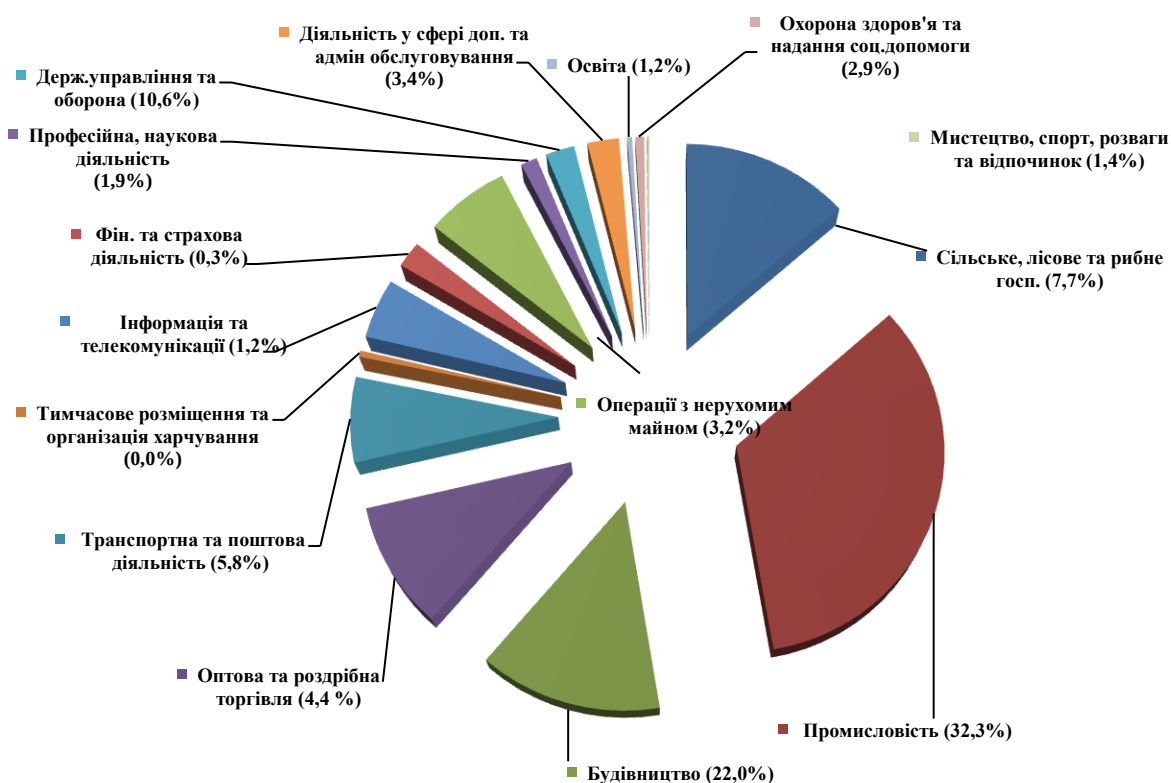
Головним джерелом фінансування залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких освоєно 54,6% загального обсягу капітальних інвестицій. Частка запозичених коштів, за рахунок кредитів банків та інших позик, становила 5,1%. За рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно 20,1% капітальних інвестицій.

Капітальні інвестиції в Харківській області за 6 місяців 2020 року за джерелами фінансування

За видами економічної діяльності найбільші обсяги капітальних інвестицій спрямовані у розвиток промислових підприємств Харківщини – 2069,0 млн грн, або 32,3% до загального обсягу, будівництво - 1407,6 млн грн (22,0%), підприємств сільського, лісового та рибного господарства - 490,2 млн грн (7,7% у загальному обсязі капітальних інвестицій області).

Капітальні інвестиції в Харківській області за 6 місяців 2020 року за видами економічної діяльності

Найбільша частка капітальних інвестицій, освоєних підприємствами промисловості, припадала на підприємства переробної промисловості – 78,2%.

Разом з тим, досить вагомими для області були капітальні інвестиції, освоєні підприємствами, що здійснюють операції з нерухомим майном, – 5,9%; транспорту - 5,8%; підприємствами оптової та роздрібною торгівлі; ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів – 4,4%; у сфері охорони здоров'я - 2,9 %.

Капітальні інвестиції за рахунок коштів населення у житлове будівництво становили 677,3млн грн, (10,6% від загального обсягу). Усього в первинну житлову нерухомість було вкладено 1341,9 млн грн (21,0% від загального обсягу).

Обсяг капітальних інвестицій у розрахунку на одну особу склав 2415,7 грн.

Частка Харківщини у загальнодержавному обсязі капіталовкладень становила 3,9%.

Пріоритетні завдання Програми щодо розвитку галузі та вирішення проблемних питань на 2021 рік:

- сприяння збільшенню обсягу інвестицій у модернізацію, технічне та технологічне переоснащення діючих підприємств області;
- робота щодо супроводу інвестиційних проектів відповідно до вимог чинного законодавства України;
- сприяння підвищенню інвестиційної активності реального сектору економіки;
- робота щодо покращення основних показників фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання, перш за все – державного сектору економіки;
- сприяння розвитку інституційних механізмів інвестування, таких як державно-приватне партнерство та залучення інвесторів на умовах угод про розподіл продукції.

1.2.1.2. Іноземні інвестиції

Стислий опис ситуації в галузі:

Забезпечення сталого соціально-економічного розвитку регіону потребує мобілізації всіх існуючих ресурсів для залучення іноземних інвестицій в економіку регіону.

Станом на 30 червня 2020 року, загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу), залучених в область, склав 819,2 млн дол. США.

З країн ЄС підприємствами Харківської області отримано прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) на суму 431,8 млн дол. США (52,7% від загального обсягу акціонерного капіталу), з інших країн світу – 387,3 млн дол. США (47,3%).

Галузева структура іноземного капіталу Харківської області станом на 30 червня 2020 року

(дані вказано у відсотках від загального обсягу іноземного капіталу області)

Впродовж 2020 року Харківською обласною державною адміністрацією здійснювались заходи щодо сприяння зміцненню інвестиційного потенціалу економіки області, збільшенню обсягів інвестицій в реальний сектор економіки шляхом активного залучення всіх джерел фінансування, підвищення ефективності їх використання для досягнення стабільного соціально-економічного розвитку.

Багато років реалізують свої проекти у Харківській області такі відомі міжнародні компанії, як: ПрАТ «Філіп Морріс Україна», ТОВ «Нестле Україна», ТОВ «Амкор Тобакко Пекеджинг Україна», Харківське відділення ПАТ «САН ІнБев Україна», АТ «Новий Стиль», ТОВ «Східно-українська компанія «Малтюрорп», спільне українсько-британське підприємство «Українська часерозважувальна фабрика «Ахмад Ті» тощо.

Інформація щодо провідних підприємств з іноземними інвестиціями та реалізованих проектів використовується у презентаційних матеріалах щодо висвітлення інвестиційного потенціалу Харківської області.

З метою залучення іноземних інвестицій до Харківської області обласною державною адміністрацією створено Реєстр інвестиційних проектів (пропозицій), у таких галузях, як промисловість, будівництво, житлово-комунальне господарство, енергетика, сільське господарство, медицина, екологія, ІТ. Зазначений реєстр постійно оновлюється.

Також, на підставі інформації, отриманої від районних державних адміністрацій, виконкомів міських рад міст обласного значення та об'єднаних територіальних громад, сформовано базу вільних земельних ділянок типу «Greenfield» та виробничих площ типу «Brownfield».

Харківською обласною державною адміністрацією постійно здійснюються заходи щодо виконання Плану заходів з реалізації стратегії популяризації

інвестиційного потенціалу України у світі на період до 2025 року, погодженого Кабінетом Міністрів України.

Обласна державна адміністрація щокварталу звітує Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України щодо виконання Плану заходів з реалізації стратегії популяризації інвестиційного потенціалу України у світі на період до 2025 року.

З метою активізації роботи у сфері інвестиційної діяльності та створення позитивного інвестиційного іміджу регіону обласною державною адміністрацією у 2020 році проводились заходи, спрямовані на залучення іноземних інвестицій в економіку Харківщини.

Так, протягом зазначеного періоду керівництвом обласної державної адміністрації було проведено низку зустрічей, в тому числі у форматі відеозв'язку, з офіційними представниками іноземних країн таких, як Королівство Нідерландів, Федеративна Республіка Німеччина, Латвійська Республіка, зокрема:

29.04.2020 проведено зустріч голови обласної державної адміністрації О. Кучера в форматі відеозв'язку з Послом Федеративної Республіки Німеччина в Україні А. Фельдгузен.

Мета зустрічі – обговорення суспільно-політичної та економічної ситуації в регіоні, а також визначення подальших напрямів співпраці Харківської області з Федеративною Республікою Німеччина.

22.05.2020 проведено зустрічі голови обласної державної адміністрації О. Кучера з Послом Королівства Нідерландів в Україні Й. де Мол, під час якої було обговорено подальші напрями економічної та науково-технічної співпраці Харківської області з Королівством Нідерландів, у тому числі обговорено сфери, перспективні для інвестування.

За підсумками вищезгаданих зустрічей, Харківською обласною державною адміністрацією з метою поглиблення та диверсифікації співробітництва із зазначеними країнами було направлено відповідним посольствам пропозиції:

- провідних промислових підприємств Харківщини (ДП «Завод імені «Малишева», АТ «Турборатом», ДП Завод «Електроважмаш», ДП «ХМЗ «ФЕД»» тощо) щодо налагодження співробітництва з Німеччиною, а також, німецькій стороні було запропоновано розглянути можливість щодо спільної реалізації інвестиційних проектів на території Харківської області;

- щодо налагодження співпраці Харківщини з Королівством Нідерландів в агропромисловій, екологічній сферах та ІТ.

Крім зазначеного, представників органів влади та ділових кіл Королівства Нідерландів було запрошено до участі у міжнародних заходах інвестиційного характеру, проведення яких передбачається на території Харківської області у 2020 році.

04.06.2020 (в форматі відеозв'язку) та 19.06.2020 – проведено зустрічі голови обласної державної адміністрації О. Кучера з Послом Латвійської Республіки України Ю. Пойкансом.

Мета зустрічей – активізація економічних зв'язків між Харківщиною та Латвією, а також обговорення подальших напрямів співпраці Харківської області з Латвійською Республікою, зокрема, у сфері ІТ-технологій.

20.07.2020 проведено зустріч у форматі відеозв'язку голови обласної державної адміністрації О. Кучера з Маршалом Великопольського воєводства Республіки Польща М. Возняком.

Мета зустрічі – визначення подальших напрямів співпраці між Харківською областю та Великопольським воєводством Республіки Польща.

23.07.2020 відбулась зустріч голови обласної державної адміністрації О. Кучера з Послинею Азербайджанської Республіки в Україні Е. Ахундовою.

Мета зустрічі – обговорення суспільно-політичної ситуації в регіоні, а також визначення подальших напрямів співпраці між Харківською областю та Азербайджанською Республікою.

21.08.2020 організовано зустріч голови обласної державної адміністрації О. Кучера з Тимчасово повіреним у справах Республіки Албанія в Україні Ф. Пені.

Мета зустрічі – обговорення поточного стану співробітництва між Харківською областю та Республікою Албанія, а також визначення подальших напрямів співпраці.

27.08.2020 проведено зустріч у форматі відеозв'язку голови обласної державної адміністрації О. Кучера з керівництвом Китайської Торгової Асоціації.

Мета зустрічі – визначення напрямів подальшого співробітництва в рамках Меморандуму про співпрацю між Харківською обласною державною адміністрацією та Китайською Торговою Асоціацією.

Також, за результатами зустрічі голови обласної державної адміністрації з президентом КТА В. Сіном було підготовлено перелік інвестиційних проєктів підприємств (організацій) Харківської області, які можуть бути реалізовані спільно з компаніями - членами Китайської Торгової Асоціації, зокрема, з «China National Complete Engineering Corporation» (CCEC), «Sinohydro» та «China Gezhouba Group Corporation» (CGGC) тощо.

07.09.2020 відбулась зустріч голови обласної державної адміністрації О. Кучера з Послинею Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії в Україні М. Сіммонс.

Мета зустрічі – обговорення поточного стану співробітництва між Харківською областю та Великою Британією, а також визначення подальших напрямів співпраці, зокрема, в інвестиційній сфері.

10.09.2020 проведено зустріч голови обласної державної адміністрації О. Кучера з Послом Ісламської Республіки Афганістан в Україні В. Монавар.

Мета зустрічі – обговорення поточного стану співробітництва між Харківською областю та Республікою Афганістан, а також визначення подальших напрямів співпраці.

Формування та підтримка позитивного іміджу Харківської області та презентація її інвестиційного потенціалу здійснюється під час міжнародних

економічних заходів (форумів, конференцій, ділових місій, тощо), а також шляхом поширення інформації щодо інвестиційних можливостей регіону серед потенційних інвесторів, як на території України, так і за її межами.

Так, у звітному періоді обласною державною адміністрацією підготовлено та направлено інформацію:

Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України:

- щодо співробітництва Харківської області з Чеською Республікою та пропозиції його поглиблення з метою підготовки до проведення Дев'ятого засідання Українсько-чеської змішаної комісії з питань економічного, промислового і науково-технічного співробітництва;

- щодо проблемних питань діяльності польських інвесторів на території України, зокрема, у Харківській області, та стану їх вирішення.

Міністерству розвитку громад та територій України:

- щодо провідних підприємств Харківської області за сферами діяльності (газова галузь, виконання інфраструктурних проєктів) для подальшого надання інформації Посольству Іраку в Україні;

- щодо стану співпраці Харківської області з Республікою Австрія та пропозиції її поглиблення.

Протягом 2020 року обласною державною адміністрацією підготовлено і направлено:

- пропозиції Посольству Киргизької Республіки в Україні щодо налагодження двосторонньої співпраці між Харківською областю та Джалал-Абадською областю Киргизстану в енергетичній, агропромисловій і туристичній сферах;

- інформаційні матеріали Посольству України у КНР щодо економічного та інвестиційного потенціалу Харківської області з метою розповсюдження серед потенційних китайських партнерів;

- пропозиції Українському торговому дому (Латвія) щодо можливості налагодження та активізації співпраці між харківськими та латвійськими представниками ділових та наукових кіл, зокрема, в рамках в реалізації спільних інноваційних та стартап проєктів.

Обласною державною адміністрацією постійно проводиться робота щодо залучення ділових кіл регіону до участі у міжнародних економічних форумах, конференціях, виставково-ярмаркових заходах з метою презентації інвестиційного потенціалу Харківщини.

Структурними підрозділами обласної державної адміністрації надається інформаційна підтримка підприємствам, організаціям та науковим установам регіону під час розробки останніми інвестиційних проєктів (пропозицій), спрямованих на забезпечення економічного розвитку Харківської області шляхом залучення іноземних інвестицій.

Пріоритетні завдання Програми щодо розвитку та вирішення проблемних питань на 2021 рік:

- забезпечення виконання Плану заходів з реалізації Стратегії популяризації інвестиційного потенціалу України у світі на період до 2025 року;
- здійснення заходів щодо відбору інвестиційних проєктів (пропозицій) з метою реалізації їх у пріоритетних галузях економіки Харківської області;
- формування переліку потенційних об'єктів інвестування, які можуть бути запропоновані на розгляд інвесторам: вільні земельні ділянки типу «Greenfield» та вільні виробничі площі типу «Brownfield», забезпечення його актуальності;
- супровід роботи, за необхідності, консультативно-дорадчих органів: Інвестиційної ради Харківської області та Робочої групи з питань захисту прав інвесторів на території Харківської області;
- налагодження та поглиблення взаємодії з дипломатичними установами іноземних держав в Україні та в Харківській області, представництвами міжнародних організацій, асоціацій та фондів з метою створення привабливого інвестиційного іміджу регіону;
- формування інформаційних матеріалів, орієнтованих на цільові групи інвесторів, з урахуванням визначених сфер і напрямів діяльності;
- надання інформаційної підтримки потенційним іноземним інвесторам для входу на інвестиційний ринок України;
- сприяння поширенню інформації щодо інвестиційного потенціалу Харківської області через закордонні дипломатичні установи України з метою залучення інвестицій в економіку регіону;
- інформування ділових кіл Харківської області, дочірніх компаній, представництв іноземних компаній щодо міжнародних економічних форумів, конференцій та виставкових заходів, які проводитимуться в Україні та за кордоном у 2021 році;
- сприяння запрошенню представників органів влади та ділових кіл іноземних країн до участі у міжнародних заходах інвестиційного характеру, проведення яких передбачається у Харківській області у 2021 році.

1.2.2. Зовнішньоекономічна діяльність

Стислий опис ситуації в галузі:

За січень - червень 2020 року зовнішньоторговельний обіг товарів та послуг Харківської області становив 1 млрд 665,3 млн дол. США (по Україні – 54,8 млрд. дол. США). Темп зростання (зменшення) до січня – червня 2019 року склав 99,4%, по Україні – 88,5%. У тому числі зовнішньоторговельний оборот товарами Харківської області склав 1457,8 млн. дол. США (по Україні – 47,1 млрд. дол. США), зовнішньоторговельний оборот послугами Харківської області склав 207,5 млн. дол. США (по Україні – 7,7 млрд. дол. США).

Зовнішньоторговельний оборот товарами та послугами Харківської області з країнами ЄС за I півріччя 2020 року склав 508,5 млн. дол. США та зменшився на 2,7% (по Україні – 22,1 млрд. дол. США, зменшився на 14,4%).

Експортні поставки товарів та послуг збільшились на 0,3% і склали 833,2 млн дол. США (по Україні – 28,3 млрд. дол. США, зменшення на 7,4%), у

тому числі експорт товарів становив 648,6 млн.дол. США, або 100,0% порівняно із січнем – червнем 2019 року; експорт послуг становив 184,6 млн.дол. США та збільшився на 1,5% порівняно із січнем – червнем 2019 року

Експорт товарів та послуг до країн ЄС зменшився на 3,0% і склав 233,5 млн дол. США (по Україні з ЄС – 10,5 млрд. дол. США, зменшився на 15,0%).

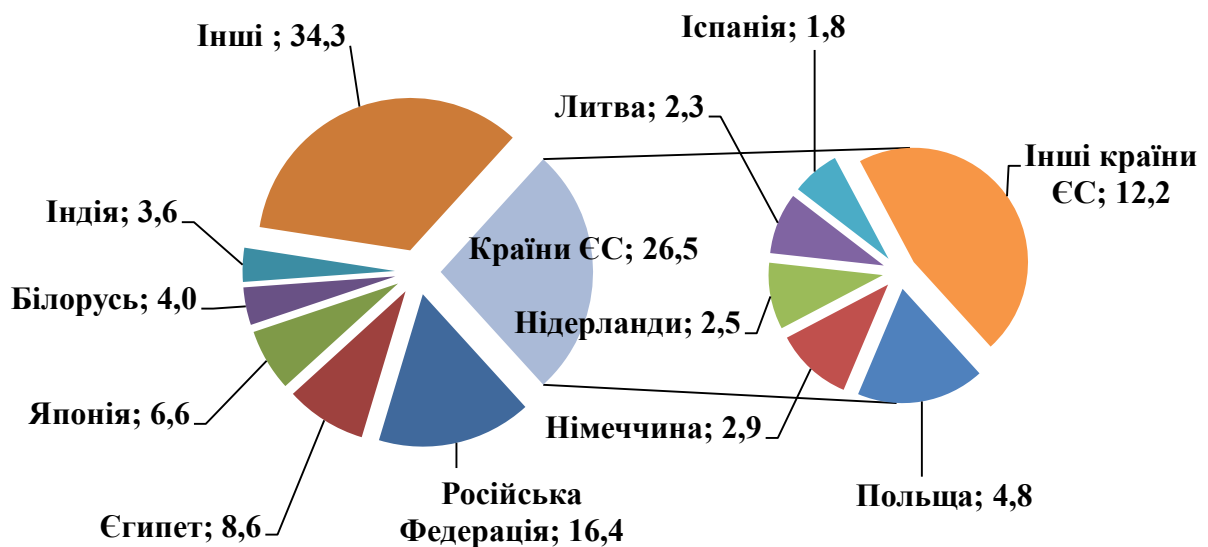
Імпортні надходження товарів та послуг зменшилися на 1,5% і становили 832,1 млн дол. США (по Україні – 26,5 млрд. дол. США, зменшення на 15,4%), у тому числі імпорт товарів становив 809,2 млн.дол. США, або 99,2% порівняно із січнем – червнем 2019 року; імпорт послуг становив 22,9 млн.дол. США та зменшився на 22,2% порівняно із січнем – червнем 2019 року.

Імпорт з країн ЄС зменшився на 2,5% і становив 275,0 млн дол. США (по Україні з ЄС – 11,6 млрд. дол. США, та зменшення на 13,9%).

Експортні поставки

За січень - червень 2020 року експортні поставки товарів та послуг з Харківської області склали 2,9% від загального обсягу експорту України.

Найбільші обсяги експортних поставок товарів за січень - червень 2020 року здійснювалися у такі країни (дані вказані у відсотках від загального обсягу експорту області):

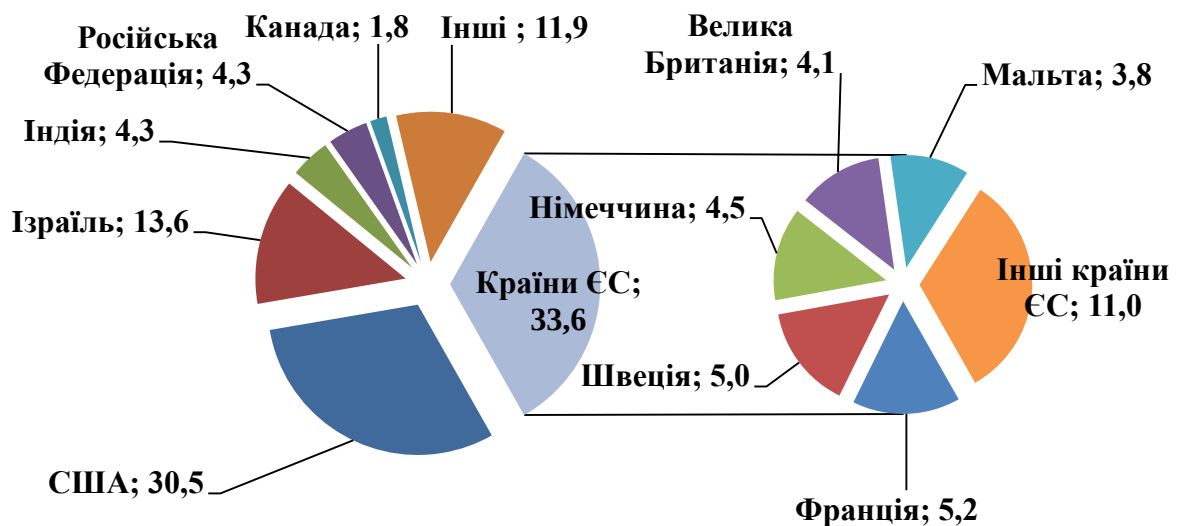

Найсуттєвіші збільшення обсягу експорту товарів протягом січня – червня 2020 року спостерігалось до таких країн: Японії – збільшились у порівнянні з аналогічним періодом 2019 року на 36,5% та склали 42,7 млн.дол. США, Нідерландів – збільшились на 91,6% та склали 15,9 млн.дол. США, Іраку – збільшились у 3,8 рази та склали 8,3 млн.дол. США, Литви – збільшились на 67,2% та склали 14,8 млн.дол. США, Азербайджану – збільшились на 52,0% та склали 11,4 млн. дол. США.

**Товарна структура експорту підприємств Харківської області
за січень – червень 2020 року**
(дані вказано у відсотках від загального обсягу експорту області)

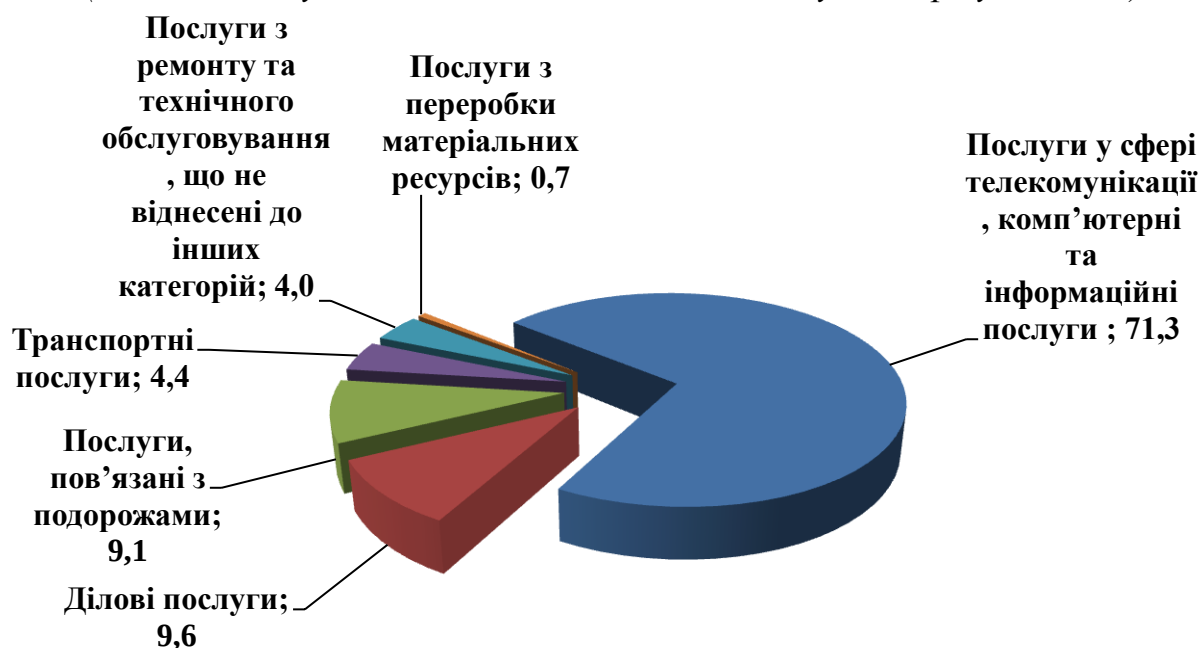
Найбільші обсяги експортних поставок послуг за січень - червень 2020 року здійснювалися у такі країни (дані вказані у відсотках від загального обсягу експорту області):

Найсуттєвіші збільшення обсягу експорту послуг протягом січня – червня 2020 року спостерігалось до таких країн: США – збільшились у порівнянні з аналогічним періодом 2019 року на 16,5% та склали 56,3 млн.дол. США, Індії – збільшились на 67,8% та склали 7,9 млн.дол. США, Німеччини – збільшились на 26,0% та склали 8,2 млн.дол. США, Франції – збільшились на 15,2% та склали 9,6 млн.дол. США, Мальти – збільшились на 16,9% та склали 7,0 млн. дол. США.

Структура експорту послуг підприємств Харківської області за січень - червень 2020 року

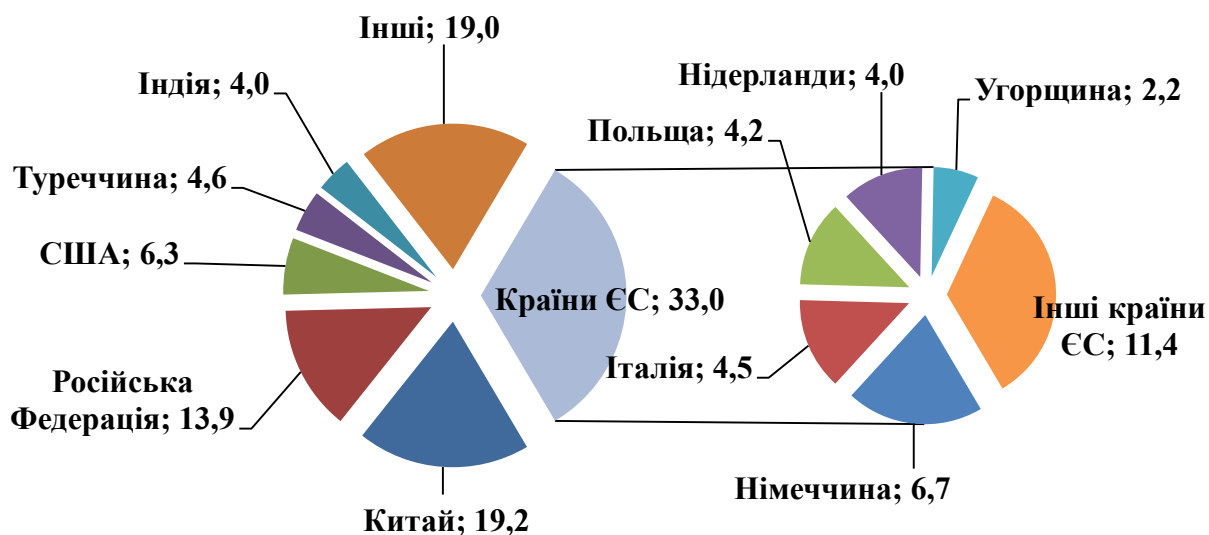
(дані вказано у відсотках від загального обсягу експорту області)

Надходження імпорту

За січень - червень 2020 року надходження імпортованих товарів та послуг до Харківської області склали 3,1 % від загального обсягу імпорту України.

Найбільші обсяги імпортованих товарів за січень – червень 2020 року отримано з таких країн (дані вказано у відсотках від загального обсягу імпорту області):

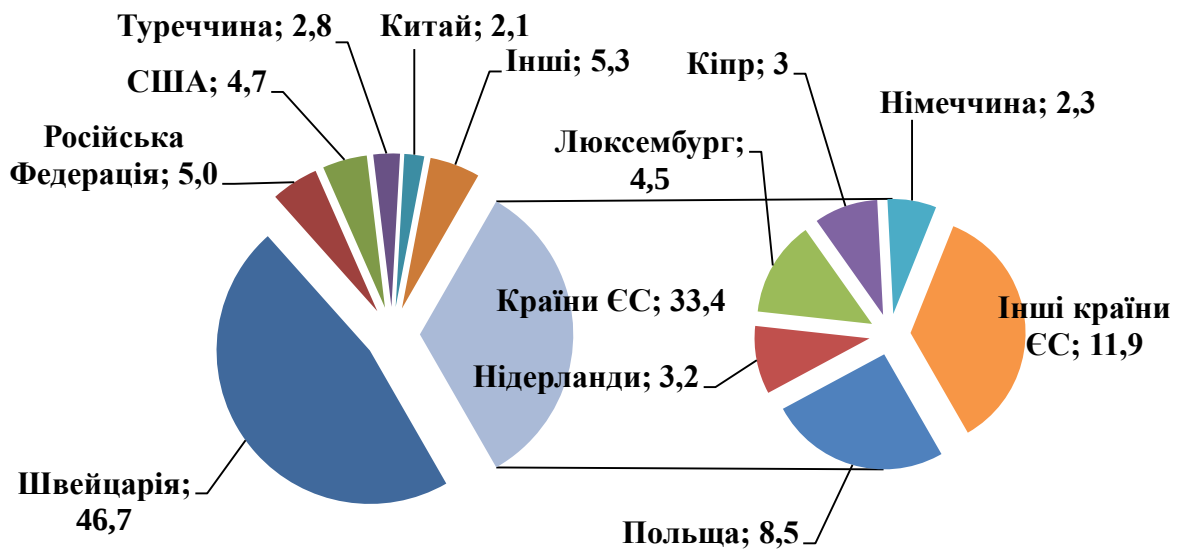

Найсуттєвіші збільшення обсягу імпорту товарів протягом січня – червня 2020 року спостерігалось до таких країн: США – збільшились у порівнянні з аналогічним періодом 2019 року на 21,6% та склали 51,3 млн.дол. США, Туреччини – збільшились на 23,0% та склали 37,5 млн.дол. США, Індії – збільшились на 22,5% та склали 32,5 млн.дол. США, Чехії – збільшились на 48,9% та склали 14,5 млн.дол. США, Нідерландів – збільшились на 11,0% та склали 32,6 млн. дол. США.

**Товарна структура імпорту підприємств Харківської області
за січень - червень 2020 року**
(дані вказано у відсотках від загального обсягу імпорту області)

Найбільші обсяги надходжень від імпортованих послуг за січень - червень 2020 року отримано з таких країн (дані вказано у відсотках від загального обсягу імпорту області):

Найсуттєвіші збільшення обсягу імпорту послуг протягом січня – червня 2020 року спостерігалось до таких країн: Швейцарії – збільшились у порівнянні з аналогічним періодом 2019 року на 9,7% та склали 10,7 млн.дол. США, США – збільшились на 14,8% та склали 1,1 млн.дол. США, Люксембургу – збільшились на 15,8% та склали 1,0 млн.дол. США, Китаю – збільшились на 18,4% та склали 0,5 млн.дол. США, Білорусі – збільшились на 34,3% та склали 0,2 млн. дол. США.

Структура імпорту послуг підприємств Харківської області за січень – червень 2020 року

(дані вказано у відсотках від загального обсягу імпорту області)

Харківською обласною державною адміністрацією постійно здійснюються заходи щодо виконання Плану завдань і заходів з реалізації Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017–2021 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 1017-р.

Також, відповідно до доручення голови обласної державної адміністрації від 15.03.2018 № 01-28/2290 розроблено та затверджено Обласний план виконання структурними підрозділами Харківської обласної державної адміністрації Плану завдань і заходів з реалізації Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017–2021 роки.

Обласна державна адміністрація щокварталу звітує Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України щодо виконання Плану завдань і заходів з реалізації Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017–2021 роки.

З метою розширення ринків збуту продукції для харківських товаровиробників обласною державною адміністрацією проводиться робота, спрямована на зростання обсягів експорту продукції підприємств області та підвищення ефективності зовнішньоекономічних відносин шляхом організації міжнародних форумів та навчально-освітніх заходів за участю іноземних експертів.

Також, обласною державною адміністрацією протягом 2020 року реалізовувався освітній проєкт «Експорт. Ера-М», метою якого є максимальне використання наявного експортного потенціалу малих та середніх підприємств регіону у частині виходу їх продукції на зовнішні ринки, зокрема, з початку року в рамках проєкту «Експорт. Ера-М» було проведено 3 вебінари:

- «Зміни у правилах ІСС для учасників міжнародної торгівлі – Інкотермс 2020».

- «Інструменти Експортно-кредитного агентства»

- «Можливості залучення фінансових ресурсів для експортерів Харківщини».

Крім зазначеного, Департаментом економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації протягом 2020 року спільно з Харківською торгово-промисловою палатою та регіональними бізнес-асоціаціями проводилась робота з інформування провідних підприємств Харківської області, в тому числі малих та середніх, щодо можливості участі у навчальних заходах з питань міжнародної торгівлі та підприємництва, а саме:

- щодо освітніх програми «Creative Export Ukraine», а саме воркшопи для підприємців:

1. «Який саме продукт виводити на експорт та як створити прибутковий асортимент»;

2. «Ключові елементи прибутковості експорту: асортимент, ціноутворення, маржа»;

- щодо освітнього заходу «Export Talks: Як експортувати до США», який було організовано Радою з питань експорту продовольства спільно з Державною установою «Офіс з просування експорту України» за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України» ;

- щодо заходу: «Нетворкінг експортерів онлайн», який відбувся в рамках програми Export Evolution Ukraine, за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України» у співпраці з Інститутом Маркетингу Естонії та Державною установою «Офіс з просування експорту України»;

- щодо онлайн-тренінгу «Доведення відповідності продукції вимогам ринків ЄС та України в нових умовах «промислового безвізу», який проводила Харківська торгово-промислова палата;

- щодо комплексної освітньої ініціативи «B2B онлайн: від старту до продажів» (для виробників харчової продукції, нові можливості на ринку Ізраїлю), яка реалізується за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України» у співпраці з Державною установою «Офіс з просування експорту України» та з Радою з питань експорту продовольства;

- щодо вебінарів для підприємців: «Європейський досвід ведення мікробізнесу», які проводились Представництвом ЄС в Україні у співпраці з Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Європейською Мережею Підприємств (EEN) та Державною установою «Офіс з просування експорту України»;

- щодо інноваційного інструменту розвитку бізнесу: онлайн-платформи «Merezha» (допомога експортерам), яка організована за підтримки ЄБРР (у рамках ініціативи Євросоюзу EU4Business) у співпраці з Державною установою «Офіс з просування експорту України»;

- щодо панельної дискусії (онлайн) «Логістичні обмеження в країнах ЄС під час карантину», яка проводилась за підтримки «Ukrainian Business & Trade Association» у співпраці з Державною установою «Офіс з просування експорту України»;

- щодо панельної дискусії: наслідки COVID-19 для торговельної політики ЄС та торговельних відносин між ЄС та Україною, яка проходила в режимі онлайн за підтримки Державної установи «Офіс з просування експорту України»;

- щодо онлайн-тренінгу «Нова редакція Митного тарифу України з 01 липня 2020 року», який проводила Харківська торгово-промислова палата ;

- щодо панельної дискусії (онлайн): «Пріоритети німецького головування у раді ЄС. Наслідки та можливості торговельно-економічних відносин між Німеччиною та Україною», яка була організована за підтримки Державної установи «Офіс з просування експорту України» спільно з «Ukrainian Business & Trade Association»;

- щодо 3-денного вебінару (онлайн) «EXPORT BOOTCAMP: «Інструменти для швидкого старту», який було організоване в рамках Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України» в партнерстві з Державною установою «Офіс з просування експорту України»;

- щодо 3-денного тренінгу «Школа підготовки спеціалістів ЗЕД», який проводила Харківська торгово-промислова палата,

- щодо проведення консультацій з українським бізнесом стосовно очікуваних параметрів оновлення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а саме проведення серед найбільших регіональних експортерів онлайн-опитування, яке тривало до 31 серпня 2020 року, захід проходив за координації Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України О. Стефанішиної.

Пріоритетні завдання Програми щодо розвитку та вирішення проблемних питань на 2021 рік:

- забезпечення виконання Плану завдань і заходів з реалізації Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017 – 2021 роки;

- поглиблення зовнішньоекономічних зв'язків з країнами - торговельними партнерами Харківської області шляхом обміну переліками основних видів експортної продукції та послуг;

- здійснення заходів щодо залучення прямих іноземних інвестицій в експортоорієнтований сектор промислового виробництва і агропромисловий комплекс регіону;

- сприяння налагодженню ділових контактів суб'єктів господарювання області з потенційними іноземними партнерами з метою укладання контрактів на постачання готової продукції та пошук шляхів залучення харківських підприємств до міжнародних коопераційних зв'язків як виробників комплектуючих частин;

- здійснення заходів щодо розширення диверсифікації експортного потенціалу харківських товаровиробників, в першу чергу, провідних підприємств машинобудівної та хімічної галузей промисловості, підприємств харчової та переробної промисловості області;
- сприяння суб'єктам господарювання регіону у зміцненні позицій на традиційних ринках та вихід на нові ринки експорту товарів та послуг (поширення інформації про чинні умови та можливості виходу на нові ринки);
- створення сприятливих умов для збільшення обсягів експорту усіх видів послуг, зокрема, інформаційно-комунікаційних, інжинірингових, освітніх, фінансових, медичних, туристичних тощо;
- інформування ділових кіл Харківщини щодо виставково-ярмаркових заходів, які проводяться в іноземних країнах;
- надання інформаційної підтримки потенційним іноземним експортерам для входження на український ринок;
- сприяння участі представників малого та середнього бізнесу Харківської області в експортній діяльності регіону та підвищення їхньої конкурентоспроможності на зовнішніх ринках;
- сприяння підвищенню фахового рівня спеціалістів підприємств - експортерів регіону (інформування щодо освітніх проєктів, програм, тренінгів, бізнес-майстерень тощо);
- проведення публічних заходів з метою презентації експортного потенціалу Харківської області та налагодження бізнес-зв'язків із діловими колами іноземних країн (міжнародні економічні форуми, конференції, бізнес-місії тощо).

1.2.3. Розвиток малого та середнього бізнесу

Стислий опис ситуації в галузі:

За даними Головного управління статистики у Харківській області, станом на 01.01.2020 в області здійснювали діяльність 1 281 середніх підприємств (у порівнянні з попереднім роком показник збільшився на 5,7%), що склало 5,1% від загальної кількості підприємств та 23 750 малих підприємств (у порівнянні з попереднім роком показник збільшився на 5,2%), що склало 94,8% від загальної кількості підприємств регіону.

За кількістю середніх підприємств Харківська область посідає 3 місце після м. Київ та Дніпропетровської області та 4 місце за кількістю малих підприємств після м. Київ, Одеської та Дніпропетровської областей.

Станом на 01.01.2020 обсяг реалізованої продукції середніми підприємствами області становив 191 604,0 млн. грн., що склало 50,7% від загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) та обсяг реалізованої продукції малими підприємствами області становив 111 104,0 млн. грн., що склало 29,4% від загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг).

Станом на 01.01.2020 у сфері малого підприємства працювало 118 038 осіб; у сфері середнього підприємництва – 231 006 осіб (кількість

зайнятих працівників, за даними Головного управління статистики у Харківській області).

За даними Головного управління Державної податкової служби у Харківській області станом на 01.07.2020 кількість суб'єктів підприємницької діяльності – фізичних осіб Харківської області склала 155 737 осіб.

За даними Головного управління Державної податкової служби у Харківській області, станом на 01.07.2020 надходження податкових платежів до обласного бюджету від діяльності юридичних осіб склали 6 349 509,1 тис. грн., фізичних осіб – підприємців – 1 616 171,7 тис. грн.

За інформацією Головного управління Державної податкової служби у Харківській області, кількість новостворених фізичних осіб-підприємців за січень – червень 2020 року склала 8 692 особи.

Перевагою вважається повноцінне функціонування інфраструктури підтримки малого та середнього підприємництва, яка створює сприятливі умови для його розвитку та повністю орієнтована на потреби місцевих суб'єктів підприємництва.

Станом на 01.07.2020 інфраструктура підтримки малого та середнього підприємництва складалась із 28 бізнес-центрів, 2 бізнес-інкубаторів, 19 технопарків, 8 кластерів, 46 бірж, 9 лізингових центрів, 12 координаційних центрів, 43 страхових компаній, 141 аудиторських фірми, 2 інноваційних фондів, 152 інвестиційних компаній, 52 громадських об'єднань підприємців, 8 фондів підтримки підприємництва, 386 установ, які надають консультування з питань комерційної діяльності й керування, 378 небанківських фінансових установ.

З метою підвищення ефективності роботи із забезпечення державної регуляторної політики на території регіону діє розпорядження голови обласної державної адміністрації від 03 грудня 2018 року № 638 «Про забезпечення реалізації державної регуляторної політики в Харківській області».

Для забезпечення вільного доступу підприємців та їх громадських об'єднань до інформації з питань регуляторної діяльності, на сайті Харківської обласної державної адміністрації створено розділ «Регуляторна політика». У вказаному розділі розміщено інформацію щодо здійснення регуляторної діяльності Харківською обласною державною адміністрацією, План діяльності з підготовки проєктів регуляторних актів та План-графік проведення заходів із відстеження результативності дії прийнятих регуляторних актів Харківської обласної державної адміністрації на 2020 рік, затверджені 12 грудня 2019 року та оприлюднені 17 грудня 2019 року.

Департаментом економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації ведеться реєстр діючих регуляторних актів, розробниками яких виступають структурні підрозділи Харківської обласної державної адміністрації, що дозволяє здійснювати системний моніторинг за переглядом, прийняттям регуляторних актів та проведенням відстежень результативності регуляторних актів.

У цілому, стан реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності в Харківській області визначає стабільну тенденцію з

упорядкування регуляторних процесів відповідно до вимог нормативно-правової бази, а впровадження принципів регуляторної політики дозволяє врахувати баланс інтересів влади та суб'єктів господарювання.

З метою активізації співпраці підприємницьких кіл з органами виконавчої влади регіону продовжує роботу Регіональна рада підприємців у Харківській області, діяльність якої спрямована на забезпечення захисту інтересів суб'єктів господарювання.

Одним із основних завдань підтримки підприємництва в Харківській області є організація співпраці з міжнародними організаціями та фондами, а саме:

1. У рамках проєкту «Новий відлік» Харківською обласною громадською організацією «Асоціація приватних роботодавців» проводяться семінари, тренінги, майстер-класи та надаються інформаційні, маркетингові, юридичні консультації підприємцям із числа переселенців, ветеранів АТО/ООС з метою розвитку підприємницької ініціативи у безробітних.

У рамках співпраці, Харківською обласною громадською організацією «Асоціація приватних роботодавців» проводяться заходи, під час яких учасники отримують повний бізнес-курс, як започаткувати та реалізувати власну справу; професійну допомогу в написанні бізнес-плану; можливість презентувати готовий бізнес-план потенційним інвесторам і пошук пільгового кредитування та можливість знаходитись в бізнес-середовищі, обмін досвідом з учасниками подібних проєктів.

Протягом звітнього періоду, до участі у проєкті по обласній програмі було подано 56 заявок, із яких навчання проходили 32 учасники, 22 учасники написали бізнес-плани, захист яких відбувся 21.06.2019.

У I кварталі 2020 року Харківською обласною громадською організацією «Асоціація приватних роботодавців» проведено 9 занять для 36 осіб, з яких 30 % – учасники АТО/ООС та ВПО. Учасники проєкту взяли участь у бізнес-навчанні щодо планування та ефективного ведення підприємницької діяльності.

2. У рамках проєкту «Інтернет-дайджест «Бізнес-Інформ» Харківською обласною громадською організацією «Асоціація приватних роботодавців» продовжено супровід та інформаційне наповнення каналу інформування підприємців – КІП з метою впровадження нових форм і підходів надання інформаційної підтримки суб'єктам підприємницької діяльності задля підвищення інформованості підприємців щодо проблематики малого та середнього бізнесу Харківщини, оперативного відстеження проблемних питань, які виникають у підприємців Харківської області та широкого інформування громадськості.

3. Харківською обласною громадською організацією «Асоціація приватних роботодавців» за участю Департаменту економіки і міжнародних відносин обласної державної адміністрації організовано Тиждень підприємництва, в рамках якого з представниками громадськості та підприємницьких кіл спільно з представниками Головного управління Державної податкової служби у Харківській області проведено семінар щодо нових норм використання касових апаратів, під час бізнес-сніданку презентовано програму «Експорт: Україна –

Австрія», організовано бізнес-вечерю з директором Інституту розвитку економіки (WIFI) при Торгово-промисловій палаті Австралії, для підприємців Харківської області презентовано програми бізнес-турів до ЄС.

4. На підставі Меморандуму про співпрацю між Харківською обласною державною адміністрацією, Харківським банківським союзом, громадською організацією «Харківський університетський консорціум» та Харківським навчально-науковим інститутом Державного вищого навчального закладу «Університет банківської справи», на виконання Стратегії підвищення фінансової грамотності населення Харківської області реалізується проєкт «Фінансова грамотність», у рамках якого проводиться робота у Навчально-тренувальному комплексі «FinTech» з підвищення рівня фінансової грамотності.

Заходи із фінансової грамотності проводяться для учнів загальноосвітніх шкіл, студентів, підготовчих курсів для іноземних громадян, пенсіонерів та бажаючих опанувати фінансову грамотність.

Також, щорічно проводиться Регіональний турнір з фінансової грамотності на Кубок голови Харківської обласної державної адміністрації, що підтверджує важливість та актуальність питання розвитку та навчання молоді Харківщини в напрямку підвищення рівня фінансової грамотності.

5. У рамках Програми Федерального міністерства економіки та енергетики Німеччини для управлінських кадрів «Fit for Partnership with Germany» створено Партнерську платформу Харківської області з метою співпраці та залучення провідних підприємств м. Харків для участі у конкурсних відборах на стажування до Німеччини.

Партнерська платформа Харківської області представлена Департаментом економіки і міжнародних відносин обласної державної адміністрації, Харківським регіональним фондом підтримки підприємництва, Асоціацією приватних роботодавців та Харківською торгово-промисловою палатою.

Протягом звітного періоду 2020 року Департаментом економіки і міжнародних відносин обласної державної адміністрації проводилась інформаційна підтримка серед підприємницьких та ділових кіл області з реалізації Програми Федерального міністерства економіки та енергетики Німеччини для управлінських кадрів «Fit for Partnership with Germany». Так, велась співпраця з Харківською обласною громадською організацією «Асоціація приватних роботодавців», Всеукраїнською громадською організацією «Український союз промисловців і підприємців», Харківською торгово-промисловою палатою, районними державними адміністраціями, міськими радами міст обласного значення Харківської області та об'єднаними територіальними громадами щодо залучення можливих кандидатів до даної Програми.

Програма «Fit for Partnership with Germany» спрямована на стимулювання розвитку українського бізнесу, економічне співробітництво між Україною та Німеччиною, соціально-економічний розвиток регіонів та сприяє виходу українських підприємств на міжнародні ринки; підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств; вдосконаленню

компетенцій молодих українських менеджерів у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

6. Харківським регіональним фондом підтримки підприємництва за звітний період проведено 2 заходи в режимі офлайн, які відвідали майже 60 підприємців у т.ч. демобілізовані із зони проведення ООС та ВПО, а саме:

- 29 грудня відбулась зустріч з підприємцями на тему: «ХРФПП: чим ми можемо Вам допомогти»;

- 11 березня безкоштовний семінар на тему: «Перевірки контролюючими органами у 2020 році. Ваші права та обов'язки».

З метою належного дотримання запроваджених Кабінетом Міністрів України карантинних заходів щодо запобігання розповсюдженню коронавірусної хвороби COVID-19, ХРФПП розпочав організацію заходів за допомоги платформи Zoom в онлайн режимі, а саме:

- 22 квітня проведено вебінар для представників підприємницького середовища «Поради від експерта під час карантину: як захистити свій бізнес. Ваші права та обов'язки»;

- 07 травня організовано відеоконференцію на тему: «Карантинні новації для підприємців». Захід відбувся за участі фахівців податкової служби області, Харківської обласної служби зайнятості, членів Громадська ради при Головному управлінні Державної податкової служби у Харківській області;

- 05 червня проведено он-лайн інформаційну зустріч на тему: «Як отримати безвідсотковий мікрокредит для розвитку власного бізнесу? Інші можливості розвитку («Школа малого бізнесу», Програма «Fit for Partnership with Germany»)), яка відбувалась в рамках конференції молодих підприємців «Виходимо з карантину разом!».

7. Департаментом економіки і міжнародних відносин обласної державної адміністрації спільно з Харківським регіональним фондом підтримки підприємництва здійснюється мікрокредитування суб'єктів малого та середнього підприємництва на зворотній основі під бізнес-плани за пріоритетними напрямками розвитку підприємництва.

Зазначені мікрокредити надаються суб'єктам господарювання на зворотній основі під бізнес-плани проєктів за пріоритетними напрямками розвитку малого і середнього підприємництва, а саме: для виробництва, переробки і збуту виробленої продукції, придбання техніки, обладнання, інноваційних та енергозберігаючих технологій, будівництва і реконструкції виробничих приміщень, надання послуг, у тому числі у сфері сільськогосподарського зеленого туризму.

Протягом звітного періоду Харківський регіональний фонд підтримки підприємництва проводив супровід діючих 4 договорів безвідсоткової позики, зокрема: аналіз впровадження суб'єктами підприємницької діяльності бізнес проєктів, цільового використання отриманих коштів та контроль за своєчасним поверненням позики.

8. Громадською спілкою «Харківський кластер інформаційних технологій» активізовано роботу з реалізації проєкту Kids2IT, який покликаний посилити інтерес до ІТ професій шкільного віку.

У рамках проєкту «Kids2IT» проведено підготовку серій заходів щодо популяризації ІТ та технічних професій з метою проведення заходів для навчальних закладів Харківського регіону задля сприяння раціональному вибору майбутньої освіти та професії тощо.

9. Громадською спілкою «Харківський кластер інформаційних технологій» у рамках реалізації медіа-проєкту «Харківський регіон – найкраща ІТ-локація в Україні» здійснюється активне інформування громадськості про життя і роботу харківської ІТ спільноти різними засобами (у тому числі через соціальні мережі) та промоція Харківського регіону як на загальноукраїнському, так і на міжнародному рівнях. Поміж завдань: створення інформаційного буклету після проведення дослідження ІТ галузі регіону; створення каталогу підприємств, які задіяні в ІТ секторі; публікація статей у міжнародних виданнях; проведення дослідження Kharkiv IT reseach; співпраця з консульствами та посольствами ЄС, в рамках проведення галузевих семінарів та воркшопів.

03 лютого 2020 року керівництвом обласної державної адміністрації взято участь у презентації державної програми «Доступні кредити 5-7-9%» в м. Київ.

20 лютого 2020 року на Харківщині вперше в Україні серед регіонів презентували Державну програму «Доступні кредити 5-7-9%». Захід зібрав підприємців та бажаючих розпочати власну справу кількістю понад 250 осіб.

Впровадження даної Програми на регіональному рівні є вкрай важливим для сприяння розвитку малого та середнього підприємництва, оскільки це стимулюватиме підприємницьку активність, а створення нових робочих місць – сприятиме розвитку інноваційних і ефективних підприємств, що підвищуватиме продуктивність праці та рентабельність, а це, в свою чергу, збільшуватиме відрахування до державного бюджету України.

05 березня 2020 року Департаментом економіки і міжнародних відносин обласної державної адміністрації спільно з Харківським навчально-науковим інститутом Державного вищого навчального закладу «Університет банківської справи» організовано навчальний семінар для підприємців: «Як підготувати бізнес план для участі у Державній програмі «Доступні кредити 5-7-9%». Покрокова інструкція».

Реалізація проєкту «Новий відлік» шляхом проведення семінарів, тренінгів, майстер-класів та надання інформаційних, маркетингових, юридичних консультацій підприємцям у т.ч. із числа вразливих груп (переселенців, ветеранів АТО/ООС, жінок, молоді, осіб з інвалідністю) з метою розвитку підприємницької ініціативи у безробітних та започаткування ними власної справи у сфері малого бізнесу.

Розвиток підприємницької діяльності веде за собою створення нових робочих місць та покращення ситуації на ринку праці в цілому. Додатковими плюсами можуть стати ще декілька факторів: соціалізація, психологічна реабілітація, соціальна адаптація, а також налагодження діалогу та досягнення взаєморозуміння у місцевій громаді.

Особи, які звернулись за допомогою у пошуку роботи, та які мають досвід ведення власного бізнесу та бажали б почати його не роблять цього через незнання потреб та особливостей ринку Харківського регіону, недостатність

спеціальних знань щодо ведення власного бізнесу, брак досвіду та підприємницьких навичок, невпевненість у своїх силах, відсутність моральної підтримки у незнайомому місті та відсутність стартового капіталу.

Подібні проблеми мають й люди з числа вразливих груп. Відкрити власний бізнес їм заважає невпевненість у власних силах, відсутність бізнес-зв'язків, відсутність стартового капіталу та актуальних знань з ведення підприємницької діяльності у сучасних умовах.

У напрямку підтримки підприємницької діяльності людей, які опинились у кризі зайнятості, працює державна програма Центру зайнятості з допомоги безробітним у відкритті власного бізнесу. Програма включає в себе: професійне навчання з ведення малого бізнесу та надання фінансової допомоги на організацію підприємницької діяльності у розмірі річної допомоги з безробіття. Ця програма активно реалізується у Харківському регіоні та користується попитом серед ВПО, демобілізованих воїнів АТО/ООС та членів їх родин. У той же час, програма Державної служби зайнятості має ряд обмежень. Наприклад, участь у неї можуть узяти тільки люди, які мають повний пакет документів для отримання статусу безробітного та не вели підприємницької діяльності раніше.

Мета проєкту: допомога у започаткуванні, поновленні та розвитку власного бізнесу, створення нових робочих місць, підтримка сприятливого середовища підприємницьких ініціатив та розвиток підприємницької діяльності в регіоні. Кінцевою метою проєкту є забезпечення можливості влаштувати гідне життя на Харківщині людям, які цього прагнуть, створення сприятливого середовища для розвитку бізнесу, використання отриманого досвіду для підтримки бізнесу регіону у подальшому.

Інноваційність проєкту: ретельний попередній відбір кандидатів на участь із залученням професійних рекрутерів. Для визначення найбільш готових до ведення підприємницької діяльності кандидатів. Обов'язковий навчальний курс основ підприємницької діяльності. Тренери курсу – це підприємці з досвідом ведення власного бізнесу не менше ніж 10 років. Команда менторів, які надають індивідуальні консультації учасникам проєкту. Згідно проведеного опитування учасників проєкту відносно якості навчального курсу за 10 бальною системою, 90% опитаних оцінили тренінги на 8 та вище балів.

Головний соціальний ефект проєкту: сприяння створенню нових робочих місць у першу чергу серед вразливих категорій населення: ВПО, ветерани АТО/ООС або члени їх сімей, у тому числі тих, хто загинув, жінки, молодь, особи з інвалідністю тощо. За 5 років реалізації проєкту учасниками стало більше 600 осіб.

За період реалізації проєкту визначено основні проблеми вразливих категорій населення у сфері зайнятості: недовіра з боку місцевих мешканців; небажання роботодавців брати на роботу; збільшення конкуренції на ринку праці; недостатня кількість ресурсів (поворотних та безповоротних) для початку власної справи; недостатньо знань для підготовки якісного бізнес-плану для залучення фінансування, бізнес-плани мають низьку якість; низька готовність та мотивація для самостійного ведення підприємницької діяльності;

висока ризиковість ведення підприємницької діяльності та низький процент життєздатності проєктів.

Визначені шляхи вирішення проблем: залучення рекрутерів на етапі відбору бажаючих почати власну справу; обов'язковий курс навчання основам підприємницької діяльності та особливостям ведення власної справи на новому місці проживання; залучення менторів (підприємців з великим досвідом ведення діяльності) для допомоги у розробці, підготовці бізнес-плану та презентації його потенційним інвесторам; залучення кредитних, інвестиційних закладів та приватних інвесторів на захист бізнес-планів; супровід бізнес-планів на етапі запуску та початкового розвитку; залучення учасників до бізнес-асоціації для додаткового використання досвіду інших підприємців (партнерство, наставництво і т.і.); залучення у якості партнерів органів місцевої влади та самоврядування.

У 2020 році до існуючих проблем для розвитку підприємництва додалася проблема обмеження діяльності у період карантину, що обумовлений вжиттям заходів у період пандемії COVID-19. Досвід проєкту дозволяє використати можливості для сприяння відновлення підприємницької діяльності або започаткування власної справи у посткарантинний період. Окрім того, заходи проєкту будуть поширені на об'єднані територіальні громади для сприяння розвитку підприємництва у населених пунктах Харківської області.

Проєкт «Інновації та кооперація: створення партнерської платформи «AgroHub» з професійної інтеграції внутрішньо переміщених осіб та мешканців приймаючих громад».

Велика кількість мікро, малих та середніх виробників продуктів харчування Харківської області мають обмежений доступ до ринків збуту і практично не включені в легальні ланцюжки постачання, наприклад у торгові мережі чи продуктові магазини, у ресторани та кафе, традиційно реалізуючи свою продукцію виключно на ринках, або здаючи оптовим покупцям за зниженими цінами. Цей ризик особливо дався взнаки весною після початку карантину. Не маючи змоги реалізувати ранню швидкопсувну продукцію фермери її викидали або переорювали поля без збору (редиска, кріп, петрушка, салат, тощо).

Також потребує покращення операційна діяльність учасників продовольчого ланцюга, а також розбудова та модернізація виробничого, складського і переробного потенціалу галузі і логістичної інфраструктури. Це дозволить розширити можливості мікро, малих та середніх сільськогосподарських підприємств (ММСП) та підвищити їх конкурентоспроможність. Це також сприятиме розвитку диверсифікованих та інноваційних виробничих структур та залучить додаткові інвестиції. Сприяння розвитку різноманітних форм кооперації виробників підвищить їхні переговорні можливості і відповідно допоможе адаптувати господарську практику до глобальних викликів.

Таким чином, організувавши ефективну взаємодію між виробником продуктів харчування і ринком збуту, забезпечивши доставку кінцевому

споживачу якісних, безпечних продуктів можна збільшити об'єми продажів та задовольнити наявний попит у цільовій групі споживачів.

Мета проєкту: збільшити доходи сільськогосподарських мікро-, малих і середніх підприємств (ММСП) шляхом підвищення їх конкурентоздатності та покращення доступу до ринку в цільових ланцюгах створення вартості та сприяння розвитку ММСП у ОТГ.

Заходи, що будуть реалізовані у рамках проєктної діяльності: консультації з розробки бізнес-моделі та бізнес-плану розвитку виробника; пошук і залучення мікро і малих виробників продуктів харчування у ланцюжки доданої вартості; консультаційно-інформаційна підтримка ММСП виробників (фермерів); консультаційно-інформаційна підтримка малих виробників щодо покращення передпродажної підготовки вироблених продуктів харчування; впровадження системи простежуваності харчової продукції; вивчення передового досвіду розвитку малого фермерства; сприяння розвитку кооперації у громадах; забезпечення виробників сільськогосподарської продукції трудовими кадрами.

Пріоритетні завдання Програми щодо розвитку галузі та вирішення проблемних питань на 2021 рік:

- організація комплексної консультативної допомоги, створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього підприємництва;
- організація систематичного інформування і консультацій для підприємців з актуальних питань їх діяльності;
- розробка нових інструментів підвищення фінансової грамотності населення Харківщини;
- кредитування суб'єктів малого і середнього підприємництва банками-партнерами Харківської області за державною Програмою «Доступні кредити 5-7-9%»;
- організація комплексної консультативної допомоги, створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього підприємництва;
- організація систематичного інформування і консультацій для молодих підприємців з актуальних питань їх діяльності;
- сприяння розвитку виробництва якісних продуктів харчування;
- розвиток підприємництва у громадах через створення ланцюгів доданої вартості;
- створення нових робочих місць у громадах;
- створення нових економічних можливостей в громадах;
- проведення щороку заходів у рамках «Європейського тижня підприємництва» та у рамках «Глобального тижня підприємництва» з метою популяризації кращих практик ведення підприємництва, інформування щодо нових можливостей для розвитку власної справи, доступу до кредитно-фінансових ресурсів, проведення обговорень проблемних питань розвитку підприємництва;

- забезпечення розвитку суб'єктів малого і середнього підприємництва регіону з метою формування конкурентного середовища та підвищення рівня їх конкурентоспроможності;
- сприяння доступу суб'єктів малого і середнього підприємництва регіону до сучасних знань та найкращих практик.

1.2.4. Реформування системи надання адміністративних послуг

Стислий опис ситуації:

Відповідно до Закону України «Про адміністративні послуги» в Харківській області функціонують 49 офісів ЦНАП у: 25 районах, 13 сільських, селищних, міських радах, 11 офісів у м. Харків.

За I півріччя 2020 року через ЦНАПи області надано 630 295 адмінпослуг. На початок II півріччя задіяно 342 адміністраторів.

ЦНАПи області підключені до наступних державних реєстрів:

- Єдиний державний реєстр юридичних осіб;
- Фізичних осіб–підприємців та громадських формувань;
- Державний реєстр речових прав на нерухоме майно;
- Єдиний державний демографічний реєстр;
- Державний земельний кадастр;
- Державний реєстр актів цивільного стану.

У 13 ЦНАПах області встановлено робочі станції для оформлення та видачі паспорта громадянина України для виїзду за кордон з електронним носієм та паспорта громадянина України у формі ID-картки, для реєстрації/зняття з реєстрації місць проживання/перебування осіб (внесення змін до ID-карток) з комплектом обладнання для взяття біометричних даних (параметрів), встановлено спеціалізоване програмне забезпечення, та надаються паспортні послуги.

Міністерством цифрової трансформації України з 01.04.2020 запроваджено модуль звітності «Статистичний моніторинг функціонування центрів надання адміністративних послуг» Єдиного державного веб-порталу електронних послуг «Портал Дія». Моніторинг здійснюється шляхом збору та обробки даних за показниками якості за формами та за результатом верифікації інформації від ЦНАП.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 691 «Про реалізацію експериментального проєкту щодо створення сприятливих умов для реалізації прав дитини» через ЦНАПи області розпочато запровадження комплексної послуги «єМалятко».

Для надання підтримки у створенні, модернізації та розвитку ЦНАПів області активно залучаються представники проєктів та програм міжнародних донорських організацій та установ. Програма «U-LEAD з Європою» за компонентом створення та модернізації ЦНАП та Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) зарекомендували себе, як надійні партнери, що надали як консультативно-технічну підтримку так і підтримку в

розширені матеріально-технічної бази ЦНАПів.

Адміністратори ЦНАП на постійній основі забезпеченні всією необхідною консультативною та методичною підтримкою щодо поточної діяльності та удосконалення роботи ЦНАПів. (онлайн навчання/семінари/тренінги).

У 2020 році 309 адміністраторів з 49 ЦНАПів області пройшли онлайн курс «Цифрова грамотність для державних службовців» на національній онлайн платформі з цифрової грамотності «Дія. Цифрова освіта» та отримали відповідні сертифікати.

Для забезпечення інформування населення про розташування, режим роботи, перелік послуг, контакти ЦНАПів на офіційному вебсайті обласної державної адміністрації розміщено розділ «Адмінпослуги» та створена електронна карта мережі ЦНАП.

Сфера надання адміністративних послуг є та залишається однією з найважливіших складових розбудови системи доступних, прозорих та не корупційних сервісів суб'єктів владних повноважень, а також створення сприятливих умов для ведення бізнесу.

Мета розвитку сфери надання адміністративних послуг на 2021 рік:

- створення зручних та доступних умов для отримання громадянами і суб'єктами бізнесу адміністративних послуг, у тому числі електронних;
- покращення якості надання адміністративних послуг через створення належних та ефективних ЦНАП органів місцевого самоврядування, у тому числі ОТГ;
- розширення переліку послуг, які надаються через ЦНАП.

Завдання з розвитку сфери надання адміністративних послуг на 2021 рік:

Сприяння:

- створенню нових ЦНАП в органах місцевого самоврядування, у тому числі в ОТГ, з урахуванням рекомендацій оптимізації мережі ЦНАП;
- модернізації та оптимізації роботи існуючих ЦНАП;
- трансформації ЦНАП в Центр.Дія - розширення переліку адміністративних та публічних послуг, що надаються;
- впровадженню системи надання адміністративних та інших послуг в електронній формі;
- формуванню та розвитку каналів комунікацій з суб'єктами звернення;
- розвитку та створенні автоматизованих процесів взаємодії між адміністраторами та суб'єктами надання адміністративних послуг;
- впровадженню надання нових сервісів;
- організації постійного «зворотного контакту» зі споживачами адміністративних послуг.

Заходи з розвитку сфери надання адміністративних послуг на 2021 рік:

Вжиття організаційних заходів щодо:

- організації роботи ЦНАП за принципом «фронт-офіс» - максимально відкритий простір для роботи з відвідувачами;
- впровадження проєктів щодо оснащення ЦНАП «програмними продуктами» (електронний документообіг, підключення до державних реєстрів тощо);
- залучення споживачів до оцінки якості надання адміністративних послуг, що дозволить чіткіше визначати нагальні проблеми у сфері надання адміністративних послуг та шляхи їх вирішення;
- впровадження проєктів щодо оптимізації процесу надання адміністративних послуг та їх надання в електронному форматі;

Очікувані результати:

- Підвищення рівня компетентності та професійної підготовки адміністраторів центрів надання адміністративних послуг;
- Оптимізація роботи центрів надання адміністративних послуг та забезпечення дотримання чинного законодавства;
- Трансформація центрів надання адміністративних послуг в “Центри.Дії”.

1.2.5. Цифрова інфраструктура

Стислий опис ситуації в галузі:

У Харківській області за попередній період виявлено близько 229 загальноосвітніх шкіл, 44 медичних закладів, 734 бібліотек, які не мають підключення до волоконно-оптичних мереж.

Основні проблеми полягали в:

- недостатньому рівні розвитку телекомунікаційної інфраструктури в сільській місцевості Харківської області;
- затримці з конкурсом на частоти мобільного зв'язку мереж 4G;
- наявності правових та організаційних бар'єрів, великих фінансових витрат під час побудови інфраструктури доступу до мережі Інтернет;
- відсутності механізму спільного використання інфраструктури доступу до мережі Інтернет;
- низькому рівні забезпечення населення, підприємств, установ і організацій широкосмуговими телекомунікаційними послугами;
- неефективному використанні операторами телекомунікацій побудованих волоконно-оптичних ліній зв'язку та мереж мобільного зв'язку.

Мета розвитку галузі у 2021 році

Забезпечення покриття та проникнення ШСД на території Харківської області, розвиток фіксованого та мобільного ШСД. Розбудова широкосмугового доступу, шляхом сучасної інформаційної інфраструктури та підключення закладів соціальної інфраструктури, зокрема:

- заклади дошкільної, середньої та професійно-технічної освіти, дитячі будинки інтернатного типу, центри розвитку дитини, інклюзивно-ресурсні центри, інші заклади освіти);

- медичні заклади всіх ланок (амбулаторії групової практики, амбулаторії монопрактики, пункти здоров'я, центри первинної медико-санітарної допомоги, заклади екстреної медичної допомоги та станції швидкої або невідкладної медичної допомоги, міські та районні заклади охорони здоров'я, обласні заклади охорони здоров'я, інші медичні заклади, оздоровчі комплекси, державні центри реабілітації, тощо);

- заклади надання соціальних послуг (стаціонарні інтернатні установи та заклади, реабілітаційні установи та заклади, установи та заклади денного перебування, установи та заклади тимчасового або постійного перебування, територіальні центри надання соціальних послуг, інші заклади соціальної підтримки (догляду);

- заклади культури, фізичної культури і спорту (дитячо-юнацькі спортивні школи, молодіжні центри, бібліотеки, музичні школи, художні школи, хореографічні школи, школи мистецтв, центри культури, дозвілля та спорту тощо);

- центри надання адміністративних послуг;

- заклади МВС, ДСНС, центри безпеки;

- транспортні центри: залізничні вокзали, автовокзали;

- органи місцевої влади.

Завдання з розвитку галузі у 2021 році:

- отримання даних щодо доступності підключення ШСД;

- забезпечення прозорості подальшого розширення ШСД;

- виявлення перспективних напрямів удосконалення;

- підтримка процесів планування та прийняття рішень щодо збору більш точної інформації стосовно проблемних зон розвитку мережі ШСД;

- забезпечення технічної можливості підключення до фіксованого ШСД зі швидкістю 100 Мбіт/с для населення;

- підключення закладів соціальної інфраструктури, що надають соціальні послуги та органів місцевого самоврядування до ШСД із швидкістю не менше 100 Мбіт/с;

- удосконалення доступу до магістральних оптичних мереж Харківської області;

- моніторинг покриття Інтернетом території Харківської області та якості послуг широкопasmового доступу до Інтернету;

- розрахунок оплати операторами/провайдерами за користування інфраструктурою для надання телекомунікаційних послуг, передбачивши пропорційний розподіл витрат між операторами на підтримку інфраструктури, до якої вони мають доступ; встановлення граничної плати як для житлових, так і нежитлових приміщень;

- забезпечення фінансової доступності Інтернету для осіб з інвалідністю.

Очікувані результати:

Для бізнесу – це можливість доступу до нових ринків збуту (національних та міжнародних), ресурсів, здійснення більш ефективного управління та прямої комунікації з клієнтами.

Підключення до широкосмугового доступу до Інтернет закладів освіти надасть доступ до сучасних онлайн-курсів, цифрової грамотності, які конкурують з класичним університетським навчанням.

Для закладів медицини створює можливості використання телемедицини, дистанційного консультування і моніторингу пацієнтів, ведення електронних медичних книжок, що дозволяє надавати послуги у віддаленій місцевості.

Державні послуги стануть більш доступними, зручними для мешканців Харківської області за допомогою онлайн-платформ.

Підвищення рівня цифрових навичок населення, зменшення цифрового розриву суспільства, забезпечення подальшого стабільного розвитку ІСД в Харківській області.

1.2.6. Податково-бюджетна діяльність

Стислий опис ситуації в галузі:

У 2020 році до місцевих бюджетів області планується отримати 20 873,8 млн грн (зменшення на 0,5% до 2019 року), із яких 19 984,2 млн грн доходів загального фонду та 889,6 млн грн доходів спеціального фонду. Запроваджені у країні карантинні заходи, спрямовані на протидію поширенню коронавірусної інфекції, а також, набрання чинності змін до Закону України «Про Державний бюджет на 2020 рік», Податкового кодексу України та інших законів України, зумовили зниження економічної активності в країні і регіоні та зменшення фактичних надходжень до місцевих бюджетів у 2020 році.

У структурі надходжень загального фонду місцевих бюджетів Харківської області (без урахування трансфертів) у 2020 році найбільшу питому вагу займатимуть: податок на доходи фізичних осіб – 60,6%, єдиний податок – 15,6% та плата за землю – 12,2%. Обсяг надходжень податку на доходи фізичних осіб складатиме 12 109,6 млн грн, єдиного податку очікується отримати в 2020 році 3 117,1 млн грн, надходження плати за землю складуть 2 443,1 млн грн.

Обсяг податкового боргу до місцевих бюджетів станом на 01.08.2020 збільшився з початку року на 211,6 млн грн та становить 780,4 млн грн.

Пріоритетним напрямом роботи в рамках проведення реформи місцевого самоврядування і територіальної організації влади є забезпечення фінансової самостійності місцевих бюджетів, а також стимулювання до нарощування власної ресурсної бази. Актуальним залишається необхідність забезпечення повноти та своєчасності збору платежів до державного і місцевого бюджетів, а також виконання запланованих в місцевих бюджетах видаткових призначень у повному обсязі.

Проблемні питання:

- Податковий борг за грошовими зобов'язаннями платників податків по платежах до місцевих бюджетів усіх рівнів.
- Заборгованість із виплати заробітної плати на підприємствах, організаціях та установах області усіх форм власності.

1.3. Підвищення стандартів життя**1.3.1. Демографічна політика****Стислий опис ситуації в галузі:**

Питання поліпшення демографічної ситуації та покращення стану здоров'я населення є одним із найголовніших напрямків у роботі всіх гілок влади, але демографічний стан в області залишається складним.

За статистичними даними, станом на 01.06.2020 чисельність населення у Харківській області склала 2633,9 тис. осіб. Скорочення у відсотках у порівнянні з початком 2020 року складає 0,33%.

Середня чисельність населення області у січні-травні 2020 року становила 2638,3 тис. осіб. Скорочення у відсотках у порівнянні з аналогічним періодом минулого року складає 0,67%.

Зменшення чисельності населення області відбулося головним чином за рахунок природного скорочення (- 10320 осіб).

Природний рух населення характеризувався зменшенням народжуваності на 14,3% (за цей період народилося на 1079 дітей менше, ніж за відповідний період 2019 року). У той же час знизився показник смертності на 6,0% (кількість померлих зменшилася на 1073 особи).

Поряд з цим, за січень-травень 2020 року в області спостерігався міграційний приріст населення (кількість прибулих більше ніж кількість вибулих на 13,1%).

Для поліпшення демографічного стану в області реалізуються:

- комплексна Програма соціального захисту населення Харківської області на 2016 – 2020 роки, затверджена рішенням Харківської обласної ради від 17.12.2015 № 15-VII (зі змінами), яка передбачає підтримку найбільш незахищених верств населення, а саме тієї категорії громадян, які за віком чи за станом здоров'я або у зв'язку з ситуацією, що склалася на ринку праці, перебувають у скрутному становищі; забезпечення соціального захисту та підтримки осіб з інвалідністю, ветеранів війни та праці, бездомних громадян та осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; створення умов для безперешкодного доступу осіб з обмеженими фізичними можливостями до об'єктів інфраструктури тощо;

- заходи з профілактики травматизму не виробничого характеру в Харківській області (затверджуються щорічно), якими, серед інших, передбачено заходи щодо здорового способу життя, попередження травматизму в побуті, самогубств тощо.

Основними проблемами є:

- падіння рівня народжуваності нижче від необхідного для простого відтворення населення, зумовлене комплексом причин, до яких відносяться скорочення чисельності жінок репродуктивного віку через вступ до нього нечисленного покоління народжених на початку 90-х років;
- висока (порівняно з економічно розвинутими країнами) смертність населення, у тому числі дітей віком до 1 року, смертність чоловіків у працездатному віці через надмірне поширення хвороб системи кровообігу та внаслідок дії зовнішніх факторів;
- незадовільний стан репродуктивного здоров'я населення, високий рівень його захворюваності, особливо серед малозабезпечених верств, через низький рівень і несприятливі умови життєдіяльності, недостатня ефективність існуючої системи охорони здоров'я, поширення шкідливих звичок і нехтування нормами здорового способу життя;
- розповсюдження інфекційних хвороб (туберкульозу, ВІЛ/СНІДу, COVID-19, тощо);
- деформація шлюбно-сімейних відносин; масове поширення бездітності й одинокості; а також таких явищ, як відкладання шлюбів і народження дітей, безшлюбне материнство, загострення проблем матеріального утримання і виховання дітей у сім'ях, передусім молодих, багатодітних, неповних, із несприятливим морально-психологічним фактором.

Мета: стабілізація демографічної ситуації.

Завдання на 2021 рік:

- покращення умов та підвищення рівня оплати праці;
- матеріальна підтримка найбільш незахищених верств населення;
- покращення стану здоров'я населення;
- збереження та утвердження пріоритетності сімейних цінностей;
- більш повне задоволення освітніх, культурних потреб населення.

1.3.2. Стан справ щодо соціально-правового захисту дітей

Стислий опис ситуації в галузі:

В області забезпечені умови для соціально-правового захисту кожної дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування.

Органами державної влади та органами місцевого самоврядування усіх рівнів вживаються заходи щодо захисту прав дітей, спрямованих насамперед на реалізацію права кожної дитини на сімейне виховання, удосконалення роботи органів опіки і піклування із забезпечення прав та інтересів дітей.

В регіоні проживає 432 285 дітей у віці від 0 до 17 років. Питома вага дітей віком від 0 до 17 років у Харківській області складає 16,2% від загальної чисельності населення.

Станом на 01.08.2020 на обліку служб у справах дітей районних перебуває 4357 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що складає

1,0 % від загальної кількості дитячого населення регіону. Даний показник, порівняно з аналогічним періодом 2019 року, збільшився на 46 осіб (30.06.2019 – 4311).

Станом на 01.08.2020 до сімейних форм виховання влаштовано 4175 дітей, що становить 95,8% від загальної кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (І півріччя 2019 – 4075 дітей, що становить 94,5%).

З початку року за рішеннями органів опіки та піклування 263 дітям надано статус дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування. До сімейних форм виховання влаштовано 205 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що становить 78% від загальної кількості дітей, які отримали правовий статус протягом 2020 року. Відсоток влаштування дітей, які отримали правовий статус у звітному періоді, до сімейних форм виховання у порівнянні з аналогічним періодом 2019 року має позитивну динаміку збільшення на 11,2% (у І півріччі 2019 правовий статус отримали 326 дітей, до сімейних форм влаштовано 218 дітей, що становить 66,8%).

Традиційною формою влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування є опіка або піклування фізичних осіб. Так, станом на 01.08.2020 в сім'ях опікунів/піклувальників проживає 3028 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що становить 69,5 % від загальної кількості дітей, які перебувають на первинному обліку служб у справах дітей. Даний показник має позитивну динаміку у порівнянні з аналогічним періодом 2019 року – збільшився на 0,3% (І півріччя 2019 року – 2982 дитини виховувались в сім'ях опікунів/піклувальників, що становило 69,2%).

З початку року до сімей опікунів/піклувальників за рішеннями органів опіки та піклування, місцевих судів влаштовано 184 дитини (І півріччя 2019 – 199 дітей).

В регіоні продовжують розвиватися такі форми сімейного виховання, як прийомні сім'ї та дитячі будинки сімейного типу.

Станом на 01.08.2020 в регіоні функціонує 112 дитячих будинків сімейного типу та 254 прийомні сім'ї. В зазначених формах влаштування дітей виховується 1327 осіб (з урахуванням осіб віком від 18 до 23 років) з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що становить 30,4 % від загальної кількості дітей пільгової категорії. Даний показник має позитивну динаміку у порівнянні з аналогічним періодом 2019 року – збільшився на 1,27 % (І півріччя 2019 року – в прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу виховувалось 1256 дітей (з особами з їх числа), що становило 29,13%). Протягом останніх років відсоток дітей, влаштованих до прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу є одним з найкращих серед регіонів України.

В даному напрямку спостерігається збільшення кількості дитячих будинків сімейного типу на 6,6% та дітей в дитячих будинках сімейного типу на 39,5%. Але разом з тим зменшується кількість прийомних сімей в регіоні.

Найбільша кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, виховується у прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу у наступних районах: Краснокутському – 131; Вовчанському – 113;

Кегичівському – 80; Великобурлуцькому – 71; м. Лозова – 70; Дергачівському – 57; Чугуївському – 53; Зміївському – 51; Коломацькому – 50.

Протягом січня-червня 2020 року на території області утворено 5 дитячих будинків сімейного типу (3 на базі функціонуючих прийомних сімей) та 1 прийомна сім'я. Зазначену роботу проведено Вовчанською, Коломацькою, Кегичівською районними державними адміністраціями та в м. Первомайський, м. Харків.

Протягом 2020 року до прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу влаштовано 72 дитини.

Слід зазначити, що не забезпечено функціонування жодного дитячого будинку сімейного типу в Дворічанському, Зачепилівському районах, в м. Люботин, що свідчить про необхідність активізації роботи щодо розвитку сімейних форм виховання.

Протягом 2020 року з дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей вибуло 53 дитини-сироти та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа (причини вибуття: досягнення повноліття (23 особи), закінчення навчання та працевлаштування (12 осіб), влаштування під опіку/піклування родичів, знайомих (5 дітей), усиновлення громадянами України (2 дітей), повернення на виховання у рідну сім'ю (2 дитини) та інше).

У прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу створені оптимальні умови для інтелектуального та фізичного розвитку дітей, здійснюється їх соціальне супроводження.

За договором соціального партнерства з ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України» організовано проведення комплексного медичного обстеження дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які виховуються в сімейних формах виховання.

Протягом січня-червня 2020 року у відділенні педіатрії ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України», як для первинного стаціонарного обстеження, так і повторного обстеження було направлено близько 100 дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування.

Всього в регіоні сімейними формами виховання (опіка/піклування, прийомна сім'я, дитячий будинок сімейного типу) охоплено 4355 дітей та осіб або 99,8%, що більше на 118 дітей у порівнянні з аналогічним періодом минулого року (4237 дітей та осіб, що відповідало 98,2 %). Даний показник в регіоні має постійну позитивну динаміку.

Службами у справах дітей районних державних адміністрацій, міських рад також ведеться постійна робота щодо активізації усиновлення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. З початку 2020 року за рішеннями місцевих судів усиновлено 33 дитини, з них 28 дітей усиновлено громадянами України (84,8%) та 5 дітей – іноземними громадянами (15,2%).

До закладів інтернатного типу на повне державне утримання протягом року не було влаштовано жодної дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування.

На постійному контролі продовжує перебувати питання дотримання прав дітей, які переселилися з населених пунктів, на території яких органи державної

влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, на охорону життя і здоров'я, освіти, опіку, піклування та соціальний захист, передбаченими вимогами чинного законодавства.

Станом на 01.08.2020 на території області проживає

- 5 прийомних сімей, у яких на вихованні перебуває 5 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування та 3 особи з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. На підставі укладених договорів функціонують 4 прийомні сім'ї на території наступних районів та міст: Ізюмського району (1 сім'я), Чугуївського району (1 сім'я), Дергачівського району (1 сім'я), м. Куп'янська (1 сім'я);

- 45 сімей опікунів, піклувальників, на вихованні яких перебуває 51 дитина, з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Всі сім'ї, які переїхали на тимчасове проживання, мають довідки внутрішньо переміщених осіб, перебувають на обліку центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, отримують соціальні послуги за карткою отримувача послуг.

Для профілактики соціального сирітства приділяється значна увага роботі з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах. На обліку служб у справах дітей перебуває 1334 дитини зазначеної категорії.

З метою соціально-правового захисту дітей зазначеної категорії здійснюються наступні заходи:

- надання комплексної соціально-психологічної допомоги дітям та сім'ям, в яких вони виховуються, з метою збереження для кожної дитини сімейного оточення. З цією метою на території області працює 8 закладів соціального захисту дітей, розрахованих на щоденне утримання 215 дітей. Протягом січня-червня 2020 року отримали комплексну допомогу у цих закладах 286 дітей;

- запровадження патронату над дитиною (в регіоні створено 17 сімей патронатних вихователів, в які влаштовано 24 дитини). Послугу патронату отримало 104 дитини;

- запровадження наставництва над дитиною.

З метою сприяння забезпечення реалізації державної політики з питань захисту прав дітей в умовах реформування місцевого самоврядування службою у справах дітей обласної державної адміністрації здійснюється координація та методологічне забезпечення служб у справах дітей, створених у об'єднаних територіальних громадах. Станом на 01.08.2020 при ОТГ створено 15 служб у справах дітей, яким надано статус юридичної особи та які безпосередньо ведуть справи щодо захисту прав дітей в громадах.

Пріоритетні напрями розвитку на 2021 рік:

- забезпечення першочергового права кожної дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування на виховання в сім'ї

- проведення постійної роботи щодо забезпечення сталої кількості функціонуючих прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу на території міст та районів (у разі припинення функціонування);

- розвиток соціальних послуг для сімей, які опинились у складних

життєвих обставинах в громадах, в тому числі розвитку патронату над дитиною;

- забезпечення умов для влаштування до родин дітей старшого шкільного віку, великих родинних груп дітей та дітей з інвалідністю, що потребує подальшого розвитку альтернативних форм сімейного виховання, в тому числі утворення малих групових будинків в області;

- підвищення якості соціального супроводження прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу; сімей-опікунів/піклувальників; налагодження тісної взаємодії із суб'єктами, які здійснюють роботу з прийомними сім'ями, дитячими будинками сімейного типу, з метою обміну інформацією про попередження проблемних питань, які виникають у родинах; посилення контролю за дотриманням прав дітей, які перебувають у сімейних формах виховання;

- проведення інформаційних кампаній з метою формування позитивного ставлення суспільства до реформування системи інституційного догляду, запровадження послуги патронату над дитиною та розвитку альтернативних форм сімейного виховання

- організація методичних заходів для працівників служб у справах дітей об'єднаних територіальних громад тощо.

Проблемні питання галузі:

- низька укомплектованість штатів служб у справах дітей;
- високий рівень соціального сирітства, зумовлений, у тому числі, низьким матеріальним рівнем сімей, в яких виховуються діти, вихованням дітей у неповних сім'ях, матерями-одиначками, коли батьки втрачають роботу, ведуть асоціальний спосіб життя;

- низький рівень культури суспільства щодо усиновлення дітей віком понад 10 років.

1.3.3. Зайнятість населення та ринок праці

Стислий опис ситуації в галузі:

За даними Державної служби статистики робоча сила області віком 15–70 років за січень–березень 2020 року становила 1333,7 тис. осіб, з них 1258,3 тис. осіб були зайняті економічною діяльністю, що на 0,7% (на 9,3 тис. осіб) більше ніж у відповідному періоді 2019 року.

Рівень зайнятості населення віком 15-70 років за 3 місяців 2020 року у Харківській області збільшився, у порівнянні з відповідним періодом попереднього року, на 1,0% і склав 62,4% від загальної кількості населення відповідного віку. Серед регіонів країни за рівнем зайнятості область посіла друге місце після м.Київ (середній рівень зайнятості по Україні – 58,2%).

Рівень безробіття населення віком 15-70 років (за методологією МОП) зменшився з 5,9% за I квартал 2019 року до 5,7% за I квартал 2020 року і залишається нижчим ніж в цілому по Україні (8,6%). Серед регіонів країни за рівнем безробіття область посіла найкраще 1 місце.

Протягом січня-липня 2020 року до Харківської обласної служби зайнятості звернулися 9,9 тисяч роботодавців, якими заявлено 41,2 тисячі вакансій. Кількість вакансій, про які роботодавці проінформували центри зайнятості, станом на 1 серпня 2020 року становила 4,2 тис. одиниць та, у порівнянні з даними на 1 серпня 2019 року, зменшилася на 2,3 тис. або на 35,4%.

Середньооблікова кількість штатних працівників за січень-червень 2020 року становила 541,2 тис. осіб, що на 3,4 тис. осіб менше, ніж у відповідному періоді попереднього року. Найбільш суттєво зменшилася кількість працівників у промисловості (на 5,5 тис. осіб), сільському господарстві (на 4,4 тис. осіб), охороні здоров'я (на 1,4 тис. осіб). І, навпаки, зросла кількість зайнятих у державному управлінні (на 3,6 тис. осіб), оптовій та роздрібній торгівлі (на 2,2 тис. осіб), транспорті (на 1,1 тис. осіб).

На зареєстрованому ринку праці області спостерігається тенденція щодо зростання обсягів безробіття, що перш за все обумовлено обмеженнями, запровадженими у зв'язку оголошеним карантинном. Так, протягом січня-липня послугами обласної служби зайнятості скористалися 79,9 тис. громадян, з них статус безробітного мали 64,2 тисяч, що на 13,1 тис. або на 25,6% більше, ніж торік (за період оголошеного карантину з 13 березня на облік в службі зайнятості стали 32,6 тис. осіб).

Станом на 1 серпня 2020 року в області обліковувалося 35,4 тис. безробітних, їх кількість на 16,2 тис. (у 1,8 рази) більша минулорічного показника на відповідну дату. Рівень зареєстрованого безробіття на 01.08.2020 року, розрахований по відношенню до населення працездатного віку, в цілому в області становив 2,19 %, проти 1,17% на аналогічну дату 2019 року.

До активних форм зайнятості за січень - липень 2020 року залучено шляхом: направлення на професійне навчання – 7,0 тис. безробітних; направлення на громадські та інші роботи тимчасового характеру – 8,3 тис. осіб, працевлаштування – 15,4 тис. безробітних осіб. Всього, з початку року, за сприяння служби зайнятості роботою були забезпечені понад 29,4 тис. громадян.

Відповідно до результатів моніторингу створення нових робочих місць, проведеного згідно з Методикою, затвердженою наказом Міністерства соціальної політики України від 23.09.2013 № 611, в області за 5 місяців 2020 року створено 13,8 тис. робочих місць.

На нові робочі місця з компенсацією роботодавцю єдиного соціального внеску за січень - липень 2020 року працевлаштовано 538 безробітних, власну справу за рахунок отримання виплати допомоги по безробіттю одноразово започаткували 29 безробітних осіб.

З метою сприяння зайнятості населення та регулювання процесів на ринку праці в області реалізується Програма зайнятості населення Харківської області на період до 2020 року, затверджена рішенням Харківської обласної ради від 01.03.2018 № 663-VII (із змінами).

Діяльність виконавчих органів влади у сфері зайнятості у 2021 році буде направлена на реалізацію Основних напрямів реалізації державної політики у

сфері зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць, положень Генеральної, Територіальної та галузевих угод, подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, ефективного використання трудових ресурсів, регулювання процесів на ринку праці.

Основними проблемами є:

- невідповідність на ринку праці попиту на робочу силу та її пропозиції у професійно-кваліфікаційному та територіальному розрізах;
- дефіцит кадрів робочих професій, невідповідність рівня кваліфікації спеціалістів вимогам сучасного ринку праці;
- низький рівень заробітної плати, зокрема у порівнянні з країнами Європейського Союзу, що сприяє відтоку кваліфікованої робочої сили закордон;
- широке застосування тіньової зайнятості, передусім, унаслідок значного податкового навантаження на роботодавців та відсутності механізму економічного стимулювання роботодавців до створення робочих місць із гідними умовами й оплатою праці;
- зниження рівня економічної активності, вивільнення працівників і зростання рівня безробіття внаслідок обмежувальних заходів, введених з метою запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.

Мета: забезпечення продуктивної зайнятості населення.

Завдання на 2021 рік:

- повернення офіційно незайнятих громадян до економічно доцільної діяльності шляхом сприяння у працевлаштуванні, проходженні професійного навчання, участі в оплачуваних громадських роботах;
- підвищення результативності реалізації активних програм сприяння зайнятості (працевлаштування, професійне навчання із застосуванням елементів дистанційного та дуального навчання, громадські роботи та інші роботи тимчасового характеру, програми підтримки підприємництва, підтримка роботодавців та суб'єктів малого підприємництва у створенні нових робочих місць шляхом реалізації державних компенсаторних механізмів);
- сприяння розвитку підприємницьких ініціатив населення, зокрема безробітних, у першу чергу, молоді та мешканців сільської місцевості і малих міст області;
- зменшення дисбалансу на ринку праці шляхом підвищення ефективності професійного навчання населення на основі впровадження інноваційних моделей освітніх технологій;
- реалізація державної профорієнтаційної політики, що сприятиме відродженню престижності робітничих професій, формуванню мотивації до

свідомого вибору професійної діяльності, збалансуванню попиту та пропозиції робочої сили на регіональному ринку праці;

- індивідуальний підхід в оперативному вирішенні кадрових проблем роботодавців та сервісній підтримці сприяння зайнятості та розвитку професійної кар'єри безробітних та шукачів роботи;

- активізація співпраці усіх стейкхолдерів ринку праці, зокрема шляхом поширення практики місцевих партнерств у галузі зайнятості;

- запобігання фактам неофіційних трудових відносин;

- посилення співпраці з об'єднаними територіальними громадами для вирішення питань розвитку громад, забезпечення зайнятості та соціальної захищеності їх жителів.

1.3.4. Грошові доходи населення та заробітна плата

Стислий опис ситуації в галузі:

Збільшення розміру оплати праці, скорочення диференціації доходів за видами економічної діяльності є одним із основних завдань щодо підвищення рівня життя населення.

Середньомісячна заробітна плата штатних працівників області за січень-червень 2020 року становить 9373 грн. (по Україні – 10928 грн.).

Індекс реальної заробітної плати, у % до відповідного періоду попереднього року за січень - червень 2020 року становить 105,2 %. Показник є нижчим ніж в середньому по Україні (106,5 %).

На зазначений показник впливає темп зростання середньомісячної заробітної плати штатних працівників, який за січень - червень 2020 року склав по області 107,9 % (по Україні – 109,0 %).

З метою збільшення рівня оплати праці в області вживається низка заходів:

- розроблено Комплексний план заходів щодо підвищення мінімальної заробітної плати, рівня оплати праці та легалізації зайнятості на 2020 рік, який направлено головам райдержадміністрацій та міських рад міст обласного значення для виконання та наступного інформування про проведену роботу;

- щомісячно проводиться моніторинг рівня оплати праці на підприємствах, установах і організаціях області, яким з початку 2020 року охоплено 7,2 тис. підприємств;

- при повідомній реєстрації колективних договорів здійснюється контроль за включенням до них зобов'язань щодо встановлення міжрозрядних (міжпосадових) співвідношень в оплаті праці, в тому числі з дотриманням вимог галузевих угод. З початку поточного року вивчено зміст 1,5 тис. колективних договорів.

- питання рівня оплати праці розглядаються на засіданнях робочих груп з питань легалізації зайнятості та заробітної плати. У 2020 році проведено 3 засідання обласної робочої групи та 238 засідань районних робочих груп, на яких заслухано більше 1,0 тис. роботодавців, які нараховували працівникам заробітну плату у розмірі меншому за мінімальний.

За статистичними даними станом на 01.07.2020 загальна заборгованість з виплати заробітної плати в області становить 468,5 млн. грн., збільшилася в порівнянні з 01.01.2020 на 101,7 млн. грн. (на 27,7%). На підприємствах державної форми власності зосереджено 290,5 млн. грн. (62 % в загальній заборгованості), на підприємствах комунальної форми власності – 39,7 млн. грн. (8,5 % в загальній заборгованості). На підприємствах-банкрутах заборгованість становить 247,8 млн. грн. (52,9 % в загальній заборгованості).

Найбільші борги мають державні підприємства, підпорядковані Державному концерну «Укроборонпром» – 231,6 млн. грн., з них: Харківське державне авіаційне виробниче підприємство – 217,4 млн. грн., казенне підприємство «Зміївський ремонтний енергомеханічний завод» – 7,3 млн. грн.

Головною причиною заборгованості із заробітної плати є не вирішення протягом тривалого часу питань виробничої та фінансово-економічної діяльності підприємств, підпорядкованих центральним органам виконавчої влади.

Мета: підвищення рівня життя населення.

Завдання на 2021 рік:

- скорочення заборгованості з виплати заробітної плати;
- дотримання умов Генеральної, галузевих угод та колективних договорів у частині оплати праці, недопущення необґрунтованого зменшення заробітної плати та впровадження скороченого робочого часу.

1.3.5. Соціальне забезпечення

Стислий опис ситуації в галузі:

Для забезпечення виконання заходів щодо соціального захисту населення, відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» соціальне обслуговування громадян у регіоні здійснюється державними або комунальними соціальними закладами.

У системі соціального захисту населення Харківської області функціонують:

1) 18 будинків-інтернатів, де комплекс соціальних послуг отримують 3,0 тис. осіб похилого віку, осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, побутового обслуговування, надання медичної допомоги, комплексу реабілітаційних послуг.

Вживаються заходи щодо зміцнення матеріально-технічної бази інтернатних установ.

У 2020 році заплановано проведення капітальних ремонтів у 9 будинках-інтернатах системи соціального захисту населення області. На ці цілі в обласному бюджеті передбачені кошти у сумі 6,4 млн. грн., з них профінансовано 2,2 млн. грн.

З метою забезпечення належного рівня життя людей похилого віку, осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, які перебувають на державному утриманні в

інтернатних установах соціального захисту населення області, потребує виділення у 2021 році коштів обласного бюджету у сумі 84,5 млн. грн.

2) 50 територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг) та суб'єктів надання соціальних послуг (в тому числі в об'єднаних територіальних громадах – 1 центр надання соціальних послуг, 6 терцентрів, 5 відділів (відділень) надання соціальних послуг).

При територіальних центрах та суб'єктах, що надають соціальні послуги, діють 158 відділень, з них: 54 відділень соціальної допомоги вдома, 42 відділень денного перебування, 10 стаціонарних відділень на 240 ліжко-місць, 39 відділень організації надання адресної натуральної та грошової допомоги та 13 інших структурних підрозділів (пункти прокату засобів реабілітації, пункти надання натуральної допомоги, відділення надання транспортних послуг – «соціальне таксі» тощо).

Протягом першого півріччя 2020 року терцентрами та суб'єктами надання соціальних послуг, обслуговано 68,7 тис. осіб, що становить 100 % від виявлених.

3) 40 центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, з яких 2 в ОТГ. Протягом I півріччя 2020 року до місцевих центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді звернулося 34705 сімей та осіб 21 категорії, здійснено оцінку потреб та охоплено соціальними послугами відповідно до визначених потреб 24856 сімей та осіб, всього соціальні послуги отримали 57939 сімей та осіб.

Під соціальним супроводом перебувало 1995 сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Також під соціальним супроводженням знаходяться 112 дитячих будинків сімейного типу та 260 прийомних сімей.

У Харківській області у I півріччі 2020 року функціонувало 17 сімей патронатних вихователів, до яких влаштовано 115 дітей, з них у 2020 – 40 дітей. Із сімей патронатних вихователів 39 дітей повернуто до біологічних родин, 9 усиновлено, 36 влаштовано до сімейних форм виховання. Станом на 01.08.2020 у сім'ях патронатних вихователів перебуває 31 дитина.

3) 4 соціальні заклади:

КУ ХОР «Кризовий соціальний центр для жінок», де з початку року перебували 15 осіб, з них 6 жінок – у відділенні соціальної адаптації звільнених з місць позбавлення волі, 4 жінки та 5 дітей – у притулку для постраждалих внаслідок домашнього насильства;

обласний центр матері та дитини, де перебувало 28 осіб (17 жінок та 11 дітей), яким надано 7956 соціальних послуг;

обласний соціальний гуртожиток, де проживають 18 осіб (9 дівчат, 9 хлопців), яким надано 1213 соціальних послуг;

обласний центр для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді, послугами якого скористалися 213 осіб, їм надано 705 соціальних послуг.

Мета: розвиток системи надання соціальних послуг.

Завдання на 2021 рік:

- здійснення методичного супроводу із забезпечення надання соціальних послуг безпосередньо на рівні громади, виходячи з потреб громади,
- підготовка надавачів соціальних послуг;
- сприяння запровадженню моделі надання інтегрованих соціальних послуг безпосередньо у громаді.

Призначення та виплата різних видів допомог

Протягом 7 місяців 2020 року в області забезпечено своєчасне призначення та виплата 140,6 тис. особам (сім'ям) державних допомог сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, тимчасової допомоги дітям, різні види допомоги по догляду за іншими особами, допомоги дітям з інвалідністю та особам з інвалідністю з дитинства, допомогу особам, які не мають права на пенсію, тощо. Загальна сума видатків на різні види державної допомоги з початку 2020 року становила 1 млрд 853 млн грн.

Внутрішньо переміщеним особам здійснюється призначення та виплата щомісячної адресної допомоги для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг. Щомісячно допомогу отримують 17,8 тис. внутрішньо переміщених сімей. Середній розмір допомоги на місяць становить 1421 грн на сім'ю.

Соціальні стипендії за рахунок коштів державного бюджету у серпні 2020 року отримали 2343 студенти закладів вищої освіти. З початку року соціальні стипендії нараховано на суму 38,9 млн. грн.

Мета: підтримка вразливих категорій населення.

Завдання на 2021 рік:

- забезпечення адресності надання державних соціальних допомог.

Призначення громадянам субсидій

На кінець опалювального періоду 2019- 2020 років житлову субсидію в області отримували 257,4 тис. сімей (23 % від загальної кількості домогосподарств - 1 118 тисяч).

Станом на 05.08.2020 житлову субсидію призначено 223,5 тис. сімей.

З початку року житлові субсидії нараховано на загальну суму 1250,1 млн грн.

Мета: підтримка сімей з низьким рівнем доходів.

Завдання на 2021 рік:

- забезпечення адресності призначення житлових субсидій.

Соціальні гарантії громадянам пільгових категорій

Станом на 01.08.2020 у Єдиному державному автоматизованому реєстрі осіб, які мають право на пільги, перебуває 667,9 тис. осіб (станом на 01.01.2020 - 660,1 тис. осіб, станом на 01.01.2019 – 663,6 тис. осіб).

З початку року пільги на оплату житлово-комунальних послуг нараховані на

загальну суму 393,4 млн грн.

З метою підвищення рівня соціальної захищеності та дотримання прав окремих категорій громадян на пільговий проїзд, у 2020 році в усіх районах області та містах обласного значення (без урахування м. Харкова) у місцевих програмах, виходячи з фінансових можливостей, затверджені видатки на відшкодування витрат за безоплатне перевезення деяких категорій громадян автомобільним і залізничним транспортом у сумі 53,9 млн. грн (у 2019 році - 40,9 млн. грн), з яких станом на 01.08.2020 профінансовано 13,5 млн. грн.

Відповідно до Програми сприяння безпечній життєдіяльності у сфері соціального захисту населення міста Харкова на 2017 - 2020 роки, за рахунок коштів міського бюджету деяким категоріям громадян надається право пільгового (безплатного) проїзду в міському наземному пасажирському електротранспорті і метрополітені.

Соціальна підтримка окремих категорій громадян

Станом на 01.08.2020 на обліку в місцевих органах соціального захисту населення перебуває 16976 учасників АТО/ООС, з них: 16523 учасників бойових дій, 424 особи з інвалідністю внаслідок війни та 29 учасників війни; 342 члена сімей загиблих учасників АТО/ООС.

На проходження у 2020 році психологічної реабілітації учасників АТО/ООС з державного бюджету передбачені кошти у сумі 3,7 млн. грн. Станом на 05.08.2020 укладено 106 договорів на суму 1,2 млн. грн.

Щорічно на забезпечення санаторно-курортним лікуванням окремих категорій громадян з державного бюджету виділяються кошти у сумі, яка задовольняє потребу лише на 17 %.

У 2020 році з державного бюджету виділено:

- 3,2 млн. грн. – для постраждалих учасників Революції Гідності та учасників АТО/ООС;
- 5,9 млн. грн. – для осіб з інвалідністю.
- 6,4 млн. грн. – для осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи 1 категорії.

Станом на 01.08.2020 місцевими управліннями укладено 421 договір на санаторно-курортне лікування за рахунок коштів державного бюджету вищезазначених категорій громадян.

З початку року для забезпечення осіб з інвалідністю, ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни санаторно-курортним лікуванням до області надійшло 344 путівки до санаторіїв, підвідомчих Мінсоцполітики (*сан. «Салют» м. Одеса, сан. «Слава» м. Миргород, сан. «Батьківщина» м. Трускавець, сан. «Перемога» м. Київ*), які розподілені місцевим управлінням соціального захисту населення.

З метою надання додаткової соціальної підтримки, в межах реалізації комплексної Програми соціального захисту населення Харківської області на 2016 – 2020 роки (далі – комплексна Програма), в 2020 році в обласному бюджеті передбачено 29,0 млн. грн. на оздоровлення осіб з інвалідністю, ветеранів війни та осіб, на яких поширюється чинність Законів України «Про

статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та «Про жертви нацистських переслідувань», громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, в санаторних закладах Харківської області (заплановано оздоровити понад 3,5 тис. осіб).

Станом на 15.07.2020 місцевими управліннями укладено 1172 угоди для забезпечення санаторно-курортним лікуванням, з них санаторно-курортне лікування отримали 695 осіб.

На проходження відпочинку учасниками АТО/ООС та членами їх сімей, в тому числі короткотермінового, в обласному бюджеті передбачені кошти у сумі 2,4 млн. грн. Станом на 06.08.2020 відпочинок у санаторно-курортних закладах Харківської області пройшли:

терміном на 14 днів – 79 учасників АТО/ООС;

короткотерміновий (путівка вихідного дня) – 254 особи, з числа учасників АТО/ООС, членів їх сімей та членів сімей загиблих учасників бойових дій.

Забезпечення житлом

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 19.10.2016 № 719 до Міністерства у справах ветеранів України направлено потребу в коштах на виплату у 2020 році компенсації на придбання житла 26 особам з інвалідністю внаслідок війни I-II груп та членам сімей загиблих учасників АТО/ООС на загальну суму 31,9 млн. грн. З державного бюджету виділено 6,2 млн. грн., що становить 19,4 % від потреби.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28.03.2018 № 214 до Міністерства у справах ветеранів України направлено потребу в коштах на виплату у 2020 році компенсації на придбання житла для 18 осіб з інвалідністю внаслідок війни I-II групи з числа учасників бойових дій на території інших держав, на загальну суму 22,9 млн. грн. З державного бюджету виділено 2,8 млн. грн., що становить 12,2 % від потреби.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 18.04.2018 № 280 до Міністерства у справах ветеранів України направлено потребу в коштах на виплату у 2020 році компенсації на придбання житла для 90 осіб з числа внутрішньо переміщених, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України та мають статус учасника бойових дій з числа учасників антитерористичної операції, на загальну суму 129,4 млн. грн. З державного бюджету виділено кошти на виплату компенсації у сумі 10,2 млн. грн., що становить 7,9 % від потреби.

Забезпечення технічними засобами реабілітації

З метою забезпечення окремих категорій населення кріслами колісними та технічними засобами реабілітації, з початку року станом на 06.08.2020 місцевими управліннями соціального захисту населення області до Централізованого банку даних з проблем інвалідності внесено 631 направлення на виготовлення крісел колісних та 2203 направлення на виготовлення технічних засобів реабілітації, або 100 % від потреби.

З початку року Фондом соціального захисту осіб з інвалідністю доведені видатки на забезпечення осіб з інвалідністю технічними та іншими засобами реабілітації на суму 39,7 млн. грн., місцевими органами соціального захисту населення освоєно 34,9 млн. грн., або 87,9 %.

1.3.6. Охорона праці

Стислий опис ситуації:

З метою створення належних, безпечних умов праці на підприємствах, установах та організаціях, удосконалення системи управління охороною праці в області реалізуються заходи поліпшення стану безпеки гігієни праці та виробничого середовища комплексної Програми соціального захисту населення Харківської області на 2016-2020 роки, затвердженої рішенням обласної ради від 17 грудня 2015 року № 15-VII (зі змінами).

Виконання зазначених заходів сприяло покращенню стану охорони та умов праці на підприємствах. За чотири роки рівень професійної захворюваності знизився майже вдвічі (з 47 випадків професійних захворювань, зареєстрованих протягом 2015 року, до 26 випадків, які зафіксовано протягом 2019 року), рівень виробничого травматизму знизився на 21% (з 164 нещасних випадків у 2015 році до 130 нещасних випадків у 2019 році).

Протягом I півріччя 2020 року спостерігається зниження рівня професійної захворюваності (9 випадків проти 10) та виробничого травматизму з смертельними наслідками (жодного випадку проти 2) у порівнянні з аналогічним періодом минулого року. Однак, у I півріччі 2020 року зафіксовано збільшення загальної кількості виробничого травматизму на 19 випадків або на 129,2 % (сталось 84 випадки проти 65 за аналогічний період 2020 року).

Зважаючи на вищевикладене, заходи поліпшення стану безпеки гігієни праці та виробничого середовища включено до проєкту комплексної Програми соціального захисту населення Харківської області на 2021 – 2025 роки.

Основними проблемами є:

- порушення вимог законодавства охорони праці роботодавцями, що призводить до травмування працівників зі смертельним наслідком (за 6 місяців 2020 року сталось 84 випадки проти 65 за відповідний період 2019 року);
- порушення термінів проведення чергової атестації робочих місць за умовами праці.

Мета: створення безпечних умов праці.

Завдання на 2021 рік:

- реалізація заходів поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища в Харківській області на 2021-2025 роки;
- забезпечення соціального захисту працюючих, зайнятих на роботах з шкідливими умовами праці на підприємствах, в установах та організаціях усіх

форм власності, своєчасного та якісного проведення атестації робочих місць за умовами праці.

1.3.7. Охорона здоров'я

Стислий опис ситуації в галузі

У контексті модернізації гуманітарної складової економічного розвитку регіону питання реформування медичної сфери, що спрямовані на підвищення доступності та якості медичного обслуговування населення, реалізацію програми Президента України «Велике будівництво», протидію поширенню випадків коронавірусної хвороби COVID-19, є одними із пріоритетних у діяльності місцевих органів влади.

Медична галузь Харківщини поєднує потужний ресурсний потенціал, представлений 1228 закладами та суб'єктами управління сфери охорони здоров'я, з них: органів управління – 3, закладів у сфері управління Департаменту охорони здоров'я Харківської обласної державної адміністрації – 65, Департаменту охорони здоров'я Харківської міської ради – 69, у сфері управління органів місцевої влади у районах (містах) області – 66, підпорядкованих МОЗ України – 7 (у тому числі 3 вищих навчальних заклади), науково-дослідних інститутів НАМНУ та НАНУ – 10, інших відомств – 16, приватних юридичних осіб – 234, фізичних осіб – підприємців – 758.

Роботу галузі забезпечують понад 9,0 тис. лікарів та 16,0 тис. молодших спеціалістів з медичною освітою. Показник укомплектованості штатних посад зазначеними фахівцями у комунальних установах охорони здоров'я - 78,1% та 83,3% відповідно.

Середня заробітна плата медичних працівників по області за 6 місяців 2020 року становить 7 242,9 грн проти 7 160,4 грн за аналогічний період минулого року.

За I півріччя з державного бюджету область отримала централізовану поставку лікарських засобів та виробів медичного призначення за кошти попередніх років на суму понад 292,0 млн грн (33,1% від потреби).

За рахунок різних джерел фінансування закладами охорони здоров'я області отримано 1 568 одиниць сучасного медичного обладнання на суму 118,6 млн грн та 8 одиниць автотранспорту вартістю 3,8 млн грн.

На будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт об'єктів охорони здоров'я освоєно 7,7 млн грн з Державного фонду регіонального розвитку, коштів місцевих бюджетів та субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток системи охорони здоров'я в сільській місцевості.

На теперішній час 74 комунальні некомерційні підприємства та 21 приватна установа з надання первинної медичної допомоги уклали договори на поточний рік з Національною службою здоров'я України на суму понад 1,0 млрд грн.

Підписано більше 2,1 млн декларацій між лікарями первинної ланки та пацієнтами, охоплено 80,9% від населення Харківської області.

Розпочато реформу закладів спеціалізованої медичної допомоги шляхом

укладання договорів з Національною службою здоров'я України за програмою медичних гарантій за кількістю наданих профільних послуг.

За рішенням місцевих органів влади виконано умови НСЗУ з автономізації та підключення до єдиної електронної системи охорони здоров'я 134 (100%) закладів спеціалізованої та екстреної медичної допомоги.

За показниками ефективності діяльності голови обласної державної адміністрації за I півріччя поточного року 91 заклад (68,0%) спеціалізованої медичної допомоги відповідають мінімальним вимогам Національної служби здоров'я України у частині забезпечення їх комп'ютерною технікою.

За зазначений період рішенням сесії обласної ради до комплексної обласної програми «Здоров'я Слобожанщини» на 2019-2020 роки внесено зміни, зокрема: на забезпечення комунальних некомерційних підприємств охорони здоров'я комп'ютерною технікою, програмним забезпеченням для укладання договорів з Національною службою здоров'я України обсяг фінансування становить 52,0 млн грн; розроблено порядок виплати одноразової грошової допомоги (по 10 тис.грн) медичним та іншим працівникам закладів охорони здоров'я, які захворіли на гостру респіраторну хворобу COVID-19, спричинену коронавірусом SARS-CoV-2 та ін.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 січня 2020 р. № 23-р «Про затвердження переліку з опорних закладів охорони здоров'я у госпітальних округах на період до 2023 року» затверджено перелік з 15 опорних закладів спеціалізованої (високоспеціалізованої) медичної допомоги госпітального округу Харківської області.

У рамках національного проєкту Президента України «Велике будівництво», за дорученням голови обласної державної адміністрації проведено експертизу проєктів на будівництво/реконструкцію приймальних відділень із створенням на їх базі відділень невідкладної (екстреної) медичної допомоги по всіх опорних лікарнях.

У контексті протидії поширенню на території області коронавірусної хвороби COVID-19 відповідно до вимог розпорядження Головного державного санітарного лікаря України для госпіталізації пацієнтів визначено 17 спеціалізованих закладів охорони здоров'я першої хвилі на 1782 ліжка та 2 заклади другої хвилі на 315 ліжок.

Опорним закладам охорони здоров'я для лікування хворих з коронавірусною хворобою COVID-19 з обласного бюджету додатково виділено 2,6 млн грн. На закупівлю деззасобів лікарні отримали 12,0 млн грн.

За результатами спільної роботи місцевих органів влади та медичних працівників Харківська область увійшла у тройку лідерів у рейтингу Кабінету Міністрів України з виконання комплексних протиепідемічних заходів.

За I півріччя 2020 року рівень охоплення щепленнями відповідно до річного календаря профілактичних щеплень виконано на 28,1% (підлягало щепленню 698 112 осіб, щеплено 196 246). Відслідковується тенденція щодо зниження відсотку охоплення щепленнями у II кварталі поточного року проти I кварталу, що певною мірою пов'язано з введенням карантинних заходів по запобіганню поширенню коронавірусу COVID-19 в області.

Мета розвитку галузі: формування у регіоні системи охорони здоров'я з надання якісних, доступних, своєчасних та безперервних медичних послуг; забезпечення конституційного права громадян на безоплатну медичну допомогу шляхом реалізації нової моделі фінансування через стратегічну закупівлю медичних послуг; оптимізація мережі медичних закладів відповідно до реальних потреб населення у медичній допомозі.

Пріоритетні напрямки розвитку сфери охорони здоров'я на 2021 рік:

- підвищення ролі та відповідальності місцевих органів влади у розбудові ефективної медичної інфраструктури, консолідації ресурсної складової у форматі єдиного медичного простору, впровадженню інформаційних технологій та розробці місцевих галузевих програм;
- виконання завдань, визначених базовими нормативними документами, у частині динамічного спостереження, медичного супроводу та профілактики захворювань на первинному рівні медичної допомоги;
- ефективне використання ресурсів та залучення інвестицій для розвитку спроможної мережі закладів всіх рівнів;
- формування спроможної мережі надавачів медичних послуг та визначення клінічних маршрутів пацієнтів у межах госпітального округу;
- оптимізація вузькопрофільних спеціалізованих закладів у територіальні медичні об'єднання (фтизіатричне, дерматологічне, психіатричне та ін.);
- завершення будівництва медичних амбулаторій у сільській місцевості;
- створення відділень екстреної медичної допомоги в опорних закладах у рамках реалізації програми Президента України «Велике будівництво»;
- подальше покращення матеріально-технічного стану закладів всіх рівнів;
- покращення кадрового забезпечення закладів, сприяння безперервному професійному розвитку медичних працівників;
- запровадження інституту громадського здоров'я;
- подальша реалізація програмно-цільового методу з метою ефективного використання бюджетних коштів у форматі комплексної обласної програми «Здоров'я Слобожанщини»;
- забезпечення ефективної соціальної комунікації з метою роз'яснення суті, механізмів та очікуваних результатів реформи широким верствам населення.

1.3.8. Підтримка дітей та молоді

Стислий опис ситуації в галузі:

В поточному році Управлінням у справах молоді та спорту облдержадміністрації започатковано Конкурс із визначення проєктів, розроблених інститутами громадянського суспільства, для реалізації яких надається фінансова підтримка за рахунок коштів обласного бюджету в рамках реалізації обласної соціальної Програми розвитку фізичної культури і спорту, молодіжних ініціатив та формування здорового способу життя у Харківській

області на 2019 – 2023 роки, затвердженої рішенням обласної ради від 06 грудня 2018 року № [819-VII](#) (зі змінами).

Загальна кількість заходів щодо реалізації молодіжної політики, проведених на території Харківській області становить 3586 заходи, якими охоплена 186191 особа. Сума витрачених коштів з усіх джерел фінансування на заходи з реалізації молодіжної політики у звітному періоді становить - 1278,7 тис. грн.

В Харківській області діють 10 молодіжних центрів:

- КУ «Харківський обласний центр молоді»,
- Лозівський міський Центр молоді Управління освіти, молоді та спорту Лозівської міської ради,
- КЗ «Красноградський молодіжний центр» Красноградської районної державної адміністрації,
- КУ «Харківський міський центр дозвілля молоді» Харківської міської ради,
- Первомайський центр молоді «Комора»,
- Молодіжний інформаційно-комунікаційний ресурсний центр при відділі культури, туризму, молоді та спорту Нововодолазької селищної ради,
- КУ «Молодіжний центр» Ізюмської міської ради,
- молодіжний простір «Hubidei» м. Зміїв,
- молодіжний ХАБ «КУБ» м. Балаклія,
- Молодіжний центр з неформального спілкування молоді «Піраміда» смт. Борова.

А також, молодіжні центри засновані молодіжними організаціями та громадськими об'єднаннями - молодіжний центр «ХТЗ» громадської організації «Мир», молодіжний центр «Червоного Хреста», хаб соціальної активності «Студія 42», молодіжний клуб «Харків», молодіжний хаб «GLOBAL SHAPERC», молодіжний центр ХНЕУ імені Семена Кузнеця та інші.

За останній рік загальна кількість відвідувачів центрів склала понад 100 тис. осіб.

Для забезпечення підготовки працівників, які працюють з молоддю, із залученням державних службовців молодіжної сфери та представників громадських організацій в області реалізуються програми: «Молодіжний працівник» та «Державотворець».

Станом на I півріччя 2020 року в Харківській області діють 18 молодіжних рад при органах місцевого самоврядування із представників молоді для консультування, розробки та реалізації молодіжної політики на місцях, та 28 координаційних рад з питань національно – патріотичного виховання при районних державних адміністраціях, у тому числі при обласній державній адміністрації, з загальною кількістю учасників 462 особи.

Протягом оздоровчої кампанії 2020 року відпочинком та оздоровленням було заплановано охопити 113907 дітей шкільного віку, з яких дітей пільгових категорій – 83565 осіб. При цьому послуги з оздоровлення мали б отримати 17658 дітей, відпочинку – 96249 дітей.

На підготовку та проведення оздоровчої кампанії в Харківській області було заплановано витратити 21 772,8 тис.грн коштів із місцевих бюджетів, з яких 4 758,6 тис.грн – на підготовку, 17 014,2 тис.грн – на безпосереднє її проведення.

На території області була запланована робота 26 закладів оздоровлення та відпочинку: 16 стаціонарних дитячих закладів оздоровлення та відпочинку (у т.ч. 2 заклади санаторного типу) та 11 таборів з денним перебуванням.

До 31.07.2020 згідно постанови Кабінету Міністрів України від 20 травня 2020 року № 392 «Про встановлення карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (із змінами) на території України була заборонена діяльність дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, що унеможливило проведення заходів з організації оздоровлення та відпочинку дітей, у т.ч. за бюджетні кошти. З 9 по 29 серпня п.р. на території області здійснював свою роботу 1 дитячий заклад санаторного типу, на оздоровленні в якому перебувало 300 дітей.

При цьому протягом квітня-серпня було проведено три засідання комісії з питань обліку майнових об'єктів оздоровлення та відпочинку дітей, на якому членами комісії було розглянуто відповідні документи оздоровчих закладів. За результатами розгляду 12 оздоровчих закладів отримали верифікацію в Реєстрі.

Мета:

- забезпечення реалізації державної молодіжної політики у Харківському регіоні шляхом створення сприятливих умов для розвитку та впровадження системи всебічної підтримки молодіжних ініціатив в самореалізації, придбанні умінь і навиків, в розвитку здібностей і якостей, необхідних для подальшого особистого і професійного розвитку, а також активної участі в суспільному житті регіону;

- забезпечення державних гарантій щодо доступності та якості оздоровчих та відпочинкових послуг.

Завдання:

- сприяння розвитку молодіжних просторів;
- розвиток неформальної освіти, реалізація на території області державних проєктів «Молодіжний працівник» і «Державотворець»;
- сприяння соціалізації та самореалізації молоді;
- створення умов для творчого і духовного розвитку молоді, її інтелектуального самовдосконалення;
- популяризація та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я серед молоді;
- створення умов з метою працевлаштування молоді (забезпечення вторинної зайнятості та самозайнятості молоді);
- сприяння молодіжному підприємництву та громадянській освіті молоді;
- розвиток волонтерства;
- підвищення рівня мобільності молоді;

- підвищення рівня правових знань, правової культури та правової поведінки молоді;
- виховання у молоді почуття особистої гідності, формування бережливого ставлення до навколишнього природного середовища;
- збереження та розвиток мережі дитячих закладів оздоровлення та відпочинку;
- забезпечення доступності інформації про дитячі заклади оздоровлення та відпочинку, розташовані в межах області;
- збільшення кількості дітей, охоплених саме оздоровчими послугами (не менше 21 дня);
- збільшення обсягів фінансування галузі за рахунок залучення коштів з усіх джерел, не заборонених законодавством.

1.3.9. Фізична культура і спорт

Стислий опис ситуації в галузі:

З метою створення необхідних умов для гармонійного виховання, фізичного розвитку, повноцінного оздоровлення, змістовного відпочинку і дозвілля дітей та молоді, самореалізації, набуття навичок здорового способу життя, підготовки спортивного резерву на території Харківської області працюють 74 дитячо-юнацькі спортивні школи, з них 18 підпорядковані обласним організаціям фізкультурно-спортивних товариств (12 – ХОО ФСТ «Україна», 4 – ХОО ФСТ «Колос», 1 – ХОО ФСТ «Динамо» України, 1- ХОО ФСТ «Спартак»), 39 підпорядковані структурним підрозділам сфери освіти та 17 структурним підрозділам сфери фізичної культури і спорту, в яких займаються 43965 дітей та молоді, з них віком від 6 до 18 років – 43107 осіб. Загалом усіма видами фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи у Харківській області охоплено близько 300 тис. осіб.

Для подальшого розвитку фізичних здібностей та досягнення максимального результату з обраного виду спорту в Харківській області функціонують:

- 3 навчальних заклади спортивного профілю;
- 2 школи вищої спортивної майстерності;
- центр олімпійської підготовки з зимових видів спорту;
- Комунальна установа «Харківський регіональний центр з фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт» Харківської обласної ради.

Роботу з населенням всіх вікових груп проводять 13 центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх».

Підготовка провідних спортсменів області відбувається на 5 спортивних базах олімпійської і паралімпійської підготовки, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2018 року № 871. Усі бази утримуються у належному стані.

З метою реалізації проєкту Президента України щодо спорудження шкіл, садочків та стадіонів в області у 2020 році ведеться будівництво фізкультурно-оздоровчих комплексів:

- у місті Дергачі;
- у місті Ізюм з плавальним басейном;
- у селищі Краснокутськ;
- у селищі Новопокровка Чугуївського району Харківської області.

У місті Вовчанськ ведеться будівництво багатофункціонального майданчику для занять ігровими видами спорту із синтетичним та поліуретановим покриттям.

Протягом I півріччя 2020 року Управлінням у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації проведено 382 спортивно-масових заходи (навчально-тренувальні збори, обласні змагання, відрядження збірних команд області на всеукраїнські змагання).

Водночас, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 20.05.2020 № 392 «Про встановлення карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, етапів послаблення протиепідемічних заходів» (зі змінами), протиепідемічних заходів, передбачених постановою Міністерства охорони здоров'я України від 26.05.2020 № 28 «Про затвердження Тимчасових заходів щодо організації протиепідемічних заходів в деяких закладах фізичної культури та спорту на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби COVID-19» (зі змінами) та протоколу від 03.07.2020 № 17 позачергового засідання Регіональної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій Харківської області з 13 березня по червень 2020 року на території Харківської області проведення спортивних заходів було обмежено.

Спортсмени Харківської області протягом 2020 року на міжнародних змаганнях, чемпіонатах, кубках світу та Європи вибороли 60 медалей, з яких 21 – в олімпійських видах спорту, 39 – неолімпійських видах.

Спортсменам області, досягнення яких сприяють утвердженню авторитету регіону на міжнародній арені, з метою підвищення їх соціального захисту, заохочення до успішних виступів на Всеукраїнських та міжнародних змаганнях, за кошти обласного бюджету виплачуються грошові винагороди відповідно до розпорядження голови обласної державної адміністрації від 09.02.2006 № 67 «Про встановлення винагород спортсменам області – чемпіонам та призерам зимових і літніх Олімпійських ігор, зимових і літніх Паралімпійських ігор, зимових і літніх Дефлімпійських ігор, чемпіонатів світу та Європи та їх тренерам».

Також, з метою підтримки і стимулювання розвитку спорту вищих досягнень у Харківській області, морального і матеріального заохочення спортсменів для досягнення вищих результатів за кошти обласного бюджету 100 перспективним спортсменам області виплачуються стипендії у розмірі мінімального прожиткового мінімуму відповідно до розпорядження голови обласної державної адміністрації від 16 лютого 2004 року № 66 «Про стипендії голови обласної державної адміністрації ста перспективним спортсменам Харківської області».

Спортсменам та тренерам Харківської області протягом 2020 року присвоєні звання Майстер спорту України – 94, Майстер спорту України міжнародного класу – 9, Заслужений тренер України – 4.

Мета:

зміцнення здоров'я, сприяння фізичному розвитку мешканців, забезпечення збільшення обсягу рухової активності, відродження трудового потенціалу.

Завдання:

- збереження мережі дитячо-юнацьких спортивних шкіл, підготовка спортивного резерву області, збільшення кількості дітей, залучених до занять фізичною культурою та спортом, залучення молодих спеціалістів до роботи в сфері фізичної культури та спорту;

- пропагування серед населення області здорового способу життя, створення умов для якісної діяльності центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх»;

- підтримка та подальший розвиток спорту вищих досягнень;

- збереження та розвиток матеріально-технічної бази сфери;

- збільшення обсягів фінансування галузі за рахунок залучення коштів з усіх джерел, не заборонених законодавством.

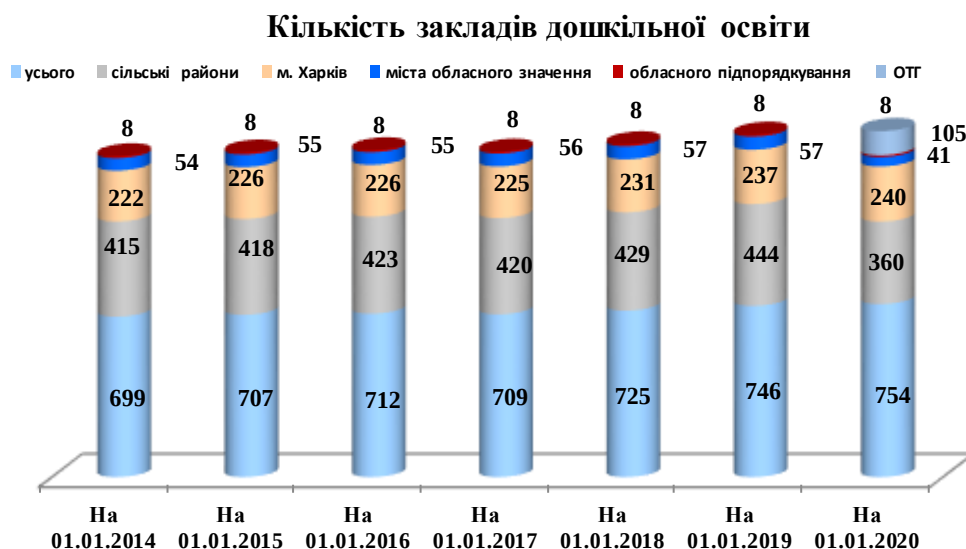
1.3.10. Освіта

Стислий опис ситуації в галузі:

Станом на 01.01.2020, в області налічується 754 заклади дошкільної освіти всіх типів та форм власності, з них 211 дошкільних підрозділів у складі закладів загальної середньої освіти, у т.ч. 8 закладів обласного підпорядкування (станом на 01.01.2019 - 746 закладів дошкільної освіти усіх типів і форм власності, з них 207 дошкільних підрозділів у складі закладів загальної середньої освіти).

На початок 2020 року 78007 дітей віком від 1 до 6 років відвідували заклади дошкільної освіти.

Показник охоплення дошкільною освітою дітей від 3 до 6 років, які відвідують заклади дошкільної освіти та перебувають на соціально-

педагогічному патронаті у закладах регіону становить 95,3%, у т.ч. у міській місцевості – 97,2%, у сільській – 85,3%. Цей показник збільшився на 0,5% порівняно з минулим роком (станом на 01.01.2019 - 94,8%, у т.ч. у міській місцевості – 96,7%, у сільській – 84,8%).

Показник охоплення дітей старшого дошкільного віку різними формами дошкільної освіти по області складає 100%, при цьому закладами дошкільної освіти охоплено 21555 дітей (93 %) із числа майбутніх першокласників (з них у сільських районах – 83,7%, ОТГ – 80,7 %, у містах обласного значення – 93,5 %, у м. Харків – 100%). Цей показник залишився на рівні минулого року.

Станом на 01.01.2020, завантаженість закладів дошкільної освіти (чисельність дітей у розрахунку на 100 місць) - 98 дітей на 100 місць (у т.ч. у міській місцевості – 103, у сільській місцевості – 70). У минулому році цей показник становив – 102 дитини (у т.ч. у міській місцевості – 107, у сільській місцевості – 705).

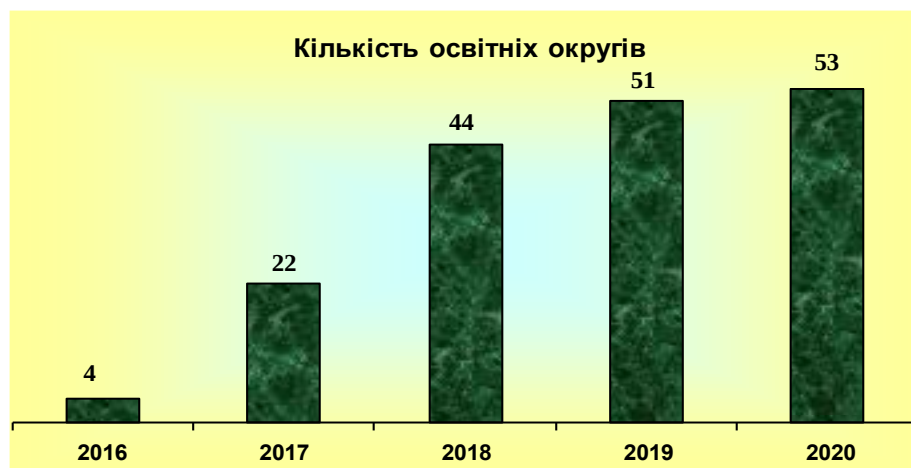
Всього станом на 01.01.2020 нараховується 79677 місць у закладах дошкільної освіти всіх типів і форм власності, з них у міській місцевості – 66400 місць, в сільській місцевості – 13277 місць.

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2017 р. № 871-р «Про затвердження плану дій на 2017 – 2019 роки поетапного створення додаткових місць у закладах освіти для дітей дошкільного віку» із змінами, внесеними розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 січня 2019 р. № 26-р «Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2017 р. № 87» у Харківській області за 3 роки необхідно було створити додатково 5560 місць у закладах освіти для дітей дошкільного віку.

У 2017 році створено 2289 місць; у 2018 році - 1676 місць. За підсумками 2019 року створено лише 986 місць. Виконання плану за 3 роки не забезпечено на 609 місць через не виконання плану у 2019 році. Причини - недостатність фінансування, затримка надходження коштів із державного бюджету, великий обсяг ремонтних робіт, збільшення вартості робіт після проведення експертизи проектно-кошторисної документації. У 2020 році у діючих ЗДО створено додатково 129 місць.

Мережа закладів загальної середньої освіти на початок 2019/2020 навчального року становить 741 заклад, де навчаються близько 253,6 тис. дітей шкільного віку (станом на 05.09.2018 – 747 ЗЗСО, 244,8 тис. учнів; станом на 05.09.2017 – 771 ЗЗСО, 239,1 тис. учнів; станом на 05.09.2016 – 790 ЗЗСО, 233,6 тис. учнів).

Надання якісної освіти в сільській місцевості безпосередньо пов'язане з роботою освітніх округів. В області функціонує 53 опорні заклади загальної середньої освіти з 60 філіями (у 2019 - 51 опорний заклад загальної середньої освіти із 58 філіями). Із них 14 опорних шкіл із 19 філіями функціонують у 8-ми об'єднаних територіальних громадах: Зачепилівській, Золочівській, Нововодолазькій, Оскільській, Старовірівській. Старосалтівській, Чкаловській селищних радах, Лозівській міській раді. На початок 2019/2020 навчальний рік функціонуватиме 54 опорні заклади загальної середньої освіти.

З метою забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітей, які потребують особливої педагогічної уваги, корекції фізичного та розумового розвитку, Департаментом науки і освіти створено умови для інклюзивного навчання й виховання у 268 закладах загальної середньої освіти для 862 учні різних нозологій захворювання у 652 класах. Крім того, в закладах дошкільної освіти організовано роботу 138 інклюзивних груп у 94 закладах дошкільної освіти, у порівнянні з початком 2019 року кількість груп збільшено на 73. Здобувають освіту 249 дітей з особливими освітніми потребами (на початку 2019 року – 65 груп, 114 дітей).

Працюють 34 інклюзивно-ресурсні центри, створено та відкрито 35 ресурсних кімнат, 25 медіатек.

Функціонує ресурсний центр з підтримки інклюзивної освіти на базі Комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти».

Виконання завдання щодо забезпечення якісної підготовки учнів до Всеукраїнських інтелектуальних змагань підтверджується результатами виступу на Всеукраїнських учнівських олімпіадах із навчальних предметів, фінальних етапах Всеукраїнських учнівських турнірів.

За високу результативність 36 учнів і студенти Харківської області протягом 2019/2020 навчального року отримували стипендію Президента України.

У 2019 році у складі команди України Харківську область на міжнародних олімпіадах з математики, фізики, біології представляли 4 учні, які вибороли 3 медалі (з математики – 1 срібну, з фізики – 2 бронзові).

У 2020 році функціонують 112 закладів позашкільної освіти із них: 110 комунальної форми власності, 1 – державної, 1 – приватної, де у 7226 гуртках (секціях) навчаються 128682 вихованці. Охоплення дітей позашкільною освітою в закладах позашкільної освіти складає 51,1 %. Також у закладах загальної середньої освіти області організовано роботу гуртків (секцій), у яких позашкільною освітою охоплено 110229 дітей (44 %). Різними формами позашкільної освіти охоплено 238911 (95,1 %) дітей регіону, які

спроможні за станом здоров'я й фізичними можливостями відвідувати гуртки (секції) в закладах.

До занять у закладах позашкільної освіти залучено 403 дитини з особливими освітніми потребами, 677 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, 2751 дитина з малозабезпечених сімей.

У контексті підвищення рівня патріотичного виховання учнів важливою ланкою є розвиток діяльності музеїв при закладах освіти. У закладах освіти функціонує 342 паспортизовані музеї (у 2019 році – 337), з них: 118 музеїв широкого історичного профілю, 85 – військово-історичного, 47 – історії закладу освіти, 52 – етнографічного, 10 – літературного, 7 – музеїв хліба та голодомору, 8 – краєзнавчого, 5 – мистецького, 5 – природничого, 3 – галузевого, 1 – археологічного та 1 – художнього. 40 музеїв носять почесне звання «Зразковий музей».

Проводиться відповідна робота стосовно підтримки тимчасово розселених громадян-вимушених переселенців із Донецької і Луганської областей.

За оперативними даними місцевих органів управління освітою, станом на 10.08.2020, у загальноосвітніх навчальних закладах області навчаються 4990 осіб, у дошкільних навчальних закладах виховуються 1493 дітей із Донецької та Луганської областей.

Підготовка робітничих кадрів в Харківській області здійснюється за 121 професією для 18 галузей економіки регіону 38 закладами професійної (професійно-технічної) освіти, у тому числі: центрів професійно-технічної освіти – 14; вищих професійних училища – 4; професійних ліцеїв – 13; професійно-технічних училищ – 1; навчальних центрів при установах виконання покарань – 6, де навчаються 13,7 тис. осіб.

Впроваджено державні стандарти професійно-технічної освіти з 84-х професій у всіх закладах професійної освіти області.

Значна увага приділяється питанням комп'ютеризації закладів професійної (професійно-технічної) освіти й активного використання інформаційно-комунікаційних технологій в управлінській діяльності та освітньому процесі (100% закладів підключенні до мережі Інтернет).

В області триває робота щодо модернізації та розвитку мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

У 2019/2020 навчальному році в області створено навчально-практичні центри, а саме: на базі Державного навчального закладу «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області» створено 2 навчально-практичні центри з професії «Слюсар-ремонтник. Слюсар механоскладальних робіт. Слюсар-інструментальник. Слюсар з ремонту дорожньообудівельних машин та тракторів. Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів. Слюсар з ремонту сільськогосподарських машин та устаткування», на базі Державного професійно-технічного навчального закладу «Харківське вище професійне училище будівництва» створено навчально-практичний центр з професії «Монтажник систем утеплення будівель»,

На умовах державно-приватного партнерства на базі закладів професійної (професійно-технічної) освіти, за кошти соціальних партнерів, створено

регіональні навчально-практичні будівельні центри, що здійснюють підготовку кваліфікованих робітників за технологіями фірм «КНАУФ», «ТМ ТРІОРА», «СНЕЖКА», «ХЕНКЕЛЬ-БАУТЕХНІКА УКРАЇНА», ТДВ «СІНІАТ».

На базі Державного навчального закладу «Регіональний центр професійної освіти будівельних технологій Харківської області» фондом ім. Ебергарда Шьока (Баден-Баден, Німеччина) створено сучасний навчально-практичний центр на базі якого навчають учнів вищеназваним професіям з використанням матеріалів та технологій фірми «Капарол». До кінця 2020 року планується створення ще двох навчально-практичних центрів з професій «Пекар» та «Електрогазозварник».

З метою формування нової моделі професійної підготовки кваліфікованих робітників та подолання диспропорції між пропозицією щодо надання освітніх послуг ЗП(ПТ)О та запитами роботодавців започатковано у 2017/2018 н.р. освітній проект «Дуальна форма навчання – успішна кар'єра в майбутньому», робота над яким продовжується і в цьому навчальному році.

У 2019/2020 навчальному році до цієї роботи було залучено 11 ЗП(ПТ)О, 26 підприємств різних форм власності м. Харкова і області, серед яких: Регіональна філія «Південна залізниця» Публічного акціонерного товариства «Укрзалізниця»; приватне акціонерне товариство «Трест Житлобуд-1»; КП «Водаканал»; КП «Харківські теплові мережі»; ТОВ «Харківський вагоноремонтний завод»; ТОВ «Золочівське ХПП»; ТОВ «Лозівський ковальсько-механічний завод»; Зміївська ТЕС ПАТ «Центренерго»; ДП «Харківський машинобудівний завод «ФЕД»; ДНВП «Об'єднання Комунар»; Харківське державне авіаційне виробниче підприємство; ДП «Харківський приладобудівний завод імені Т.Г. Шевченка; ПАТ «Турбоатом»; ПАТ «Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря»; ДП «Завод імені Малишева» та інші. Впроваджуються елементи дуальної форми навчання із 21 професії.

Харківський вузівський регіон зберігає провідні позиції в Україні.

У 80 закладах вищої та фахової передвищої освіти, що стабільно функціонують на території Харківської області, здобувають вищу освіту майже 170 тис. студентів.

19 вищів (з 31) мають статус національного закладу, навчально-науково-методичний процес забезпечують 18,8 тис. науково-педагогічних та педагогічних працівників, з них докторів наук – 2411 осіб, професорів – 1948 осіб, кандидатів наук – 9404 особи, доцентів – 6360 осіб;

39 кращих студентів та 40 науковців отримують обласні стипендії;

У закладах вищої освіти та наукових установах діють понад 1000 угод щодо міжнародної співпраці, у т.ч. 15 закладів вищої освіти брали участь у реалізації міжнародних програм Erasmus+, Horizon 2020, Jean Monnet.

У 36 закладах вищої освіти навчається 20,1 тис. іноземних громадян зі 110 країн світу.

У зв'язку з введенням з 12 березня 2020 року карантинних заходів керівниками закладів вищої та фахової передвищої освіти вжито невідкладних

заходів щодо організації дистанційного навчання, своєчасного завершення 2019/2020 навчального року та підготовки до проведення вступної кампанії – 2020.

У 2020 році випущено 32,3 тис. фахівців з вищою освітою.

Науковий потенціал Харківщини представлений понад 200 науковими установами, серед них: 18 установ Національної академії наук України; 4 національні наукові центри; 26 наукових об'єктів мають статус національного надбання; 1 технопарк державного значення.

144 академіки і члени-кореспонденти представляють Харківщину в Національних академіях наук.

У 2019 році лауреатами Державних премій України в галузі науки і техніки стали 22 провідні науковці Харківської області, які представляють заклади вищої освіти, академічні, галузеві наукові установи та провідні підприємства.

135 організацій та 12,5 тис. працівників займалися виконанням наукових і науково-технічних робіт.

Мережа установ регіональної інноваційної структури включає 180 об'єктів, серед них: бізнес-інкубатори, наукові парки, центри інновацій та трансферу технологій, центри підтримки технологій та інновацій (TISC); центри колективного користування науковим обладнанням тощо.

У 2019/2020 навчальному році регулярним підвозом до місць навчання та у зворотному напрямку було забезпечено 15625 учнів та 2267 педагогічних працівників.

У районах та об'єднаних територіальних громадах сільської місцевості налічується 366 шкільних автобусів. Водночас використовується 10 одиниць орендованого транспорту та 1 автобус на умовах спонсорської допомоги.

Станом на 14.08.2020 за кошти державного бюджету на умовах співфінансування придбано 18 спеціальних шкільних автобусів, обладнаних місцями для дітей з особливими освітніми потребами. До кінця поточного року планується придбання ще 2 шкільних автобусів.

У 2020 році заклади загальної середньої освіти області забезпечені 24833 комп'ютерами (ноутбуками), встановленими за рахунок коштів з різних джерел фінансування. Крім того, придбано 103 проектори, 54 інтерактивні дошки.

У 2021 році буде продовжено реалізацію заходів обласної програми розвитку освіти «Новий освітній простір Харківщини» на 2019 –2023 роки, затверджену рішенням обласної ради № 817-VII від 06 грудня 2019 року.

У галузі «Освіта» існує основна проблема - це недосконалість державної системи прогнозування потреби у кваліфікованих робітниках та фахівцях, що призводить до дисбалансу між обсягами підготовки фахівців, робітничих та інженерних професій.

Пріоритетні завдання Програми щодо розвитку галузі та вирішення проблемних питань на 2021 рік:

- удосконалення та розвиток мережі закладів дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти комунальної форми власності;

- удосконалення та розвиток мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти;
- покращення матеріально-технічної бази закладів освіти за рахунок усіх джерел фінансування;
- формування обсягів і структури регіонального та державного замовлення на підготовку робітничих кадрів у закладах освіти області відповідно до потреб ринку праці та розвитку економіки області;
- впровадження інклюзивної освіти у закладах освіти області;
- підтримка учнівської обдарованої молоді.

Регіональне замовлення на підготовку педагогічних кадрів, підготовку фахівців освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра і робітничих кадрів закладами освіти комунальної та державної форм власності по галузі «Освіта» на 2021/2022 навчальний рік

№ з/п	Назва закладу освіти	План прийому студентів (учнів), за рахунок коштів обласного бюджету на 2021/2022 навчальний рік, осіб
1.	Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (всього), у тому числі: - на перший курс; - для продовження навчання	720 515 205
2.	Комунальний заклад «Харківський професійний коледж спортивного профілю» Харківської обласної ради	30
3.	Вищі навчальні заклади I-II рівнів акредитації державної власності, що мають статус окремих юридичних осіб (заклади фахової передвищої освіти) всього	2253
4.	Заклади професійної (професійно-технічної) освіти (всього), що фінансуються з обласного бюджету: всього - на перший курс; - для продовження навчання	2622 2607 15
	Разом	5625

Регіональне замовлення на підготовку фахівців та робітничих кадрів державними закладами професійної (професійно-технічної) освіти по галузі «Освіта» на 2021/2022 навчальний рік, територіально розташованих у місті Харкові

№ з/п	Назва закладу освіти	План прийому учнів за рахунок коштів бюджету міста Харкова на 2021/2022 навчальний рік, осіб
1.	Заклади професійної (професійно-технічної) освіти (всього), що фінансуються з бюджету м. Харкова: всього - на перший курс; - для продовження навчання:	2967 2942 25
Разом:		2967

Регіональне замовлення на підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти Харківської області на 2021 рік

№ з/п	Назва закладу освіти	Кількість педагогічних (науково-педагогічних) працівників, що підвищують кваліфікацію у 2020 році, осіб
1.	Заклади дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти	17 596

1.3.11. Культура і туризм

Стислий опис ситуації в галузі:

Мережа установ, що створюють умови для творчого розвитку особистості, підвищення культурного рівня, естетичного виховання громадян, доступності освіти у сфері культури та задоволення культурних потреб жителів Харківської області включає 2121 заклад культури всіх систем і відомств, з них 1171 у сільській місцевості:

- 1248 бібліотек всіх систем і відомств (798 бібліотек системи Міністерства культури та інформаційної політики України), з них 581 у сільській місцевості;
- 650 клубів системи Міністерства культури та інформаційної політики України, з них 579 у сільській місцевості;
- 4 заклади фахової передвищої освіти;
- 79 мистецьких шкіл, з них 5 у сільській місцевості;
- 114 музейних закладів (33 – Міністерства культури та інформаційної політики України (1 – державний, 32 – комунальні), 4 – філії, 73 – при підприємствах, установах та організаціях, 4 приватні) з них 6 у сільській

місцевості;

- 5 театрів;
- ОКЗ «Харківський науково-методичний центр охорони культурної спадщини»;
- Обласний навчально-методичний центр підвищення кваліфікації працівників культосвітніх закладів;
- КЗ «Обласний організаційно-методичний центр культури і мистецтва »;
- ОКЗ «Харківський організаційно-методичний центр туризму»;
- КП «Харківська обласна філармонія»;
- Комунальне підприємство Харківської обласної ради «Великий Слобожанський ансамбль пісні і танцю »;
- Харківське обласне комунальне підприємство «Харківкіно»;
- КЗ «Організаційно-методичний театральний-концертний центр»;
- Харківське обласне комунальне підприємство «Молодіжний академічний симфонічний оркестр «Слобожанський».

Кіномережа Харківської області складається з 56 стаціонарних кіноустановок, 14 мобільних відеокомплексів та 12 кінотеатрів (2 з яких у м. Мерефа та м. Ізюм Харківської області, 10 – у м. Харкові).

На території м. Харків та Харківської області розташована 9431 пам'ятка культурної спадщини, з них: історії – 2465, археології – 6896, монументального мистецтва – 69.

З метою подальшої підтримки та розвитку жанрів народної творчості області, професійного мистецтва проведено наступні заходи: фестиваль вертепів «Вертеп фест» та фольклорний фестиваль зимового календаря «Святовид»; різдвяний фестиваль творчості дітей та молоді «Зимовий Сонцеворот»; відкритий фестиваль – конкурс дитячої творчості «Харків – місто добрих надій».

З метою відзначення державних свят, ювілейних дат видатних митців і пам'ятних подій проведені тематичні заходи присвячені: Дню Соборності України, Дню пам'яті Героїв Крут, Дню вшанування учасників бойових дій на території інших держав, Дню вшанування подвигу учасників Революції гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні, Дню пам'яті та примирення і Дню Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні, Дню Конституції України, Дню скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні; Дню народження Василя Симоненка, Всеволода Нестайка, Володимира Родіонова, Майка Йогансена, Тараса Шевченка, Богдана Хмельницького.

Обласними театрами було презентовано 4 прем'єрні вистави: «Вишнёвый сад» А.П. Чехова, «Ромео і Джульєтта» В. Шекспіра (Харківський академічний російський драматичний театр ім. О.С. Пушкіна); «Сімейна авантюра, або вона на все згодна» (Харківський академічний театр музичної комедії); «Едіт Піаф. Нескінченне кохання» (Харківський державний академічний український драматичний театр ім. Т.Г.Шевченка). Виконано вистав - 381.

З метою налагодження співпраці, обміну досвідом та представлення творчості мистецьких колективів Харківщини не тільки на території України а і

за її межами, театральні-концертні заклади виїжджали з показом вистав, а саме: Харківський академічний драматичний театр імені О.С. Пушкіна виїжджав до Національного академічного театру російської драми ім. Лесі Українки (м. Київ) із виставами «Йерма» та «Эвридики больше нет».

Обласними комунальними підприємствами підготовлено концертних програм – 76, прем'єрних - 13.

З метою налагодження творчих стосунків між зарубіжними країнами протягом звітнього періоду обласними закладами культури і комунальними підприємствами проведені наступні культурно-мистецькі заходи.

У концертних програмах КП «Харківська обласна філармонія» брали участь музиканти з: Китаю – Лян Цзи Тао (тенор), Чжоу Цзяньбінь (баритон), Ші Люжен (соліст), Німеччини – Франз Счоткі (диригент), Євген Сапожников (віолончель), Артем Канке (фортепіано), Італії – Марко Солінні (соліст), Бельгія – Антон Скакун (скрипка).

10 – 23 січня 2020 року в КЗ «Обласний організаційно – методичний центр культури і мистецтва» організовано виставку «Живі поїзди»: португальського фотографа Енріке Мануела Гімарайнша (в рамках культурно-мистецького проєкту «Живі поїзди»).

29 лютого 2020 року проведено концерт ХОКП «Молодіжний академічний симфонічний оркестр «Слобожанський» за участі диригента з Німеччини Даніїла Австріха.

12 березня 2020 року в ОКЗ «Харківська обласна бібліотека для дітей» відбувся тренінг «Україна – ЄС: шляхи співпраці та взаємопорозуміння» в рамках реалізації проєкту Представництва Європейського Союзу в Україні «Інформаційна підтримка ЄС – бібліотекам для дітей та юнацтва в Україні».

01 червня 2020 року в Великій залі Будинку Рад відбувся урочистий прийом з нагоди вручення щорічних стипендій учнів шкіл естетичного виховання «Надія Слобожанщини».

Обласними театрами було забезпечено право на безкоштовне відвідування заходів (репертуарні вистави та концерти) представникам громадських організацій воїнів АТО, членів сімей загиблих учасників АТО, внутрішньо перемішених осіб та інших представників пільгового контингенту. Кількість відвідувачів на пільговій основі - 3482 особи.

Відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої корона вірусом SARS-CoV-2» та від 20 травня 2020 року № 392 «Про встановлення карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої корона вірусом SARS-CoV-2, та етапів послаблення протиепідемічних заходів» (зі змінами), у звітному періоді проведення культурно-мистецьких та розважальних заходів були заборонені.

У музеях області з початку 2020 року проводились різноманітні заходи.

Відбулась презентація фотопроєкту Володимира Оглобліна «Краса, написана світлом», відкриття виставок: заслуженого майстра народної творчості України Ольги Літус «Сичі в гаю перекликались», робіт Володимира

Лободи «Гілея. Відлуння», «Фіолетовий кипарис. Повернення», онлайн конкурсу дитячої творчості «Весняні свята України», творів учасників конкурсу на здобуття Премії ім. І.Ю. Рєпіна 2020.

21 січня 2020 року у приміщенні Харківського історичного музею імені М. Ф. Сумцова відбулись урочисті заходи з нагоди 100-річчя Харківського історичного музею імені М. Ф. Сумцова та відкриття стаціонарної інтерактивної експозиції «Слобожани» після реекспозиції.

КЗ «Харківський історичний музей імені М. Ф. Сумцова» впроваджено 3D-тур виставкою «Слобожани».

Відповідно до наказів начальника Управління культури і туризму Харківської обласної державної адміністрації від 11.05.2018 № 110 «Про створення робочої групи з вивчення діяльності музейних закладів Харківської області, що перебувають в комунальній власності» та від 11.05.2018 № 111 «Про створення робочої групи з вивчення діяльності музейних закладів Харківської області, що створені при організаціях та установах» вивчається ситуація щодо роботи музейних закладів у районах Харківської області. За результатами виїздів робочих груп складаються рекомендації стосовно виявлених недоліків. Протягом звітнього періоду робочою групою були відвідані 2 музеї.

У серпні відбулись заходи з відзначення дня народження І.Ю. Рєпіна та вручення премій його імені лауреатам.

Ведеться робота з підготовки відзначення в 2022 році 300-річчя від дня народження Г.С. Сковороди.

В області проводиться робота, спрямована на охорону культурної спадщини:

- укомплектовано 12 од. облікової документації (археологія – 6 од., історія – 6 од.);
- укладено охоронні договори на пам'ятки історії 55 од.;
- складено 8 паспортів об'єктів археологічної спадщини Шевченківського району;
- підготовлено для Харківського тому багатотомного енциклопедичного видання «Звід пам'яток історії та культури України» 223 статті.

11 березня 2020 року в приміщенні Художньо-меморіального музею І. Ю. Рєпіна (зала живопису Художньої галереї, м. Чугуїв) відбулася презентація книги «Звід пам'яток історії та культури України: Харківська область. м. Чугуїв і Чугуївський район».

Завершується робота з підготовки до видання чергової збірки «Звід пам'яток історії та культури України: Харківська область. м. Люботин. м. Первомайський і Первомайський район». Розпочато роботу над збіркою: «Звід пам'яток історії та культури України. Харківська область: Великобурлуцький та Шевченківський райони».

Розглянуто 40 детальних планів територій, 19 генеральних планів населених пунктів, 134 проєктів землеустрою щодо відведення земельних ділянок.

Триває робота з підготовки проведення інвентаризації об'єктів культурної спадщини Балаклійського району та м. Харкова.

Згідно із запланованими заходами з підготовки закладів культури до роботи в осінньо-зимовий період на 2020/2021 рр., за рахунок різних джерел фінансування, не заборонених законодавством, станом на 11.08.2020 проведено 25 капітальних ремонтів на суму 18 млн. 545 тис. грн., 100 поточних ремонтів на суму 10 млн. 121,200 тис. грн., відремонтовано та відновлено 8 опалювальні системи на суму 398,400 тис. грн.

У закладах культури проводяться комплексні енергозберігаючі заходи: теплоізоляція комунікаційних труб, утеплення вікон, дверей, перевірка димовентиляційних каналів та лічильників, заміна ламп накаливання на енергозберігаючі. Здійснюється контроль за входженням в граничні ліміти споживання електро та водопостачання.

У сфері туризму з початку 2020 року проведена робота з популяризації туристичного і мистецького потенціалу регіону.

Проведено панельні дискусії щодо розробки презентації Харківщини в межах проєкту RURITAGE, стратегічну сесію (онлайн) щодо організації «Школи розвитку туризму» з представниками ГО «Закарпатська туристична організація» та тренінг з комунікації для представників туристсько-інформаційних пунктів Харківщини. Працює пересувна туристична виставка «Харківщина: туристичні відкриття». Відбулося відкриття туристсько-інформаційного пункту на базі сільського клубу в с. Подвірки Дергачівського району Харківської області.

Проводились соціальні екскурсії.

Працює в новому форматі сайт Харківського обласного туристсько-інформаційного центру на якому здійснено переклад 5 мовами (англійська, німецька, французька, польська, турецька) та доповнено фото контентом. Інформація щодо туристичного потенціалу об'єктів Харківщини, регіонів та міст України постійно розміщується на сайті (за посиланням <http://tourcenter.kh.ua>).

До Державного агентства розвитку туризму України були подані туристичні магніти:

1. Шарівський палацово-парковий комплекс «САДИБА» (Богодухівський район).
 2. Національний літературно-меморіальний музей Г.С. Сковороди (Золочівський район).
 3. Художньо-меморіальний музей І. Ю. Рєпіна (Чугуївський район, м. Чугуїв).
 4. Кицівська пустеля (Печенізький район).
 5. Центральний парк культури та відпочинку імені М. Горького (м. Харків).
 6. «FELDMAN ECOPARK» (Дергачівський район)
- та 3 туристичних маршрути: «Легенди, що перемогли час»; «4 стихії Харківщини»; «Дороговказ на Схід».

Зазначені магніти та маршрути були презентовані на робочій нараді з питань розвитку туристичної галузі Харківської області 19 червня 2020 року в Сковородинівці.

Мета в 2021 році:

- Забезпечення сталого функціонування закладів культури в нових умовах.
- Розвиток внутрішнього та в'їзного туризму.

Завдання в 2021 році:

- покращення та осучаснення матеріально-технічної бази закладів культури області;
- надання культурних послуг закладами культури і мистецтва області населенню відповідно до нових вимог;
- розширення міжнародної культурної співпраці з метою створення позитивного та привабливого іміджу області;
- участь у міжнародних грантових програмах та інвестиційних проєктах, залучення інвестицій у галузі «Культура» і «Туризм»;
- забезпечення культурного попиту на території об'єднаних територіальних громад;
- створення належних умов для здобуття початкової мистецької освіти (зокрема для соціально-незахищених категорій дітей, молоді);
- збереження, відновлення (реставрація, консервація, реабілітація, музеєфікація) та популяризація історико-культурної спадщини;
- популяризація туристичного потенціалу області;
- розвиток туристичної сфери на території об'єднаних територіальних громад.

Проблемні питання галузі:

- застаріла матеріально-технічна база закладів культури області;
- недостатня кількість та зношеність музичних інструментів у закладах фахової передвищої освіти сфери культури;
- недостатня забезпеченість новою книжковою літературою бібліотек об'єднаних територіальних громад;
- незадовільний стан низки пам'яток культурної спадщини;
- недостатній рівень розвитку в'їзного та внутрішнього туризму.